

LAURENȚIU CERNET

mic
diCtioNar
de
SuBiecte
COMicE

EDITURA FACLA

LAURENȚIU CERNET

mic
dicțioNar
de Biecte
SOMICE

EDITURA FACLA
TIMIȘOARA, 1979

PREFAȚĂ

Personal sînt convins că există o mare harabură în lumea subiectelor comice și de aceea consider că este necesar un dicționar. Pînă acum, subiectele au circulat și circulă, scrise și nescrise, în mod haotic, fiecare le folosește la întîmplare, după împrejurări și mai ales după circumstanțe (unele atenuante, altele dimpotrivă); nimeni nu le ține evidența, neexistînd nici măcar un grafic care să releve creșterea și descreșterea interesului pentru o anumită temă comică, nașterea și decesul unei poante; nu s-a elaborat nici un repertoar pe teme, pe probleme, pe tip de efecte (haz biologic, haz estetic, haz de necaz), pe forme, modalități, pe repercusiuni. Vă dați seama că situația ar putea deveni catastrofală, dar nu va deveni catastrofală, întrucît dicționarul întocmit de mine conține în toate ordinele imaginabile orice subiect comic posibil și imposibil. Cele care mi-au scăpat urmează să fie prinse într-o

altă ediție. Scriitorii comici îl vor folosi toată viața, nemaifiind obligați să inventeze subiecte. Ei vor cumpăra dicționarul și vor găsi în el orice subiect le-ar trece prin cap. Avînd subiectul — n-o să mai facă altceva decît să-l dezvolte. Pe de altă parte, cititorii, ajungînd și ei în posesia dicționarului, vor avea în casă o sursă inepuizabilă de umor, bună dispoziție, inteligență, învățături morale și de alte mijloace satirice de a se autoîndrepta. Cititorii vor găsi în el totul, urmînd ca fanteziile dumnealor să brodeze variat și cu talent povestea al cărei subiect l-au ales din modesta mea operă. În felul acesta, cititorii nu vor mai fi puși în situația de a trebui să cumpere alte cărți, dicționarul valorînd cît o întreagă bibliotecă. Editurile nu vor mai consuma hîrtie decît pentru edițiile succesive ale dicționarului meu, pe măsură ce noile generații vor ajunge la vîrsta comică, iar scriitorii vor fi scutiți de a mai scrie cărți, fiindcă nimeni nu le-ar mai citi, ei urmînd să trăiască liniștiți, pînă la adînci bătrîneți, din împrumuturi la Fondul literar. Ceea ce mi se pare neobișnuit de echitabil și just.

Intrucît este primul dicționar, în general, și de subiecte comice, în special, pe care m-am apucat să-l întocmesc, desigur că nu poate fi perfect (Sînt cunoscute atîtea și atîtea alte dicționare care nu erau perfecte nici la a doua ediție!). Pe deplin conștient de lipsurile și defectele depistabile cu mare greutate, promit că voi ține seama de observațiile, propunerile, adăugirile și elogiile cititorilor, și-mi iau angajamentul că pe viitor voi munci și mai bine, vizînd un rezultat cît mai bun. Voi fi încîntat să constat că sînt plagiat și voi mulțumi în scris tuturor acelor care vor găsi de cuviință să se inspire din volumul

de față. În acest scop, îi rog pe amatori să-mi comunice în timp util adresa exactă (Nu uitați codul !). Subiectele pot și trebuie să fie întrebuințate în diverse feluri, dezvoltate, comprimate, puse pe note, dramatizate, transformate în scenarii radiofonice, de televiziune, de film, citite în cadrul unor ședințe de analiză a muncii, fredonate în chip de cîntec de leagăn, date de exemplu în bine sau în rău, servite ca argument în diferende casnice, acompaniate la pian sau la ghitară electrică etc.

Autorul

AMINTIRI DE LA CENACLU: Să fiu sincer, mi se pare că de-o viață întreagă am așteptat clipa asta ! De fapt a fost singurul lucru serios care m-a preocupat încă înainte de debut. Și ce poate fi mai frumos, mai generator de plăceri estetice, mai încărcat de semnificații culturale, mai vesel și mai tineresc, ca momentul în care, plin de avânt matur, de neastîmpăr creator, de energie lucidă, de nerăbdare calmă, începi să așterni pe hîrtie amintirile-ți literare !

Nu există pe lume o satisfacție mai mare decît să-ți aduci aminte și să povestești ce ți s-a întîmplat și ți-a plăcut, sau să omiți ce nu ți-a plăcut, să-ți lauzi maestrîi care te-au lăudat și încă mai sînt în viață și-n putere, sau să-i critici cu îndreptățită vehementă și cu utilul curaj civic și just pe cei ajunși

pe tărîmul de dincolo, indiferent de poziția criptei lor pe aleile ierarhiei scriitoricești, literați iluștri, dar insuficient de dotați cu intuiția necesară încurajării tinerelor talente, care, vorbind într-o oarecare ocazie importantă despre confrății lor imberbi la acea dată, te-au „uitat“ cu o îndrjire demnă de o cauză mai avantajoasă !

Astfel că o să-mi amintesc și eu de cenaclul la ședințele căruia participam odinioară, după cum se exprima un foarte cunoscut și destul de talentat poet (și câteodată chiar de alt gen literar). Fiindcă orice se poate uita, dar ședințele de cenaclu — ba ! Ca dovadă, mai alaltăieri, m-a acostat o suficient de încă tânără doamnă, grea de rimel și de alte retușuri și podoabe create pentru a sublinia artificial farmecul natural al purtătoarei, ori invers ; cum spuneam, aceea ofilită și vag recent blondă mi-a suris : „Să știi că te urmăresc ! Mă laud (gest indescriptibil ce sugera că dînsa exagera voit) pe la vecini c-am fost colegi de cenaclu !...“

De atunci mă simt în permanență urmărit. Adică sînt conștient că există măcar un (o) coleg(ă) de cenaclu, care e cu ochii pe mine și mă admonestează în gînd. Ce poate fi mai dureros decît să fii admonestat în gînd ? !

Ard de nerăbdare să-mi sistematizez toate aducerile-aminte legate de cenaclu ! Și-s deja emoționat. Emoția nu este prea bună în asemena cazuri, deoarece mă face să-mi pierd obiectivitatea ce mă caracterizează. Scriitorul trebuie să fie foarte lucid. Emoția trebuie s-o simtă doar cititorul, că pentru el a fost confectionată (nu-mi place termenul, însă n-am găsit altul, în marea grabă). Mi-aduc aminte că am citit undeva (și n-am notat, că pe vremea aceea nu

notam, mă bizuiam pe memorie) o vorbă a lui Mark Twain parcă. Zicea el (sau altcineva ?) că e mai ușor să inventezi șapte întâmplări decît o singură emoție.

Foarte adevărat !

Aș spune și eu că-i mai ușor să provoci un milion de lacrimi, decît un singur zîmbet. Dar cine să înțeleagă un asemenea adevăr ? Pe Twain l-am înțeles eu, dar pe mine . . . cine ?

Mark Twain a fost inteligent și a avut talent măcar cît Dostoievski, dar cînd e vorba de întocmit vreo listă cu maeștrii cei mari, caută-l pe Mark Twain, că-l cauți degeaba ! Nimeni nu-și amintește de el, deși Twain are ceva în plus față de toți autorii *serioși* luați la un loc : are spirit, iar spiritul nu se găsește pe toate drumurile !

Să ne înțelegem : pe cuvînt de onoare că n-am nimic cu Dostoievski și nici cu alții. Dar de ce nu se recunoaște că *ei* nu-s în stare să ne înveselească ? Nu pot. Nu-s capabili. Pentru că treaba asta este foarte greu de făcut. Nu-i la îndemîna oricui. Nu-i mare lucru să scrii despre niște întâmplări tragice, în care oamenii au tone de suferințe, necazuri, angoase, sînt pesimiști, le cade părul, îi înșeală soțiile, sînt dați afară din slujbe, sînt jefuiți, maltratați, uciși, au copii cretini și așa mai departe ! Dar ia încearcă să netezești fruntea cititorului, să-l faci să se destindă, să-i omori (uite, că încep și eu cu omorurile !) măcar pentru un minut groaznicele neliniști datorate evoluției fotbaliștilor de la Poli, să-i distrugi obsesiile, să-i razi un rid și să-l întinerești cu un suris ! De aceea există foarte puțini umoriști. Pentru că e greu să provoci conștient zîmbetul. Și zîmbetul valorează cît sarea vieții !

Dacă ar fi ușor, ce s-ar mai îngămădi toți să scrie ! Așa însă mint că umorul e un gen ușor, minor, și că ei visează numai scormoniri în abisalele întunecimi ale subconștientului (care este eminentemente serios), unde găsesc numai drame și tînguii sau măcar grimase. Și scriu eseuri și prefete în care se străduiesc să minimalizeze rezultatele muncii unor umoriști frunțași (ba chiar dacă le recunosc vreun merit, declară sus și tare că acela rezidă în faptul că umorul respectiv este TRIST !), cum de pildă afirma cineva despre altcineva (nu dau nume, ca să nu fiu învinuit că de-aia le-am dat, pentru a le populariza) : „Avem de-a face cu opera unui umorist, adică a unui scriitor care lucrează cu o materie extrem de nerezistentă la acțiunea corosivă a timpului !“ Ei, ce spuneți ? Care e materia aia ? Și cum se întâmplă că, deși timpul foarte acid tot roade la umoriști, umoriștii în cauză continuă să fie citați și să *distreze* mii de oameni ? De ce n-au sucombat arși de timp nerezistenții numiți Hašek, Molière, Ilf și Petrov, sau eu ? Ei bine, tot Twain ne lămurește, de parcă ar fi știut că de el o să fie vorba : „Simplii umoriști — scrie el — nu pot supraviețui. Umorul este doar un parfum, o podoabă.“ Păi, nu ? Asta e și părerea mea. Sînt sigur că de-ar exista un om de specialitate, cu citate la subsol, care să susțină cauza noastră (a mea și a lui Mark), altfel s-ar prezenta situația.

În legătură cu cenaclul, mie, nu mă sfiesc s-o spun, mi-au plăcut ședințele și le readuc cu plăcere în gînd. În ceea ce privește cenaclurile actuale, aș propune să se interzică fumatul, iar tinerele cenacliste să-și aleagă îndrumători dintre scriitorii cu activitate atestată prin procese-verbale și dări de

seamă, necăsătoriți sau văduvi. În rest, aş sugera ca tinerii noştri colegi să aibă mai mult talent. Fiindcă observ cu neplăcere şi constat că nu mai există atîta talent ca acum douăzeci de ani. Să-l fi consumat în întregime generaţia mea ? Cu modestie înclin să cred că nu.

ANUNȚURI DE FAMILIE: Bîra, ştie tot cartierul Neolatin, a fost *mare*, ceva pe la consiliul judeţean, iar mai înainte, la regiune, şi de aceea lumea îl salută cu „Să trăiți“. Chiar şi cînd nu e de faţă, oamenii vorbesc despre el cu un respect al obişnuinţei şi niciodată nu-i spun simplu numele, ci neapărat însoţit de „tovarăşu“, care sună ca un fel de decoraţie şi are valoarea unui titlu. După cum, la alţii, *dr.* sau *ing.* Ce a făcut Bîra, pe unde a lucrat dacă a avut succes sau eşecuri, dacă a fost iubit sau urît — nimeni nu posedă informaţii sigure. De fapt, într-un cartier nou cum este acesta, locuitorii sînt de adunătură, adică au venit din toate părţile, nu există tradiţii, nici legende. De-abia acum sînt în-cropite în mare grabă. Şi nici eroi.

Soţia lui Bîra este o femeie tăcută, sfioasă, pe care nimănui nu i-ar trece prin minte s-o abordeze cu „tovarăşă“. Ea alunecă prin lume în chip de „doamna Bîra“, cu toate că nici măcar vecinele apropiate, de pe aceeaşi scară, n-ar şti să spună de ce.

Sînt amîndoi pensionari, locuiesc în două că-măruţe la *confort IV* mobilate puţin şi nu prea demodat şi neavînd copii iubesc de la distanţă odraslele altora. Bîra „activează“ pe linie de ajutor

reciproc (în comitetul C.A.R. pentru înmormântări) și este foarte apreciat pentru noii membri pe care-i aduce prin muncă de lămurire, convingându-i de foloasele și avantajele pe care le au în caz de deces, dacă decesul îi prinde membri ai *carpului*, adică ai casei de ajutor reciproc a pensionarilor. Pe de altă parte, se interesează de politică, de tratamentele empirice ale diverselor boli care apar din te miri ce, dar, bineînțeles, avînd cauze științifice, și de probleme de administrație. Doamna Bîra, în afară de activitatea casnică, nu are de făcut prea multe. Dimineata se duce la piață și desigur trece și pe la chioșcul de ziare, unde doamna Nuți sau doamna Florica îi strecoară un zîmbet prin deschizătura aceea ce nu poartă nume și îi întinde *Curierul județean*, proaspăt și minuscul. Apoi intră în librărie și cerce-tează noutățile, sub privirile doamnei Rozsi, respon-sabila micuță și blondă, interesîndu-se invariabil de ce-a mai apărut la editura Ceres — asta în virtutea unei vechi și uitate pasiuni pentru științele agro-zoo-tehnice. Ziarul rămîne nedeschis pînă după-masă, cînd soții Bîra își fac siesta, după un meniu bogat în zarza-vaturi și sărac în grăsimi. Atunci citesc anunțurile de familie. De fapt, acesta este momentul de vîrf al zilei. Un *summum* al satisfacțiilor cotidiene. Bîra citește rar, insistînd asupra unui cuvînt, subliniind virgulele sau marcînd lipsa lor, în timp ce doamna Bîra urmărește cu un ochi textul, mîngîiată parcă de glasul baritonal al soțului. Niciodată nu se întîmplă să găsească vreun motiv de întristare în acele anunțuri.

— Ioana și Nelu anunță încetarea din viață a celui care a fost Timotei A. Perju. În mormîntarea va avea loc astăzi la ora 14 . . .

— L-am cunoscut ? întreabă abia șoptit, cu o delicatețe grațioasă, doamna Bîra.

— Sigur că da ! se bucură soțul și, roșu la față de emoție și poate și din cauza hipertensiunii, ia o poză marțială de învingător, de comandant de armată raportînd unui monarh sau unui președinte de republică reușita unei operații imposibile. Era mai tînăr decît mine cu vreo 5—6 ani. Nu fuma, nu bea, nu-i plăceau femeile. Țsta a trăit degeaba și-a murit de tînăr... Reia cu o octavă mai jos : Țsta m-a săpat pe mine în 49.

— Țsta ? Cum îl chema ?

— Perju. Adu-ți aminte : în 49, cînd am avut ancheta aia... De te-ai dus tu la București să vorbești cu tovarășu' Chiril.

— A, da...

— Păi, vezi ? Și ce anunț ! Cutare și cutare, gata, înmormîntarea va avea loc, punct. Nici măcar un regret. Nu ?

— Da. Era necesar un regret. Unul cît de mic. De ochii lumii... Probabil c-a fost un om rău.

— Rău ? Un carierist infect. Dă-l dracului ! Dacă n-aș fi ateu, aş spune că l-a pedepsit Dumnezeu. Nu ? El s-a curățat, iar noi trăim... Vezi ce-nseamnă să ai conștiința curată?... Și i-au pus înmormîntarea la ora 14. Adică la 2. La o oră la care să nu vină nimeni. Cin' să se ducă la 2 ?

— Mai ales dacă citești ziarul după-masă, ca noi, sau seara, completează doamna Bîra și nu mărturisește că de fapt ar fi dorit să fie prezentă la înmormîntare. Îi plac înmormîntările. Îi dau ocazia să se bucure de viață.

Soțul nu mai are nimic de comentat. Pentru el totul e clar și definitiv clasat. Așa că reia lectura.

— Ia uite ! Ț-ț-ț... *Cu adîncă durere soția îndoliată anunță decesul scumpului ei soț Rafail Constantin...*

— Filă ?

— Taci !... *Un gînd pios pentru sufletul lui bun...* Ei, ce părere ai ?

Doamna Bîra își face gura pungă și-și zbircește nasul, semn că nu găsește nimic de zis. Că nu merită să se obosească și să emită o sentință. Că doar oricine știe cît de bun fusese sufletul răposatului Filă. Cu toate acestea, deși soțul înțelege perfect semnele mute transmise de doamna soție, se încăpățînează să ceară și o opinie sonoră :

— Ei ?

— *Dac-ar fi să mă exprim din punct de vedere filozofic, dibuie dînsa cu jenă printre cuvinte, aș spune că întîmplarea nu este deloc o forță oarbă, ci, dimpotrivă, îndeplinește funcția de ecarisor al societății.*

— *Per-fect ! Ex-celent ! Mi-nunat !*

Anunțurile următoare nu prezintă mare interes. Sînt sobre, seci și se referă la necunoscuți. Bîra le trece în contul *Pierderi* :

— S-au dus, gata !

— Ia caută ceva mai jos, îl face atent doamna Bîra. Văd eu bine sau mă-nșel ?

— *Ia-ui-te !... Zdrobiți de durere dr. G. Teofilact soț, prof. P. Teofilact fiu, ing. S. Teofilact noră, C. Teofilact student, prof. univ. dr. doc. I. Teofilact unchi, ec. B. Teofilact mătușă, anunță săvîrșirea prematură din viață a dr. Lisette-Paraschiva Teofilact, medic specialist dermatolog. Cît ai trăit te-am iubit, cît vom trăi te vom plînge. O lacrimă curată pentru sufletul ei nobil. Era loc și pentru tine pe*

acest pămînt, şeri. Soţul roagă pe acei care au iubit-o să participe la înhumare...

Stau tăcuţi amîndoi preţ de cîteva minute. Doamna Bîra ia ziarul şi reciteşte rar anunţul. Apoi iar tace. Bîra şi-a schimbat roşul obrazilor în stacojiu, aproape de vînat : e semnul supremei satisfacţii. Doamna Bîra se ridică discret şi aduce un pahar cu apă. Sorb amîndoi cîte o înghiţitură. Sînt emoţionaţi. Bîra oftează din adînc, fapt care altădată i-ar fi prilejuit tinerei soţii observaţia glumeată : „Sufli ca o locomotivă !” Acum însă nu face nici un comentariu. Îşi rumegă o bucurie tăcută. Ea ştie să se bucure intens în linişte, savurînd plăcerea bucată cu bucată. Bîra ar fi strigat, ar fi chiuuit, dar îl ţine un junghi în partea stîngă a pieptului. De aceea respiră adînc şi aşteaptă să-i treacă.

— Ei ? — spune el în sfîrşit.

Doamna Bîra e hotărîită să facă o mărturisire epocală. Stă în capul oaselor, într-o poziţie neverosimil de cucernică. Bineînţeles că joacă teatru. Întotdeauna i-a plăcut teatrul.

— Cred că... sînt pe cale... să-mi reneg... convingerile de-o viaţă...

— Spune ! Spune !

— Cred că... voi ajunge să... cred că... există un Dumnezeu...

— Nu mai spune ! Chiar aşa te-a impresionat ?

— M-a ! Şi eu care ziceam cîteodată în sinea mea : Păi bine, tovarăşi, dar pînă cînd ? Aştia au de gînd să trăiască un secol ? Păi e drept ?... Ei, şi uite, se sparse gheata ! Începură !... Ah, Doamne, dacă eşti, bine le faci ! Plăteşte-le, Doamne, că pînă acum societatea i-a răbdat — n-ar mai răbda-o

cancerul și accidentele auto, fir-ar a dracului să fie !, că trăii s-o văd pe „tovarășa“ Chiva în sicriu, n-aș mai avea parte de restul neamului, că mi-au mîncat sufletul !

— Spune ! Spune ! se bucură Bîra. El niciodată nu reușește să fie atît de convingător. Convingător este numai cînd nu e sincer — lucru verificat.

— O să fie cimitirul plin, dac-or veni toți care-au iubit-o. Ar trebui să te duci și tu. Că și tu...

— Ți-am mai spus că nu.

— Acum tot una-i... Unul lipsă — nu contează... „Tovarășa“ Chiva, cu studii, cu Lisette ascuns, să nu mă-ntreb eu de unde așa un nume cu ștaif...

— Ha-ha, rîde Bîra, reluîndu-și respirația normală, mor pe rînd. Ha-ha, cînd i-o veni rîndul lui Teofilact, o să fac un chef, pe cuvîntul meu, și-o să-mi aduc aminte de referatul lui datorită căruia m-au scos din muncă, deși nu era treaba lui să se bage, el să-și fi văzut de medicina lui și de otreapa de nevastă-sa... S-a găsit el s-adune probe...

— Și-și etalează în ziar titlurile, doctor, profesor, inginer... Nu-i nici unul fără titlu. Toți și-au făcut studii universitare în familie... Și s-au chinuit să-i compună un anunț frumos, să impresioneze.

— Dă-i dracului, că nu-s în stare ! Pot să jur că anunțul l-o fi dat vreun țătar de-al lui Teofilact. Aștia n-au fost niciodată în stare să compună ceva frumos... Și degeaba m-acuzi c-ar fi fost ceva între mine și ea, că n-a fost. Că n-am vrut... Nu ți-am spus pînă acum, c-am zis să te menajez. Dar n-am vrut. În genunchi să mă fi rugat și tot n-aș fi acceptat. Chiar dacă era frumoasă. Eu n-am ținut la fru-

mușete, cît la conștiință. Țștia n-au avut conștiință. Au fost niște oportuniști. Or eu cu oportuniștii nu discut !

Au mai rămas trei anunțuri, însă Bîra le lasă pentru mîine. Pentru astăzi — a fost deajuns. A fost o zi bogată.

B

BRÎNZĂ BUNĂ : Cezar Ghizdavu, dacă e să ne luăm după gura lumii (care comunică, să zicem așa, oral) și nu după opinia publică (avînd la îndemînă mijloace moderne de comunicare : presă, radio, T.V.), se bucura de un milion de defecte : era bețiv (fără să fie simpatic), prost crescut (dar nu din copilarie, deci nu părinții purtau vina), obraznic (însă nu pentru că lupta pentru adevăr și de aceea își ieșea din fire), nedisciplinat (fără scuza lipsei de maturitate), afemeiat (neavînd motivația unei predispoziții native), leneș (o lenevie vicioasă și nu generată de cine știe ce boală sau sistem filozofic) etc.

Avea 40 de ani, cu greu ar mai fi putut face vreo cotitură, soția îl părăsise, cu alte cuvinte degeaba ar fi încercat cineva să-l transforme. Trebuie totuși spus că defectele lui ocupau numai o parte

din ființa omului Cezar Ghizdav, și anume învelișul ; fondul, caracterul — deși am putea fi contraziși și s-ar găsi o mie de cetățeni care să ne pună în cont niște nepotriviri flagrante — fiind de foarte bună calitate și prezentînd calități ieșite din comun. Am avea o mulțime de argumente prin care să consolidăm fundamentul acestei afirmații, dar ne mulțumim numai cu faptul că Ghizdav, posedînd o inteligență profesională mai-mult-ca-perfectă, lucra de cîțiva ani la o operă capitală, o capodoperă am zice, bineînțeles de specialitate, o cărămidă așezată ferm la temelia disciplinei respective, cu titlul *Girpamezia la dospanidzi*. Dacă ar fi să uzăm de înțelepciunea populară, am căuta o zicală potrivită acestui caz, de exemplu : Brînză bună în burduf de cîine !

Istoria lui Cezar Ghizdav ar prezenta foarte mult interes și ne-ar captiva pe loc, cu condiția să înceapă cu atmosfera plăcută, reconfortantă, de după fuga Diei. Închipuiți-vă : Cezar, răsufliînd ușurat, deoarece de jur-împrejur nu se mai afla nici o Die gata să inventeze interdicții diabolice și porunci inoportune (Ca aceea, vă amintiți ? Vine omul de la război, a lipsit cinci ani, sau zece, se întoarce fericit acasă, la iubita lui soție, obosit, eventual fără un picior, iar soția, văzîndu-l în prag, strigă copleșită de emoție : „Șterge-te pe picioare !”) — Dia a înțeles în sfîrșit că, spre binele întregii omeniri, și-al lui, dar mai ales al ei, trebuia să plece —, o perioadă fertilă și veselă ; poate lucra atunci cînd are chef la

nenorocirii ăia de dospanidzi, poate asculta cu butonul răsucit la maximum formația *Asphalt Jungle* :

I am an antechrist

I am an antechrist

I don't know what I want

But I know to get it ...

E liber să repete la nesfârșit versurile care-l încintă („Nu știu ce vreau / Dar știu cum să ajung acolo“), să primească un prieten amuzant, sau mai multe prietene, fete bune, fericite să aibă ocazia să se laude c-au fost în vizită la el, exagerînd cu nevinovăție proporțiile și calitatea gustării încropite în grabă, metamorfozînd o biată bucată de brînză în sardele Robert, puțin parizer în stridii și icre negre, și un vermut ordinar în cel mai Courvoisier coniac băut vreodată în niște pagini de roman cosmopolit.

Credem însă că ar fi mai palpitant un început sec, fără stări de spirit, ci numai cu expunerea lină a războiului dintre Cezar Ghizdavu și Candian Țunțu.

Candian Țunțu era directorul muzeului, avea doi copii mici, locuia cu un etaj mai jos de subalternul său Ghizdavu, se bucura de o sănătate precară și nu știa că, apreciindu-i rezultatele ultimelor săpături, colaborarii săi îl porecliseră Țunțuzaur, fapt, în sine, copilăresc și destul de neinspirat.

Relațiile dintre Țunțu și Ghizdavu deveniseră încordate în urma unei întîmplări cu totul și cu totul fără importanță. Cu ocazia unei aniversări, Țunțu „făcuse cinste“, adică își invitasese subalternii la o cafea și la un pahar de țuică prefriptă adusă de acasă, iar invitații procedaseră la o colectă soldată cu

strângerea unei sume cu care cumpăraseră o sticlă de whisky. Ghizdavu nu a contribuit cu nici un leu, declarînd că nu este de acord cu acel sistem nejust de „periere“ prin whisky, dar s-a revanșat cînd sticla respectivă a fost „pusă la bătaie“ de către săr-bătorit, în sensul că și-a turnat un pahar plin ochi. Atunci Iulita, colega lor, și-a permis să spună :

— Bea, Cezărică-dragă, că tot n-ai dat nici un leu !

La care Ghizdavu, jignit profund, cu sensibili-tatea lui binecunoscută zdrențuită dureros, într-un moment de „gol cerebral“, s-a ridicat, a cerut să fie liniște și a strigat, adresîndu-se în primul rînd directorului :

— Sînteți niște mic-burghezi împruțiți !...

Împotriva oricăror așteptări, Țunțu, proaspăt ajuns la vîrsta aceea înțeleaptă, nu s-a comportat la nivelul scontat și, în loc să ia declarația lui Ghizdavu drept o glumă (proastă, e drept, dar nu-mai o biată și inofensivă glumă !) și să încerce cît de cît să rîdă, ca orice om cu simțul umorului, în loc să fie îngăduitor cu tînărul (în orice caz *mai-tînărul*) și înzestratul său colaborator, a avut o atitudine reprobabilă, față de care, din nefericire, nu toți cei prezenți au manifestat aceeași dezaprobare indignată, și anume, lipsit de tact, s-a înfuriat și a zis :

— Nu ți-e rușine, Ghizdavule ? Nu este prima oară cînd te porți așa. Ieși afară !

Avînd ca punct de plecare această întîmplare banală (pe care am încadra-o în categoria faptului mărunț, care, într-un timp, pornise o aprigă ofen-sivă, dar nu ne mai amintim împotriva cui), relațiile

dintre Țunțu și Ghizdavu s-au deteriorat (cuvîntul, în înțelesul de aici, este la modă și ne grăbim să-l folosim) văzînd cu ochii. Cezar, cu un grup de amici rămași neidentificați (deși într-o anumită împrejurare mai mulți indivizi își atribuiau cîntea de a fi fost împreună cu Ghizdavu în nopțile de „zgomot și furie“), au tropăit ore în șir deasupra dormitorului lui Țunțu, în ritmul cîntecelor grupului *Sex Pistols*, al cărui solist cu expresie imbecilă, Johnny Rotten, nu avea calități sedative. Țunțu, exasperat — se treziseră și copiii —, s-a deplasat personal, a sunat la ușă, voînd să-i spună cît era ceasul la ora aceea dinspre dimineată, la care Cezar, necunoscîndu-l, pentru că pe scări era întuneric, l-a înjurat. A doua zi, Țunțu l-a reclamat la comitetul de bloc, deși ar fi putut chema Miliția chiar atunci, noaptea, avînd telefon și telefonul funcționînd. Drept răspuns, Ghizdavu a început să arunce chiștoace și cocoloașe de hîrtie pe balconul lui Țunțu. Țunțu i-a atras atenția, în fața blocului, avînd martori cel puțin jumătate din locatari, care s-au pronunțat pentru cumințirea vecinului lor gălăgios, recalcitrant și care, în plus, mereu uita să plătească întreținerea. Cezar i-a prins în hol pe cei doi Țunțu jr., în vîrstă de patru și respectiv șase ani, și i-a tras de urechi ; apoi văzînd-o pe soția lui Țunțu, care cobora ca o leoaică, alarmată de plînsul neobișnuit al odraslelor, i-a șoptit niște cuvinte pe care hîrtia nu le suportă. Trebuie însă subliniat că a *șoptit*, deci a dovedit măcar discreție.

Și acum urmează relatarea celei mai nedemne acțiuni pe care Candian Țunțu a întreprins-o împotriva lui Ghizdavu : i-a cerut nici mai mult, nici

mai puțin să nu mai întârzie la lucru ! Lovitura era, evident, sub centură, deoarece nu este permis să se amestece chestiunile strict personale cu problemele de serviciu. În definitiv, soția lui Țunțu n-avea decât să nu coboare în holul de la intrare ! Dacă n-ar fi coborît, Cezărică nu i-ar fi spus nimic, bine-nțeles. Cel mult i-ar mai fi necăjit puțin pe copii, fapt, la urma urmelor, educativ. Depinde de unde privim lucrurile, afirma un clasic pe care nu obosim să-l tot cităm.

Ca urmare, simțindu-se persecutat, Cezar Ghizdavu, fiind lipsit de îndrumarea competentă pe care era dator să i-o asigure tocmai directorul său, s-a îmbătat și nu s-a mai dus trei zile pe la muzeu.

Oricine ar putea bănuî că Țunțu s-a grăbit să-i desfacă contractul de muncă. Ei bine, acel cineva s-ar înșela amarnic. Țunțu nu l-a dat afară, ci cu un sadism incredibil l-a făcut cu ou și cu oțet timp de o oră în fața colegilor. Cezar a răbdat cît a răbdat, dar orice răbdare are o margine. Și-atunci a cerut și el voie să vorbească. Și i s-a dat voie, directorul așteptînd din partea lui o autocritică formală. Cezar însă nu și-a pus cenușă-n cap, ci cu demnitate a spus cîteva cuvinte memorabile, pe care masa de colegi nu le va uita niciodată :

— Tovarășul director îmi reproșează că am lipsit trei zile. Recunosc, dar mă întristez că vă țineți de prostii. Ce contează trei zile față de veșnicia universului ! Știu însă ce vă roade : sînteți invidios, tovarășe director ! Vă dați seama că vă depășesc, că vă sînt net superior, și de-aceea căutați să mă sabotați, în loc să-mi asigurați o stare de spirit propice

genialelor lucrări pe care le am în pregătire, în loc să mă țineti pe palme și să mă remunerați în consecință, fiindcă unul ca mine nu se naște decît o dată la o sută de ani, vă legați de fleacuri ! Proștilor ! Mediocrilor ! O să vă căiți și-o să vă înfiereze istoria !

Profetice cuvinte !

Chiar în noaptea aceea, Cezar Ghizdavu, folosind un reșou defect, s-a electrocutat.

În apartamentul său sărac și, de ce să n-o spunem, cam dezordonat, (marii savanți, se zice, au fost și vor fi dezordonați și uituci, încît ne întrebăm cum de au mai putut să realizeze ce au realizat), în afară de sticle goale, de diverse mărimi, formate și mărci, a fost găsit manuscrisul lucrării intitulate *Gîrpamezia la dospandzi*. Deși îi lipseau cîteva fraze din final, aceasta s-a dovedit un studiu foarte serios și aproape incredibil de important, care îl situa pe autor în rîndul marilor savanți ai științei cu pricina. E drept însă că mai trebuia să treacă ceva timp pînă la recunoașterea lui pe toate meridianele. Revistele de specialitate, ba chiar și cotidienele au ținut să fie prezente în corul regretelor unanime, încît foarte curînd opinia publică vărsă lacrimi de uimire și de recunoștință pe mormîntul genialului răposat.

Locatarii din blocul marelui Cezar Ghizdavu deveniră conștienți de situația lor de foști vecini ai gloriei cartierului, dacă nu chiar a Europei, și începură să-și amintească fel de fel de întîmplări cu fostul-lor vecin. Observară că îi simțeau lipsa, liniștea ce se instalase odată cu dispariția lui tragică

sublinia absența multor decibeli generați de muzica animată de versurile :

*I've no religion
I've no dream
Give us a lot of beer
And let us play loud.*

Discutau în grupuri mici, remarcînd că somnul lor nu mai avea dulceața de altădată și nici valoarea din trecut (se refereau evident la capacitatea de regenerare a organismului obosit), deoarece dormeau toată noaptea, neavînd cine să-i mai trezească.

Reporterii făcură treabă bună. Luară zeci de interviuri, culeseră sute de amintiri. Fiecare ținea cu dragoste să-și aducă aminte. Și astfel, încet-încet, din amintire în amintire, contabilizînd ba o înjurătură primită pe nepusă masă („Era foarte popular și simpatic. Nu era încrezut că e savant, ca alții. O dată m-a-njurat de mamă. Ce-am mai rîs cu părinții mei, cînd le-am povestit... Avea umor...“), ba un geam spart, descoperiră ce-au pierdut.

Reporter : Și cum arăta marele savant ?

Vecina I : Oh, arăta foarte bine. Nimeni n-ar fi crezut că e genial. Mureau femeile după el. Și ce nefericit era ! El lucra pentru binele omenirii și soția lui l-a părăsit.

Vecin I : Om cumsecade, ce nu s-a pomenit ! Îi făcea zile fripte un vecin de-al nostru, unul care crede că dacă-i director poate să facă pe nebunul. Mereu îl reclama. Ce era să facă săracu' Cezărică al nostru ? Se enerva și el. Cum să nu se enerveze ? Geniile nu-s pe toate drumurile, trebuie s-avem grijă de ele, să le ocrotim și să le creăm condiții. Ce

dacă-i arunca scrumul în cap? Scrumul curăță, nu pătează. Și ce dacă făcea scandal? Ne mai distram și noi, că n-avem nici cinematograf în cartier.

În fine, geniul lui Cezar Ghizdavu fu recunoscut și de primărie, Vicele îi comandă unui sculptor, căruia i se prevedea un destin glorios post-mortem, un bust de bronz.

Cam asta ar fi tot.

Ar mai rămîne de adăugat că, deși faptele lui Candian Țunțu nu se încadrau în cele prevăzute în codul penal, opinia publică nu-i iertă nici una și cu legitimă indignare își exprimă poziția sa fermă, acuzatoare.

Țuțu, presat de vecini, fu nevoit să facă un schimb de locuință neavantajos. La muzeu, în toate ședințele i se reproșa mai mult sau mai puțin subtil, ani în șir, faptul că l-a persecutat pe Ghizdavu. În zadar Țunțu aduse argumentul firav că n-avea de unde să știe că fostul lui subaltern era genial, că opinia publică îi ridea în nas. În zadar ceru cu lacrimi în ochi să fie bine înțeles, el n-a avut nimic cu Cezărică, dar Cezărică nu-l lăsa să se odihnească noaptea, iar la serviciu ba întîrzia, ba lipsea, ba venea beat — cine să ia în seamă asemenea scuze cusute cu ață albă? Și, uite așa, Țunțu se îmbolnăvi de nervi și nu mai fu în stare să muncească. De unde se poate trage concluzia că vinovații oricum își primesc pînă la urmă pedeapsa.

P.S. Ceea ce ne nedumerește totuși este că n-am reușit pînă acum să vedem și noi un dospanidz. Nu de alta, dar ne este foarte greu, în aceste condiții, să înțelegem cum stă povestea cu girpamezia. Probabil și fiindcă nu sîntem în temă.

BUBI ȘI PARISUL: Bubi avea ce-avea cu Parisul. Îi intrase în cap că pînă n-o vedea cu ochii lui Parisul n-o să fie om și de aceea, spre deosebire de alți cetățeni care strîng bani pentru mașină, pentru casă, pentru copii etc., el strîngea pentru Paris.

Totul ar fi mers de minune și povestea s-ar fi desfășurat perfect, adică, după introducerea pe care tocmai ați citit-o, ar fi urmat tratarea subiectului — Bubi pleacă, Bubi în tren, Bubi și Turnul Eiffel, Bubi și Gioconda, Bubi și Mireille Mathieu (în ce privește ultima idee, am putea-o rezuma astfel: Bubi întâlnește în Place de la Madeleine, colț cu rue Royale, unde căuta librăria Conrad, despre care aflase că există acum douăzeci de ani, o franțuzoaică — leită cîntăreața, o acostează ardeleneste: „Noa, că sameni cu...” și, pînă să-și dea seama că de emoție a uitat să vorbească franțuzește, femeia a dispărut. Și Bubi oftează nostalgic: „O fi fost ea? N-o fi fost? Măcar să fi zis ceva cu r, că-mi dam io seama după cum îl mestecă-n ceru' gurii!”) — și sfîrșitul: Bubi, reîntors de la Paris, povestește ce-a văzut, povestește ce n-a văzut, povestește ce-ar fi vrut să vadă, își amintește mereu noi amănunte, apoi uită ce și-a amintit și-și amintește altele și, luînd-o de la cap, pentru că nu mai știe cui a povestit ce-a povestit, e firesc să se repete, să mai încurce lucrurile, lăsînd impresia că nu respectă adevărul, ascultătorii încep să se plictisească, Bubi îi enervează cu veșnicele trimiteri la Paris („Ehe, la Paris e altfel...”), ia mai slăbește-ne, cetățene, cu Parisul duminical, uite că nu ne interesează, uite că habar n-avem de el, uite că trăim și fără el, ce mare

lucru, ce Luvru, de Luvru nu mai putem noi, că parcă bunică-mea de-aia a murit, că n-a fost la Luvru... Vă dați seama, sfârșitul ar fi fost lamentabil : Bubi s-ar fi simțit invidiat, urît, și-ar fi exclamat (citată din Baudelaire) : *Ô Satan, prends pitié de mon longue misère !*

Acestea toate însă nu s-au întâmplat, pentru că Bubi n-ajunsese să plece. Se afla încă în perioada economisirii sumei de bani necesare călătoriei, când își trecea în revistă cele câteva boli mortale pe care și le cultiva cu o plăcere perversă și se văieta cu aerul acela al lui de monarh detronat sau de Don Juan părăsit : „Nu-mi pasă că mor, dar măcar să văd și eu Parisul ! Să mă duc și eu la Luvru, ce naiba ! Să dau și eu o fugă pîn-acolo, să mă duc pe Boulevard Hausmann sau să...”

În vederea marelui drum se apucase să recitească „Istoria revoluției franceze” și „Les carnets du major Thompson” și de cele mai multe ori, cînd era întrebat ceva, răspundea ca picat din lună : „*Oui, bien sûr !*” Sau *Jamais de la vie !*” Pe nesimțite, în discuțiile de acasă ori cu colegii, orice intervenție de-a lui începea în mod obligatoriu și absolut fără nici o legătură cu subiectul, cu optativul : „De-aș fi acum la Paris...”

Bineînțeles că soția lui Bubi nu prea se bucura de viitoarea călătorie a soțului ei, deși la coafor sau la coadă la aprozar, arunca într-o doară unei cunoștințe cu care se întreținea întru pierderea timpului : „Soțul meu o să plece la Paris în toamnă... O, nu, numai el. Eu n-aș putea suporta drumul...” Nu prea se bucura deoarece, după cît își cunoștea tovarășul de viață, Bubi n-o să-ncerce nici un

bisnis. Totuși spera vag că el o să facă unele economii în scopul de a-i aduce un cadou, o bluziță, ceva, cu etichetă desigur, să se vadă, ceva ce nu importăm noi, să se vadă, nu ?, c-a fost pe acolo.

În fine, lunile se scurseră încet și iute ca întotdeauna, depinde de unde le privești, Bubi se duse la O.N.T., făcu cerere, plăți și nu-i mai rămânea decât să aștepte pașaportul.

Din nefericire, în lume, indiferent de orînduirea socială în care trăiesc oamenii, deși sperăm ca în viitor să ne punem la punct din punctul acesta de vedere, mai există și indivizi fără suflet, neomenoși și răi (trebuie spus însă că aceștia formează, ca să mă exprim astfel, o mică minoritate). Unul din ei era și Chintilian. Chintilian nu putea uita faptul că într-o anumită ocazie, de mult, Bubi nu-i ținuse partea. De fapt Bubi spusese atunci adevărul, or lui Chintilian nu-i convenea să se spună adevărul. E de necrezut, am mai spus, dar există și asemenea indivizi (repet : foarte puțini la număr. Fiindcă dacă ar fi foarte mulți, vă închipuiți că n-aș avea curajul s-o spus pe față ! Și acesta sper să nu fie unicul argument !). Și Chintilian găsi momentul pentru marea răzbunare.

Naivii își vor închipui că s-a așezat la masă și a scris un denunț cum că Bubi ar avea în valiză un milion de dolari sau un microfilm cu niscaiva secrete economice, sau că intenționează să deturneze Orient-expresul. Nici vorbă ! Chintilian s-a dus direct la Bubi și i-a spus :

- Am auzit că pleci la Paris. E adevărat ?
- E-adevărat.
- Și nu ți-e teamă ?

— De ce să-mi fie teamă ?

— Păi... știu eu... Tu, cu bolile tale... Habar n-ai cum se poate întâmpla nenorocirea... Mergi, mergi, te și vezi pe Sena, și, deodată, hop, inima. Clanț ! Gata ! A stat !... Sau ficatul. Sau rinichii. Clanț ! Gata ! S-au blocat !... Sau o hemoragie cerebrală. Clanț ! Gata ! Gata ! Ai paralizat... Mai bine mort, decât paralizat complet. Că tot mori, da-ncet, în chinuri. Că nu te poți mișca, dar durerile tot le simți. Și-i auzi pe-ai tăi cum îți doresc moartea... Sau cazi, aluneci, și-ți rupi amândouă picioarele. Clanț ! Gata ! S-au rupt.

— Și-acasă mi se poate întâmpla... biigui Bubi, alb la față și cu un sloi de gheață pe șira spinării.

— Acasă, nu ! Fiindcă acasă ești acasă. Cunoști fiecare piatră. N-ai emoții. N-ai stresuri. Ești obișnuit cu mîncarea, cu tot. Dacă era să ți se-ntîmple acasă, de ce nu ți s-a-ntîmplat pînă acum ?

Asta da, era un argument inteligent !

— Altul, mă rog, ar face față, continuă perfid Chintilian, deși știa că Bubi e sănătos tun, dar tu ești bolnav, după cît te vaieti ai cel puțin patru boli incurabile care de-abia așteaptă să te prindă într-o situație favorabilă, pe teren străin, și să se dezvolte vertiginos... Eu n-am motive să te simpatizez, așa că nu mă poți bănuî că vreau să-ți fac un bine. Din partea mea, n-ai decît să te duci. Du-te și mori prin străini !... Mai gîndește-te !

Ceva nu suna bine în pledoaria lui Chintilian, însă Bubi nu-și puse astfel de întrebări. După ce se despărțiră, îl auzi de mai multe ori spunînd colegilor : „O să moară la Paris, nenorocitul ! Dacă nu în tren !“

Acasă, soția între friptură și desert, aruncă și ea o vorbă :

— Numai să nu ți se-ntîmple ceva, Doamne-fereste ! Ce mă fac eu singură ? ! ... Că am niște presimțiri ...

Nu găsi necesar să spună că presimțirile începuseră din momentul în care îi telefonase Chintilian ca să-o-ntrebe dacă era de acord cu sinuciderea lui Bubi.

După două zile, Bubi renunță la plecare.

CHILIPIR: Sisiroi este un om foarte serios. Și cinstit. Dacă a ajuns șef de birou la *Teapelé*, faptul se datorește numai seriozității lui. Și cinstei. Are 35 de ani și se îmbracă după ultimul jurnal. Ca de obicei, în oraș moda se schimbă cu o întârziere de trei-patru ani față de alte metropole europene, astfel că, de multe ori, cu ocazia deplasări în interes de serviciu, Sisiroi se trezește încadrat în avangardă, din cauza unei prea mari rămăneri în urmă. Adică, tocmai când simțea nevoia să desființeze manșeta și să-și strîmteze pantalonii, observînd că-n cartier toți poartă „îțari“, constată că în lume niște tineri neconformiști se zbat să lanseze ca pe o fantastică descoperire o manșetă atașată unui crac evazat. Adică...

Sisiroi se mai numește și Pahomie, însă numai în buletinul de identitate. În societate și chiar pe

statele de plată poartă un nume fără iz bisericesc : Micel. Probabil un diminutiv derivat din Pahomie : Pahomicel, Micel. Un subaltern cu memorie, care nu putea uita un calificativ nu prea foarte bun cu care îl fericise șeful său, l-a poreclit Cișmel (Micel — Cîmel — Cișmel !), făcînd o aluzie foarte alambicată la viciul lui Sisiroi. Unicul viciu : nu bea nici un fel de alcool și se delecta cu delicioasa apă minerală de la cișmeaua din piața Unirii. Cu totul și cu totul inexplicabil, porecla a prins. Pînă a nu se despărți de Stanca, o dată, cineva, căutîndu-l la telefon, a vorbit cam așa : „Alo, cu tovarășul șef !... Nu este acasă ?... Alo ! Cu cine vorbești, cu doamna Cișmel ?“ S-ar putea să nu fie adevărat, însă discuția este verosimilă.

Stanca, știe întreg cartierul, avea doar două motive de divorț, dar și acelea nevalabile la judecătorie : Sisiroi nu vrea să-și schimbe numele, deși înainte de nuntă promisese solemn că o va face în termen de cinci ani (de aceea nici n-au avut copii : Stanca pretindea că nu e în stare să aducă pe lume un copil care să poarte numele de Sisiroi și aștepta în van schimbarea) ; al doilea motiv era că soțul, după nuntă și după epuizarea amintirilor din copilărie, devenise groaznic de plicticos. Bineînțeles că oricine își da seama de crudul adevăr : nici un tribunal din țară n-ar fi luat în serios motivele de mai sus. Și Stanca era conștientă de realitate. De aceea a renunțat la ele și a părăsit domiciliul conjugal, mutîndu-se tocmai la Caracal, unde avea niște cunoștințe.

Sisiroi, firește, nu s-a bucurat, dar încet-încet s-a obișnuit cu noua situație. Ba, la un moment dat

— pentru că întotdeauna există un asemenea moment —, a început să fie chiar mulțumit, descoperind un viciu nou, mult mai subtil decât gustul apei minerale din piața Unirii, și anume plăcerea de a se lăsa consolată. Pe neașteptate, femeii care altădată nu-l onorau nici măcar cu o privire s-au îngrămădit să-l bage în seamă și să exclame: „Vai, tu, ce proastă a putut să fie nevastă-ta! Cum să părăsești un bărbat *atît* de prezentabil, neînsurat cu alta și șef de birou!”

După-amiezele lui sînt linistite. Doarme o oră, cu o pernă grea pe cap, să nu audă — și tot aude! — zgomotele cartierului, apoi citește cîteva pagini dintr-o carte — Istoria diplomației, ori a pirateriei, sau ceva asemănător —, după aceea iese la plimbare. Îi place să urmărească, dar fără intenții critice, doamnele vecine, cu părul înfășurat pe bigudiuri și acoperit (nu știe nimeni pentru care motiv) cu baticuri transparente, în capoade matlasate roșii, roz sau galbene, mergînd spre piață; sau pe vreun vecin, în pantaloni strînși pe pulpe, în cămașă cadri-lată, cu pălărie verde-vînător și-n papuci de casă — uniformă obligatorie chiar și pe ploaie —, îndreptîndu-se tot spre piață sau spre grădina de vară, unde a sosit bere. Mai asistă la vreo ceartă, mai se amuză degustînd cu plăcere de cunoscător un dialog purtat de un chipeș oltean fruntaș în permisie și o chipeșă *leány*:

— Spune: *csütörtök*!

— Ce-nseamnă?

— Joi.

— Joi? De ce așa de lung?

— Nu-nteleg. Cum, de ce?

— Ca să faceți economie de litere.

Ea rîde.

— Eu nu fac economie la nimic . . . Hai, spune : *csütörtök !*

— De ce să spun ?

— Să văd dacă poți.

— Eu să nu pot ? Na : *ciutiortioc !*

Rîd amîndoi.

— Ce, n-ai înțeles ce-am spus ? *Șoinalom.*

— Poftim ?

— Sic, n-ai înțeles. Eu știu mai bine ca tine. Mai știu și al'ceva : *Noghion seretlec, chișosoni.*

— Dar știi ce-nseamnă ?

— Cum să nu știu, fată, ce-s prost ? Că mă făcu muma și frumos, și deștept. Numai asta habar n-am cum se traduce : *Seinlaniol oludni seretem.*

— Asta să nu mai spui. E o prostie.

Trece mai departe. Un ocol pe lîngă un bloc în construcție. În fata grădinii de vară, o familie întreprinzătoare „fabrică“ floricele de porumb. Pe aici li se spune *frișicocos*. Lui Sisiroi îi plac floricelele, dar nu cumpără. Nu din zgîrcenie, ci de rușine. Îi e rușine să fie văzut cu punga de floricele în mînă, ca un copil. Îi place să pară om serios.

— N-ai nevoie de-o verighetă, domnu' ? O dau ieftin, că-s nevoită.

— Nu cumpăr ! spun buzele lui Sisiroi.

Țiganca i se pune în drum și nu-l lasă să treacă. E o femeie încă tînără, dar tăbăcită, deșelată, ca toate țigăncile trecute de douăzeci de ani, cu sînii flendurind pe sub bluza multicoloră, ruptă și murdară.

— Ia-o, domnu' că-m' trebă o sută de lei, că i-am cheltuit cu gagicu' și mă omoară bărbatu'.

Uite-o, ia, cum lucește, că-i aur curat, 24 de karate. Scrie șĂ pe ea, că-i marcată, mînca-ți-aș leafa ! Hai, că ești om sirios, ești domn, se cunoaște ! Hai, că știi ce ți-e cu dragostile, ajută-mă, că te-oi ține minte și te-o răsplăti Dumnezeu, mînca-ți-aș...

Sisiroi se opri și se uita la o frîntură de metal galben ce apărea și dispărea între degetele cafenii ale femeii. N-a cumpărat niciodată nimic „de ocazie“. I-a fost teamă. A auzit, nu o dată, fel de fel de istorii cu escroci care vînd tinichea pe preț de aur.

Nici prin gînd nu-i trece să ia verigheta. Verighetă... Și fără voia lui buzele întrebă :

— Cu cîncizeci n-o dai ?

— Au, domnu' da' gratis n-o vrei ? Să-ți mai dau și-un pol de 25, că mă scapi de ea ? Mie-mi trebă o sută, că de-o sută mă-ntreabă omu' meu. Dacă nu vrei — m-oi duce la altu'. Da' chilipir ca ăsta nu mai pupi : că nu-n fiecare zi sînt eu la strîmtoare. Hai, lovi-te-ar bucuria aia afurisită, că...

Și-n timp ce țiganca îl blagoslovește, Sisiroi cugetă. I se pare că femeia nu minte. În primul rînd pentru că n-a invocat un motiv plauzibil, că i-a murit un copil, sau mumă-sa, sau bărbatul, ci pur și simplu a mărturisit c-a băut banii cu amantul. N-o fi plauzibil, dar e verosimil... Apoi, nu s-a repezit să scadă din preț. Dacă era o tinichea, lăsa ea la cîncizeci, că nu era proastă să scape ocazia. Pe urmă, nu plînge, nu caută să impresioneze și să stîrnească mila. Mai mult parcă se joacă, parcă simte plăcere să se joace de-a vînzarea de verighete... Ei, nu-și face griji, c-o sută de lei găsește ea, cine nu dă o sută pe-o verighetă de aur ? Asta-i curat chilipir.

— Cîte grame are ? întreabă buzele lui Sisiroi.

— O sută ! O sută de grame nu vrei ? Să-ți vind aur c-un leu gramu'...

„Ce chestie ! gîndește Sisiroi. Are dreptate... Dacă mă vede cineva, mă fac de ris“. Și scoate iute din buzunar o hîrtie de-o sută. Țiganca o înșfacă și-i lasă în palmă verigheta.

— Numai să fie de aur, c-altfel ai pățit-o cu mine ! spune el cu convingere, vorbind, bineînțeles, singur.

O trage încetișor pe inelar și verigheta alunecă ușor. Și lucește foarte plăcut. „Hm... Parcă-i pe măsura mea. O fi vreun semn...“

A doua zi, dă o fugă pînă la *Bijuteria*. Verigheta o are în buzunarul de la vestă. Nu e prea multă lume. Ajunge în fața vînzătoarei. Pentru o clipă uită de ce a venit. Fata, foarte prezentabilă și cochetă, poartă la fiecare mînă cîte trei inele. În total, șase. Sisiroi trebuie să reconsidere niște adevăruri personale. El a știut dintotdeauna că inelele de aur, mai multe de două, pe ambele mîini, sînt apanajul vînzătoarelor de la aprozar. O vînzătoare de la aprozar, proaspătă în meserie, nouă de cîteva zile, face ce face și-n scurt timp își procură însemnele breslei : inelele. Sisiroi e nevoit să recunoască un adevăr nou : și vînzătoarele de la *Bijuteria* au același hoby.

— Ce doriți ?

Îl întrebă pentru a treia oară.

Sisiroi scoate verigheta și i-o întinde. Fata îi aruncă o privire plină de indiferență de expert și dă sentința :

— Alamă.

— Știu, duduie, știu, dar asta e măsura. Îmi trebuie una de aur.

— N-avem pentru moment verighete. Dacă doriți, treceți și mâine... Sau chiar pe seară. Astăzi. Trebuie să primim marfă...

N-o mai ascultă. Ieșind, dă cu ochii de soția unui cunoscut. O salută frumos și ea îi zîmbește cu un anumit înțeles. „Hait! O să creadă că vreau să mă-nsor!... Dar ce noroc pe mine! Am întors-o magistral! Magistral! Atît îmi trebuia, să se audă c-am venit să-ntreb dacă... M-am descurcat magistral!...”

Multă vreme Sisiroi va fi fericit, pînă ce va afla că despre el circulă un zvon: cică ar fi cumpărat de la un escroc o verighetă de alamă.

D E S P R E S A T I R Ă (*articol*): În condițiile în care, nu de mult, o echipă de cercetători a descoperit încă o particulă elementară, iar într-o zonă a oceanului Atlantic nu s-a putut constata nimic deosebit, cu toate zvonurile ce ne-au ținut trează atenția, o dezbatere bine organizată în jurul satirei cred că ar fi salutară.

Știm ce este satira și sîntem conștienți că fără ea am fi mai săraci. Din nefericire nu sîntem toți de aceeași părere cînd e vorba să stabilim obiectul ei. Cred că de fapt acesta este motivul pentru care nu apar romane satirice: fiindcă nu se scriu! Fiindcă autorii încă se mai zbat și se mai chinuie în fața incommensurabilei întrebări: Ce să satirizăm? Sau pe cine?

O primă grupă de cititori cere să fie înfierate formulele tip, mici locuri comune oscilînd între minciuna convențională și lenea de a căuta alte formule tip. Am notat cîteva : *Sînt în trecere ... Nu stau decît un minut. Nu te deranja ! Nu mai intru ... Și : Ce plăcere ! Nu-i nici un deranj ! Te rog să nu te uiți : e o dezordine ... Sau : Vai, cum trece timpul ! Mai am atîtea treburi de făcut ! Și : Ne vedem așa de rar ... Nu-i deloc tîrziu.*

Altă categorie se miră că nu sînt luate măsuri satirice împotriva unor noțiuni superbe, ca *tineret bovin, tineret porcin, maternitate de scroafe* etc.

Un ascultător al rubricilor de sport de la Radio întreabă, deși știe dinainte răspunsul, cînd ... (Pentru a face economie de spațiu, nu mai transcriu întrebarea) și dă niște exemple al căror rost nu-l înțelegem : *Nelu sare la cap și trage de puțin pe lingă poartă, cu toate că el este un jucător rezultativ și cu mare grad de periculozitate. Jocul gazdelor e mai perfect, deși arbitrul îi cravașează mereu cu fluierul ...* Nu pricep ce legătură are asta cu satira, mai ales cînd știu cît de necesar este sportul cu balonul rotund pentru mase și cît de inoportun ar fi un examen la limba română pentru unii (observați că nu generalizez ?) crainici sportivi.

Cei mai mulți însă aduc critici vehemente scriitorilor, învinuindu-i că nu satirizează persoanele și faptele demne de satirizat ; dar nimeni nu vine cu o propunere concretă, constructivă (Trebuie avută în vedere și chemarea adresată de un coleg al meu : Dacă e să nimicim, să nimicim în mod constructiv !), să propună adică pe cine să satirizăm și ce fapte reprobabile ale acelor inși trebuie desființate moral

cu ajutorul rîsului. Aşa că, eu cel puțin, sînt iar în fața foii albe de hîrtie și mă întreb din nou cu spirit de răspundere : Oare pe cine aş mai putea satiriza fără teamă că greșesc ?

D I A L O G : Dispută serioasă în tramvaiul 6.

— De nu era Costinel cu șutul lui ...

— Nu te supăra, dar Costinel a jucat tot meciul !

— Ba nu te supăra dumneata ! Eu, cînd afirm că fără șutul ăla ...

— A mai tras la poartă de trei ori.

— A tras, dar n-a fost gol. Ce n-a fost gol nu punem la socoteală.

— Și ce-i cu asta ?

— Este, că dacă nu era golul, pierdeam.

— Păi sigur că pierdeam ! Mă-nveți dumneata pe mine fotbal ! Cum să pierdem ? Era meci egal. Și Costinel e bun.

— Ce vorbești ? E chiar foarte bun, însă toată echipa a ...

— Uite, doamne, deșteptăciune ! Sigur că toată echipa, că doar nu era să joace Costinel singur !

— Am spus eu să joace singur ?

— Lasă-te de fotbal, că nu te pricepi.

— Pe mine te rog să nu mă insultîi.

— Nu te insultă nimeni. Îți cer doar să recunoști.

— Nu recunosc nimic !

— Cum ? Nu recunoști că omu' meu a jucat magistral ?

— Care „omu’ meu“ ? De unde e Costinel omul dumitale ? Și eu am spus c-a jucat magistral.

— Nu-i adevărat ! Dumneata ai zis că n-a fost gol.

— Cum n-a fost gol ?

Ș.a.m.d.

DIVAGAȚIE: De cîte ori aud vorba asta, mă gîndesc la ce înseamnă ea, la modul în care se întrebuintează și cîteodată la scopul pentru care, prin abuz, ne mănîncă timpul și nervii.

Un maestru al divagației a fost Edward Mc Nursey, care a trăit în secolul al XVIII-lea. Era un bărbat înalt, blond, de fel din împrejurimile D... town-ului. S-a născut în 21 februarie, la ora 8,31 dimineata, ora locală. Tatăl lui, negustor de mărunțișuri, avea o dugheană înțesată de mici obiecte nefolositoare (*mon-uri*, le spunea el, adică *mici obiecte nefolositoare*) moștenite de la o mătușă pe jumătate surdă. Mătușa asta fusese căsătorită cu un oarecare Joe, căpitan de corabie, nițel bețiv și puțin corsar, însă nu avusese copii nici din prima căsătorie, deoarece soțul, întîiul, murise într-un incendiu, faimosul incendiu din 17 iulie 1798, cînd jumătate din cartier pierise în flăcările purtate de un vînt năpraznic, atît de năpraznic, încît locuitorii nu-și aminteau să fi văzut altul la fel, suferind de o amnezie congenitală. Numai un bătrîn povestea că apucase ceva asemănător în copilărie, însă pe mărturia lui nu se putea pune nici o bază, fiindcă era cunoscut ca mare palavragiu. De unde și porecla de

Jim Pătlăgică. Jim Pătlăgică avea un fiu care trăia în Dolly Street, dar despre care nimeni nu mai auzise nimic de cînd locuia în gazdă la o femeie ce vindea cîrnăciori și cartofi pai, o ființă micuță și aprigă. În 1801, Daisy — acesta era numele ei —, mai precis în 13 ianuarie, după-amiază, și-a scrîntit piciorul stîng, căzînd pe treptele șubrede ale locuinței sale, fapt fără prea mare importanță, întrucît s-a vindecat în cîteva zile. Oricum, Mc Nursey era un as în ce privește divagațiile.

DOUĂ SCRISORI: *Către Cooperativa „Igiena“ LOCO.* Subsemnatul Roland Vasile, din str. Gării nr. 38, vă aduc la cunoștință următoarele :

În ziua de 9 septembrie a.c. am intrat în frizeria din str. G . . . , în scopul de a mă tunde. Cînd mi-a venit rîndul, am nimerit chiar la scaunul la care lucra responsabilul unității, Gh. Gogu (cel puțin așa era scris pe un carton lipit la colțul oglinzii). Observînd că frizerului îi tremurau mîinile, am așteptat cu teamă să înceapă tunsul și crezînd că e vorba de boala lui Parkinson, n-am vrut să-l jignesc și să cer să fiu servit de altcineva. Dar tovarășul Gh. Gogu nici pe picioare nu se ținea bine, ceea ce m-a făcut să bănuiesc o boală foarte gravă. Din nefericire, dinsul era numai în stare de ebrietate. După ce mi-a potrivit puțin părul la temple, la un moment dat am simțit o durere ascuțită ; îmi prinsese urechea cu foarfeca. Durerea și sîngele care curgea din pavilion m-au speriat și am renunțat la serviciile respectivului responsabil, dorind să-mi păstrez intacte

măcar cealaltă ureche, nasul și ochii. Această „întîmplare“ n-a fost urmată de nici un reproș din partea mea, fiindcă, să fiu sincer, mi-a fost milă de bietul om, care, fiind beat și avînd în mină obiecte tăioase ce pot fi asimilate ușor armelor albe, ar fi putut riposta iresponsabil în dauna mea. Dînsul a afișat un zîmbet (se amuza), iar de scuze — nici pomeneală. Doar a făcut remarca „spirituală“ că nu a fost tăietură, ci o împunsătură, diferență ce m-a lăsat indiferent. După aceea alt frizer mi-a șters rana cu vată îmbibată cu spirt sanitar. Atunci am întrebat cît mă costă, încercînd să mă răzbun printr-o ironie, și mi s-a cerut patru lei, adică ori contravaloarea unui serviciu neefectuat, ori taxa de dezinfectare a răni produse nu la cererea mea, ceea ce mi se pare foarte scump și nu cred să corespundă tabelului de prețuri. Am plătit și am plecat, după ce am fost întrebat cu subînțeles și amenințător dacă mai doresc *ceva*.

Tovarăși! Întîmp'area aceasta poate vă distrează. Pe mine nu. Nu este nimeni dispus să se lase ciopîrțit. Tovarășul Gh. Gogu constituie un pericol social. Oamenii muncii nu pot accepta să fie maltratați, ajungînd să li se ciuntească din urechi, nas etc.

Vă rog insistent să aveți în vedere această problemă. Dacă incizia nedorită din pavilion se va infecta și voi avea neplăceri, voi cere despăgubiri cooperativei dumneavoastră, întrucît cazul, care poate fi încadrat din punct de vedere juridic, comportă răspunderea întreprinderii. Pentru exemplificare, vă întreb ce s-ar întîmpla dacă o întreprindere de transporturi ar lăsa pe autocamioane, în deplină cunoștință de cauză, șoferi daltoniști.

În cazul că dumneavoastră nu veți lua măsuri, voi trimite copia prezentei forurilor tutelare, ziarului local și revistei Urzica.

Aștept răspunsul dumneavoastră. Cu salutări tovarășești, Roland Vasile, șef de gară rezervă.

Către tovarășul Roland Vasile LOCO, Str. Gării nr. 38. Urmare la scrisoarea dumneavoastră referitor la unele aspecte ale muncii noastre vă facem cunoscută următoarele :

În primul rînd regretăm cele întîmplate cu dumneavoastră că din neatenție vi s-a cauzat o durere prin faptul că urechea dumneavoastră a fost prinsă între mînerule foarfecii.

Ne miră faptul că cele întîmplate au fost cauzate de tovarășul Gogu care este un meseriaș cinstit, fiind un soț și tată model a trei copii, foarte priceput, conștiincios, harnic și cu înaltă conștiință. Asemenea reclamații față de munca dînsului nu au avut loc de 10 ani de cînd lucrează în cadrul cooperativei noastre.

Tovarășul Gogu declară afirmativ că nu-și amintește de cazul dumneavoastră, dînsul deservind mulți clienți într-o zi de lucru și nu-i cunoaște personal pe toți, nefăcînd servire preferențial, și vă cere scuze.

Sperăm că între timp v-a trecut durerea cauzată precum și cele mai mici urme de rănire involuntară.

Vă rugăm ca și pe viitor să apelați la serviciile unităților noastre de frizerie unde veți fi deservit cu atenție dar în scaunul de frizerie să stați calm, fără să vă bîtîți fiindcă sarcina noastră este ca să deservim populația în condițiuni optime bineînțeles

cu ajutorul clientului iar la rîndul nostru vrem ca și clientul să fie pe deplin mulțumit cu munca noastră.

Vicepreședinte O.C., Indescifrabil

D R A G O S T E: Se iubeau sau nu se iubeau, n-avea importanță, era destul că, după zece ani de căsnicie, se simțeau bine împreună și, poate mai mult, se completau. Alcătuiau o pereche frumoasă, El înalt, sobru — Ea veselă, suplă, capabilă de nevinovate și dulci alintări de pisică. Atracția fizică rămăsese la fel de puternică și nici unul n-a avut nici măcar o dată tentația de a dori în secret un alt bărbat sau o altă femeie. Se distrau rațional, regretau că n-au copii și oamenii îi priveau cu plăcere și cu o ușoară invidie. Era un cuplu fericit. Că se iubeau sau nu se iubeau — n-avea importanță, mai ales că, dacă înlăturăm definițiile multe și vagi, ceea ce trăiau ei se putea numi, fără prea multe calcule, dragoste.

Odată, într-un concediu, la munte, îi prinse o ploaie rece și Ea se îmbolnăvi puțin, atît cît să nu dea prea mare importanță faptului. Reîntorși acasă, El observă că soția devenise apatică, dormea chinuit, și altele, și, alarmat, o duse la un medic. Acolo, între patru ochi, i se spuse că Ea avea un „infiltrat pulmonar“ — sau ceva asemănător, nu se știe precis dacă așa era formulat diagnosticul, dar El se sperie. Ea avea un rîs obosit, vezi că n-am nimic, o să mă odihnesc mai mult, și zilele treceau încet, zăbovind nehotărîte între după-amieze și diminețe.

Ea îl săruta ca întotdeauna și El avea senzația că poate vedea cu porii, că fiecare por era un ochi, vedea cum li se apropie buzele și cum bacilii năvălesc în el, cotropindu-l. Îi vedea în aerul odăii, împrăștiați de răsuflarea ei, îi simțea cum i se lipesc de piele, cum intră printre molecule, cum i se strecoară în ochi, în nas, în gură, cum pun stăpânire pe plămînii lui roz, sănătoși. Și fiecare sărut deveni un chin, fiecare minut de respirație, cu Ea, deveni un coșmar. Repulsia îl făcea acru, veșnic îi venea să vomite. Ajunse s-o urască și să-i dorească moartea. Era lucid, știa că trecea printr-o acută desfășurare a instinctului de conservare și se mira cum dragostea, dacă fusese dragoste, dar asta n-avea importanță, era măcinată de o vietate microscopică. Slăbea, nu mai avea poftă de mâncare. Într-o zi găsi soluția : „Draga mea, eu sînt bolnav de plămîni, nu vreau să te îmbolnăvești și tu, ar trebui să ne separăm pentru un timp, e necesar...” Dar Ea îl îmbrățișă și-l sărută, îl iubea sau nu-l iubea, n-avea importanță, și îi declară că nu se teme de nimic. El, îngrozit, n-avu putere să fugă și...

Nimeni nu știe cum s-a terminat povestea aceasta.

E U F E M I S M : Nu știu ce ne-am face dacă n-ar exista eufemismele ! Cîte și mai cîte tragedii nu s-ar produce la fiecare colț (și pe la colțuri) și cîți colți aprigi nu s-ar rupe în discuțiile (verbale și scrise de mînă sau de tipar) născute din dorința de a transmite ideii neîmbrăcate în convenții (N.B. Nuditatea nu este întotdeauna artistică). Eufemismul este un viraj elegant pe care îl face vorbitorul cu scopul de a evita o groapă ; este împachetarea în staniol a pietrei aruncate în geamul vecinului ; este sinonimul expresiei „cu alte cuvinte“ ; este un remediu universal ; este o tonă de tact, de politețe, de diplomație ; este cheia succesului în orice acțiune. Dacă ar fi să dăm sfaturi, v-am sfătui să-l folosiți oricînd cu încredere.

Să nu afirmați niciodată : „Romanul acesta este ratat !“ Ci : „Mi se pare o carte foarte interesantă . . .“

Nu : „Şeful meu e chel“. Ci : „Şefului meu, alopecia îi conferă un aer distins“.

Nu : „Nu mă mai cicăli!“ Ci : „Iubito, ești o Xantipă mică!“

Nu : „Tovarăşe director, n-aveți dreptate!“ Ci : „Ceea ce spuneți dumneavoastră e perfect adevărat, dar nu știu ce-o să decidă Consiliul oamenilor muncii...“

Nu : „Ești mincinos!“ Ci : Există atît adevăr în vorbele tale, încît nu-mi închipui că se va găsi cineva care să te creadă“.

Nu : „Vai, tu, ce te-ai îngrășat!“ Ci : „Doctorii spun că e sănătos să mîncăm numai zarzavaturi...“

În dragoste, eufemismul joacă un rol exagerat de mare. Niciodată nu este admis un rîfuz categoric, în genul „Nu te iubesc și lasă-mă-n pace!“ E de preferat, mai ales în cazul persoanelor trecute de 40 de ani și predispuse la infarct : „Dă-mi timp de gîndire, dragul meu, că trebuie s-o-ntreb pe mama!“

O cerere în căsătorie nu se va face întrebuintînd formula desuetă și absolut absurdă : „Dă-mi mîna ta!“, ci printr-un eufemism gingaș : „Iubito, *Dacia* mea și apartamentul tău ar face casă bună“.

Din cauza eufemismelor există foarte multe cărți de umor : pentru că nimeni nu și-a spus direct părerea sinceră despre ele. De unde un foarte frumos subiect de roman.

F

F A B U L Ă : Niște orătării ce se credeau deștepte foc au ajuns la concluzia că sunetele pe care le scoteau delicatele și prețioasele lor gîtlejuri nu mai erau reprezentative pentru ceea ce reprezentau ele (orătăriile) în stadiul acela de evoluție, că ele (sunetele) sunau desuet, prea autohton și chiar nemuzical.

Luînd exemplul de la un cuc voiajor, care învățase limbi străine și nu mai cînta cu-cu pe-o creangă, ci *ckookey-ckookey*, o oaie behăi de încercare *bey-bey*, un măgar crezu că o să pară mai interesant cu (transcriem fonetic) *aihău-aihău*, iar o javră clămpăni pe nas : *Hem-hăm !*

Nimeni nu le dădu atenție (și în curînd se potoliră), în afară de orătăriile de la paragraful I. Astfel cocoșul asurzea ograda : *Kău-kurhîghău !*

Gisca : *Gău-Gău !* Rața : *Meik-meik !* Bibilica : *Peikăt ! Peikăt !*

Cînd în curte vreo vietate rămasă în urmă își exprima nedumerirea, neînțelegînd limbajul celor evaluate, acestea (evaluatele !) erau fericite că sînt confundate cu niște turiste. Curca, socotindu-se modernă și „din avangardă“, dar nereușind să-și modeleze cîrîielile după modelul de mai sus, lansă o teorie conform căreia nu-și putea elabora teoria din pricina limbajului moștenit din mamă-n ou.

Numai că gospodina le crezu bolnave și chemă veterinarul.

P.S. Sfirșitul și morala s-au rumenit pe o tavă.
Peikăt !

F I T I L : Un fitil este un fitil și nimic mai mult, orice s-ar spune. Ne jucăm noi cu vorbele, dar nu ne putem permite să le fitilim (verbul a *fitili* nu există. În dicționar. Ar putea fi o creație de dată recentă, însă, întrucît nu este posibil să ne dăm seama ce va rămîne în limbă din atîtea cuvinte noi pe care le auzim, deocamdată nu ne pronunțăm). În orice caz, indiferent de familia lui, fitilul poate constitui el singur subiect de roman comic. Am și găsit un titlu : „Viața romanțată a unui fitil bine întrebuințat și la timp“.

Fitilul este un șiret rotund sau plat, care se introduce într-un lichid inflamabil. Unul din capete (la alegere liberă, fiindcă orice fitil are două capete) rămîne afară și îl aprindem cu un chibrit.

Astfel avem de-a face cu un rudimentar aparat de luminat, numit opaiț. Cînd capătul care va fi aprins trece în prealabil printr-un mic angrenaj de roțițe și iese în interiorul unui cilindru sau al unei sfere (sau de alte forme) de sticlă deschise la extremități, este vorba de o lampă, obiect pe cale de dispariție. Astăzi încă mai poate fi întîlnit în înfățișarea veche, dar cu un conținut nou, electric, în chip de veioză. Veiozele produc o lumină pală, discretă, care dă senzația de liniște odihnitoare, în funcție de abajur. Credem că problema abajurilor n-a fost rezolvată, deoarece foarte puțini cetățeni știu ce însemnătate pot avea forma și mai ales culoarea unui abajur, sau materialul din care este confecționat. Abajurul trebuie să fie cît mai simplu și cît mai incasabil. Un cunoscut de-al meu, cadru universitar, a spart (din greșeală) abajurul și n-a mai găsit altul pe măsură. Pasămite veioza lui era un unicat.

Revenind la subiect, fitilul este un șiret rotund sau... Dar asta am mai spus-o, iar de adăugat ceva nou mi se pare de prisos (superfluu). De ce să ne creăm singuri probleme ? !

F O L C L O R : În folclor putem găsi multe subiecte numai bune de tratat. De exemplu, ascultînd cîntecul *Mărie și Mărioară (... Ia un par de mă omoară !)*, ne oprim la *par*, cuvînt care ne prilejuiește următoarele cogitațiuni (*cogitatio*, -onis, cugetare, gînd, ba chiar născocire. Vezi la M. Vitruvius Pollio : *cogitationes dignae claritate tua*, născociri vrednice de strălucirea ta !) :

Mai întâi trebuie spus că *par* nu vine de la *par*, *paris* și n-are legătură (legătura ar fi ieftină, deși produsul nu) cu *Palux*. Strămoșul lui este de fapt *palus*.

Parii (pari sau araci) se folosesc în agricultură, pomicultură și viticultură, și nu în procesul de educație, în rezolvarea conflictelor între îndrăgostiți, vecini, necunoscuți etc. Parii mai mici, fasonați, lustruiți, poartă numele de bastoane. Baghetele sînt niște bastoane mai fragile, care sînt întrebuintate în scopuri muzicale, distractive (ne referim la prestidigitația practică la circ, în arenă, bagheta slujind în acest caz de catalizator, bănuiesc). Bețele sînt tot un fel de baghete-bastoane-pari, care au o utilizare uriașă la roți. Există și bețe de chibrit, dar ar fi prea de tot să pornim de la *par* și să ajungem la scobitoare, deși, la urma urmei, și unul și alta au atîtea caracteristici comune (în primul rînd originea : etimologie și esență !), încît totul devine posibil. Înaintînd în direcția opusă, trecem pe lângă așa-zișii stilpi de telegraf (tot pari !).

Parii pot fi pari și impari.

Textul citat mai sus ridică probleme serioase. *Mărie și Mărioară, / Ia un par de mă omoară !* Nu știu de ce neapărat cu un *par*, și de unde această dorință cel puțin ciudată. De ce să-l omoare ? Și de ce cu un *par* ? Un dezacord gramatical ne lovește cu paru-n cap : (...) *ia un* (...) Corect ar fi : (...) *luați un* (...) Sau, probabil, El se adresează amîndurora, fiind sigur însă că numai una din ele (Măria, sau Mărioara ?) va fi în stare să-i îndeplinească rugămintea-i funestă. Nu-mi vine să cred că fetele vor accepta să comită crima. Chiar înfăptuită la cerere,

crima rămîne crimă ! M-am gîndit și la posibilitatea
ca totul să fie o metaforă. *Mărie și Mărioară, / Ia
lovîți-mă c-o floare !* Deci n-ar fi vorba de nici un
par și de nici o crimă. Dar atunci ar trebui operate
cîteva modificări, pentru a avea o rimă cum se cade :
Voi, Mării și Mărioare, / Mîngîiați-mă c-o floare !
Ceea ce mi se pare desigur altceva, care totuși nu
alterează ideea inițială. .

G R E E R E sau Cîte se pot întîmpla în lume : În august, acum un an, cînd din oraş dispăruseră bărbaţii mai arătoşi, fiind în concedii, într-o zi, la ştrand, a apărut o tinăra turistă, frumoasă — de speriat ! — care abia binevoia să vadă pe unde calcă şi să ceară cîte o informaţie într-o engleză mai mult decît laconică. O întreagă săptămînă a fost văzută, şi ea s-a lăsat admirată cu o inconştienţă bine jucată, pe stradă, la cafe-bar, la restaurant şi, după cum am mai spus, la ştrand. Cîţiva îndrăzneţi — fiindcă încă nu pieriseră toţi bărbaţii curajoşi din urbe — au încercat să intre în vorbă, avocatul Țuchermanu, poliglotul oraşului, îşi întrebuinţase din plin talentele sale lingvistice, însă totul a fost în zadar. Tot ce s-a putut afla — din surse obscure — s-a dovedit prea vag pentru a satisface nevoia de noutăţi a

lumii : cică fata ar fi fost o turistă străină ! Ceea ce se ştia de la început şi pentru care suflarea feminină de diverse vârste şi stări civile se chinuia să-i copieze tăietura îmbrăcăminţii inspirate de croitori celebri de prin alte metropole, sau cel puţin aşa părea, că părea o tăietură fără milă, decupaşul fiind aproape total.

Într-o seară, cînd Greere se aşezase la „Violeta” pe terasă, să bea un Pepsi (dac-o găsi, fiindcă în urbea noastră Pepsi se găseşte de obicei iarna), fata, turista, deşi mai erau cîteva mese libere, s-a-ndreptat cu hotărîre spre el.

Greere a fost dintotdeauna un tînăr neinteresant. Ce-o fi găsit la el turista — nimeni n-ar fi în stare să spună. De fapt, între ei nu s-au petrecut decît următoarele :

1. Ea a cerut voie să ocupe un scaun.
2. El a fost de acord.
3. Ea a arătat spre paharul lui şi a zîmbit : Pepsi?

4. El a confirmat : Yes.
5. Ea a scos un pachet de cigarillos şi l-a servit şi pe el.

6. El a mulţumit (*Thanks !*) şi a aprins bricheta.

7. Au fumat amîndoi tăcuţi.

8. Ea a zis (româneşte) : Ce plictiseală ! Şi mai am doar o zi de concediu !

9. El (cu bun simţ şi fără să se arate mirat. De fapt nici nu s-a mirat) : Cin' te-a pus să ţi-l strici aşa ?

10. Ea : A fost interesant totuşi.

11. El : Te priveşte.

12. Ea a ridicat din umeri.

13. El : Scuză-mă, eu trebuie să plec. Şi a plecat.

Fata părăsi a doua zi orașul. Dar, ireparabilul se produsese pe terasă la „Violeta“.

Greere n-a fost niciodată afemeiat. Dimpotrivă. Era un om la locul lui, nici prea-prea, nici foarte-foarte. Își vedea de treabă, făcea și el curte, ca orice tânăr cu posibilități și resurse afective, unei fete, însă fără să se omoare, și de obicei lumea îl trecea cu vederea cînd se punea problema unei evidențieri oarecare. Cu alte cuvinte, un tip banal, care nu era bun nici de criticat, darmit de băgat în seamă.

Ei bine, și deodată toată suflarea feminină necăsătorită (și trebuie recunoscute și cîteva femei serioase, măritate și cu situație stabilă și prosperă) s-a simțit atrasă de Greere. Ca de un magnet. Mai bine zis, ca de o fostă biată bucată de fier devenită brusc magnet. Mai pe ocolite, sau mai direct, au început să-l curteze (scandalos!), care mai de care întrecîndu-se să-i intre în grații.

Și uite-așa Greere a devenit afemeiat.

Bineînțeles că pînă la urmă colectivul din care făcea parte a luat problema în mînă, colectivele de femei din care făceau parte femeile despre care am amintit în treacăt în paragraful precedent au acționat eficace și lucrurile s-au mai îndreptat. Pînă la urma urmelor Greere s-a și însurat.

Dar faptele rămîn fapte.

Nimeni însă n-ar putea spune dacă fata aceea, turistă, ar fi fost vinovată de ceva.

H O N H A : Într-o zi, Gogu Ionete se plimba cu Veronica și Ileana. Din unele informații pe care le dețin, lui Gogu îi plăceau numele terminate în *-ica*, drept pentru care lingă Veronica se simțea cuprins de emoții onomastice. Dar asta n-are importanță...

Se plimba cu amîndouă și Ileana, care era studentă la filo, le vorbea despre avantajele ce le prezintă ciorapii indeșirabili. Într-o scurtă pauză făcută în scopul de a-și trage răsuflarea, fata zări în fața lor un tînăr trecut de treizeci de ani, foarte simpatic și cu o figură de intelectual sută la sută, și nu-și reținu un mic oftat de surpriză plăcută : Ah !

— Săru' mina ! salută el, Ileana îi răspunse :

— Bonjour ! (urma franceza) și făcu prezentările : Veronica, Gogu și ... domnul Eulampiu Martz, estetician.

La care domnul Martz se simți dator să completeze :

— Sînt, cum s-ar spune, un amator, fără a fi un diletant. Am lucrat mult timp în apropierea maestrului... (și pomeni numele unui foarte cunoscut scriitor și profesor universitar decedat de cîtiva ani). Sper că ați auzit de dînsul... (și un nevăzător ar fi observat că se îndoia cu plăcere). Am fost secretarul său particular și am contribuit, ca să zic așa, la elaborarea ultimei sale opere... În particular, eu m-am specializat în probleme de literatură iberică. Faptul că vorbesc curent catalana, basca și portugheza mi-a ajutat enorm...

Gogu nu știa nici catalana, nici basca. La portugheză se pricepea cumva, fiindcă o auzise cîntînd pe Amalia Rodriguez. Tocmai se pregătea să cadă în extaz : Ce noroc pe el să-l cunoască pe fostul secretar particular al maestrului, un om atît de sincer, care nu face paradă de ipocrită modestie, care, cu conștiința superiorității sale, își declară calitățile cu o nonșalanță teribilă !... Însă Veronica — fapt pentru care Gogu o urî timp de o microsecundă —, fără pic de jenă, dovedind lipsuri la capitolul „Inteligentă artistică“, îi șopti la ureche :

— Ileana e moartă după încrezutul ăsta ! Și mai e și urît. Ai văzut ce urechi are ?

Gogu se prefăcu neinteresat și se gîndi că e necesar să spună și el ceva, altfel domnul Martz o să-l creadă prost. Or Gogu ținea la reputația lui de om cu minte ascuțită.

— Lucrez acum la un studiu masiv dedicat literaturii spaniole contemporane... spunea domnul Martz.

Gogu își dresă glasul și își ceru timid voie să întrebe ceva.

— Poftim ! îl îmbie generos domnul Martz, zîmbitor și conștient că are deja un serios ascendent moral asupra ascultătorilor.

— Desigur, zise Gogu, veți scrie și despre Juan Felipe Jonja, marele poet. Nu v-ar interesa niște traduceri ?

Domnul Martz se opri și făcu eforturi pentru a reconsidera aparențele : Gogu Ionete începea să-i pară un tip periculos de interesant.

— Cum să nu ? Din Jonja ? Sigur că da. Dar se citește *Honha*.

Gogu se scuză :

— Eu nu vorbesc, Numai citesc. În gînd.

— Jonja ăsta (și pronunță, desigur, *Honha*), explică doct domnul Martz, este un foarte mare poet. L-am devorat pur și simplu. E născut la Barcelona, mi se pare. Are un poem extraordinar intitulat — traduc liber — Poem, care ...

Gogu îl întrerupse :

— Scuzați-mă, dar cred că faceți o confuzie. Nu s-a născut la Barcelona, ci aici.

— Aici ? se miră nespus domnul Martz. E de origine română ? N-am știut. Ciudat ...

— Nu vă neliniștiți, continuă Gogu calm, nici nu aveți de unde să știți. Eu sînt mama lui. L-am conceput acum cîteva minute.

Nimeni nu mi-a spus ce s-a mai întîmplat. Am aflat doar că Ileana a avut o tentativă de leșin, iar Veronica l-a pupat pe Gogu. Spontan.

INOVAȚIA: Încă de acum zece ani Cooperativa ALPHA scotea pe piață obiecte foarte folosite, mult căutate și cumpărate de populația orașului, ba chiar și de diverși cetățeni în trecere, turiști sau în deplasare, obiecte ce însumau un număr de 43 de sortimente, de la umerase de lemn și de plastic și pînă la funduri de tocat zarzavat. Toată lumea era mulțumită, oamenii își cîștigau pîinea, cererile satisfăcute în timp util se înmulțeau, în fine, ce să mai vorbim, povestea Cooperativei ALPHA ar putea constitui punctul de plecare, nucleul unui roman palpitant.

N-are decît să rîdă cine nu știe, dar nu e lucru ușor să asiguri pentru 100 000 de persoane necesarul de perii de frecat podelele (chiar și în condițiile avîntului pe care l-a luat în ultimii ani parchetul !),

sau să obții de la fabrica de mobilă deșeurile de lemn care, în chip de materie primă, vor intra în producție, să spunem, de curse de șoareci !

Și pentru că veni vorba de acest sortiment, sîntem nevoiți să mărturisim că din pricina lui am avut un necaz capital : cooperativa producea și nimeni nu mai cumpăra !

— Ce — s-a mirat Gigi Pagubă, șeful atelierului —, nu mai există șoareci ? Sau ne concurează cineva ? — și dă fuga la „Bunul gospodar“.

Acolo — plin de curse. Producție ALPHA. Deci n-aveam concurență.

Îl întrebă pe responsabil :

— Poți să-mi spui de ce nu mai cumpără lumea curse ?

— Nu pot.

— N-ai auzit, s-o fi-nființat vreo societate pentru protecția animalelor, ca-n Anglia, cum am citit eu într-o revistă, la care să fi aderat toți cetățenii ?

— N-am auzit. Nu cred.

— Dar ce fac cumpărătorii cînd trec pe lîngă raftul unde sînt cursele ? Trebuie să facă ei ceva, măcar să strîmbe din nas, nu ?

— Nu fac nimic. Nici nu se uită la ele.

Fiiți atenți ! Notati-vă aceste cuvinte : *Nici nu se uită la ele*. De aici a pornit totul. Toate marile idei au plecat de undeva. De obicei de la un fleac. Amintiți-vă de Arhimede. Cum făcea el baie, ca orice om normal, si deodată . . .

Așa și Gigi Pagubă. Norocul lui că nu se afla în baie, că altfel se făcea de risul lumii. S-ar fi auzit și la Centrală și ce săpuneală ar fi urmat . . . Cum, tovarășu' Pagubă, comiteți atentat la bunele

moravuri ? Tocmai dumneata, element capabil, cinstit și bine situat din punct de vedere etic ? ... Vai de capul lui !

De fapt, oriunde ar fi fost, el s-ar fi comportat în condiții optime. Doar atîta a făcut, a strigat : „Evrika !“ Apoi, cu entuziasmul și hotărîrea care îl caracterizează în special față de orice problemă, a trecut la fapte. Fiindcă îi era foarte clar : cumpărătorii nu se uitau la cursele noastre fiindcă acestor curse le lipsea ceva.

Și astfel s-a născut inovația lui Gigi Pagubă, inovație compusă din trei părți principale.

Prima :

În scopul de a da produsului un aspect cît mai plăcut, vesel și optimist, se propune ca după montaj cursele să fie îndrumate spre vopsitorie, unde vor fi prevăzute cu dungi albe și gri, alternativ, peste care, orientate spre orificiile de acces, vor fi aplicate săgeți indicatoare de culoare portocalie. În interior, fiecare orificiu va avea o dungă roz, trasată la nivelul la care se va efectua strangularea. În dreapta și-n stînga intrărilor vor fi pictate cît mai aproape de realitate ghivece și ghirlande de flori. Deasupra orificiilor, pe partea exterioară, vor fi scrise cu caractere citete și emanînd bună dispoziție cuvintele : „BINE AȚI VENIT !“, în cele cinci limbi de circulație internațională.

A doua parte :

PROSPECT (ce va fi lipit pe partea inferioară a produsului).

Aparatul denumit ADFSISCID (Aparat pentru Desființarea Fizică prin Strangulare Instantanee a Șoarecilor cu Cap de Intrare Dublu — după tip și

caz : Simplu, Triplu etc.) este un aparat pentru desființarea fizică prin strangularea instantanee a șoarecilor, cu cap de intrare dublu. Ușor de manevrat, avînd o schemă de funcționare ultramodernă, utilizînd un sistem paralel, mecanic și de psihoîndrumare, ADFSISCID-ul satisface toate gusturile și pretențiile, fiind proiectat și realizat la parametrii cei mai competitivi pe plan mondial. Testarea amplă, care a antrenat un număr imens de specialiști și de subiecți, a dat rezultate excelente, omologate de diverse organizații și academii de profil.

În atenția Dumneavoastră : Nu se va folosi pentru șoareci albi, cobai și șobolani ! Recomandăm ca după 1(o) întrebuințare, să se dezinfecteze orificiile. În timpul funcționării este de preferat să se audă în surdină muzică de fanfară.

A treia parte :

SFATURI ȘI ÎNDRUMĂRI PENTRU ȘOARECI

1. Conduceți-vă numai după săgețile-indicator !

2. Verificați sistemul de strangulare fără durere, controlînd buna lui funcționare !

3. Nu vă introduceți în orificiile de acces decît dacă sînteți sigur că înăuntru nu se mai află cineva !

4. Cereți să vi se facă instructajul pentru protecția muncii !

5. Incolonați-vă civilizat și așteptați-vă rîndul !

6. Nu produceți panică !

7. Nu intrați decît singur ! Aparatul fiind prezăvut cu două intrări, aveți libertatea de a vă alege perechea dintre prieteni sau iubite, stabilind în prealabil și de comun acord un semnal sonor, în scopul de a declanșa AMÎNDOI ÎN ACELAȘI TIMP resortul. Pentru o sincronizare perfectă, vă sugerăm

să efectuați exerciții, folosindu-vă de un simulator.

8. Înainte de declanșarea mecanismului, verificați-vă poziția corpului! Aveți în vedere ca dunga roz cu care este prevăzut în interior orificiul să se suprapună riguros exact pe linia imaginară a confluenței gîtului cu trupul Dv.

9. Dacă mecanismul nu funcționează, nu vă alarmați. Ieșiți afară și așteptați în liniște să fie reparat. Este total neindicat să încercați să intrați peste rînd în orificiul vecin.

10. Fragmentul alimentar depozitat în fundul orificiului de acces este expus pentru reclamă și nu prezintă garanții în ceea ce privește calitatea de a fi proaspăt. În caz de defecțiune (vezi punctul 9!), se va evita consumarea lui.

11. Înainte și după introducerea în orificiul de acces, sînt interzise orice fel de declarații, testamente, rugăciuni sau alte manifestări și manifestații inutile-subiective, întrucît operația trebuie să se petreacă în liniște, zgomotul fiind, după cum se știe, generator de tulburări neuro-psișice.

12. Orice reclamații și sugestii vor fi prezentate în scris și așezate pe aparat în colțul din stînga, respectiv din dreapta, în ordinea sosirii, în sensul că prima reclamație se va afla dedesubt, iar ultima sugestie deasupra. Reclamațiile ulterioare nu se iau în considerare.

I N T E R V I U : Stimate tovarășe Ionescu, numele dumneavoastră a trecut de mult de porțile uzinei. El este cunoscut nu numai în orașul dumneavoastră,

dar și în țară și chiar în județ. Din câte am aflat, dumneavoastră sintetizați autorul unor invenții și inovații care au adus economii însemnate, fapt pentru care dumneavoastră v-ați așezat cu tărie în fruntea tehnicienilor raționalizatori, inovatori și inventatori din ramura respectivă... Ne face o deosebită plăcere să vă prezentăm ascultătorilor noștri care sînt nerăbdători să le împărtășiți cîteva din gîndurile și preocupările dumneavoastră. Vreți să le spuneți, tovarășe Ionescu, la ce lucrați în momentul de față? Cu alte cuvinte, ce nouă invenție vă preocupă?

Ionescu : Păi...

Reporterul : Din câte am înțeles din discuția pe care am avut-o ieri, nu este vorba chiar de o invenție, ci de o inovație.

Ionescu : Da. Este...

Reporterul : Mi-ați relatat că este un dispozitiv care permite o mai bună utilitare a... Stimati ascultători, tovarășul Ionescu îmi mărturisea că ideea acestui dispozitiv i-a venit lucrînd nemijlocit și lovindu-se de greutățile specifice generate de lipsa unui asemenea dispozitiv. Nu, tovarășe Ionescu?

Ionescu : Aăă... Da... Eu am...

Reporterul : Vreți să spuneți că ați primit un ajutor neprecupețit din partea organelor de resort. Tovarășul Ionescu mi-a declarat acum cîteva minute că le mulțumește din suflet tovarășilor care l-au ajutat cu sfaturi, îndrumări, sugestii și chiar cu încurajări... În altă ordine de idei : Stimate tovarășe Ionescu, dacă doriți să le comunicați ascultătorilor noștri, cum privește soția dumneavoastră activitatea aceasta de inventator?

Ionescu : Păi... ea...

Reporterul : E firesc să se bucure, nu ?, și să vă înțeleagă, nu ? În treacăt fie spus, soția tovarășului Ionescu este o foarte bună soție și o mamă admirabilă.

Ionescu : Nu, că...

Reporterul : Va fi o mamă excelentă, nu ne îndoiim, cu un asemenea soț inovator, și-i dorim cât mai curînd bucuria maternității... Îi mulțumim deci tovarășului Ionescu pentru ineditele mărturisiri făcute nouă astăzi și, stimați ascultători, permiteți-mi ca în numele dumneavoastră să-i adresez tradiționala urare : La revedere, succes și pe mai departe !

ÎN TREBĂRE : Un cuvînt care ridică multe semne de întrebare. Un cuvînt-problemă. Întrebările sînt de mai multe feluri. Pînă acum nu s-a făcut o clasificare completă a tipurilor și nici n-au fost date definiții corespunzătoare. Nu știu de ce. Nici eu nu voi umple aceste goluri. Ce rost ar avea să spun că unele întrebări provoacă răspunsuri nedorite ; că altele dau naștere la tăceri semnificative sau că există întrebări ce nu se pun niciodată ? E și delicat de găsit exemple. Nu știi niciodată cine ar fi dispus să se supere. Oamenii se supără din te miri ce și fac din asta un întreg roman.

De aceea nu voi aminti decît de întrebările inutile, mai precis de două categorii de întrebări inutile (a II-a și a III-a), deoarece una (I-a) are un comentariu subînțeles (O pildă banală și meschină : întrebarea pusă cuiva de unde are bani pentru c vilă de o jumătate de milion este inutilă, fiindcă ar presupune un unic răspuns — adevăr, dealtfel, ne-

mărturisit : din retribuție !) Mă voi opri deci la întrebările inutile puse degeaba, neașteptându-se răspuns (II) și întrebările inutile la care de obicei se răspunde inutil (III).

II. Întrebările din această categorie pot fi împărțite în două mari clase :

A. Întrebări inutile puse degeaba, neașteptându-se răspuns, dar la care s-ar putea găsi un răspuns (il vom pune în paranteză)

N-ai ochi să vezi ? (Ba, da !)

Unde mi-a fost capul ? (Aici poate fi indicat locul unde se pare că i-a fost capul într-un anumit moment din existența sa.)

*Cine are să-mi dea o mie de lei ? (Ăla : Eu !
Ăla : Eu !)*

Cînd o să te-nveți minte ? (Miine.)

*Ții cu tot dinadinsul să intru-n bucluc
(Neapărat !)*

Mă crezi prost ? (Da.)

Ce, eu sînt milionar ? (Nu.)

Vrei să mă bagi în mormînt ? (Nu.)

B. Întrebări inutile puse degeaba, neașteptându-se răspuns, și la care nu există răspuns

De ce m-oi fi măritat cu el ?

III. Întrebările din această categorie pot fi împărțite în trei mari clase :

A. Întrebări inutile la care de obicei se răspunde inutil și diferit.

Ce mai faci ?

B. Întrebări inutile la care de obicei se răspunde inutil și numai pozitiv

Te-ai trezit ?

Sînt proaspete ouăle ?

Ți-ai făcut lecțiile ?

Iar ai ședință ?

Mă mai iubești ?

C. Întrebări inutile la care de obicei se răspunde
inutil și numai negativ

Nu mă minți ?

Dormi ?

M-ai înșelat vreodată ?

ÎNDREPTAREA LUI NELU CIPIC
(sau Rezultatele pozitive ale unei munci de lămurire serioase) : Nelu Cipic este strungar. Are 25 de ani și o mulțime de alte calități. Despre calitățile lui am aflat din răspunsul pe care l-a dat unui reporter de la *TeVe* tovarășa Renée Chichirez, colegă cu Nelu, căsătorită, mamă a patru copii, fruntașă, elevă la liceul seral de specialitate, blondă și frumoasă, inteligentă și intransigentă :

— Într-adevăr, dintre tovarășii mei din secție, l-aș evidenția pe tovarășul Cipic. Dînsul are o mulțime de calități pozitive. Pun mare bază pe el și-l acord toată încrederea pe linie profesională, cit și pe plan social și în particular, ca om. Dacă aș fi directoare de fabrică și el n-ar fi în cîmpul muncii l-aș lămuri să vină la fabrica noastră, iar dacă aș

avea o soră nemăritată l-aș lua de cumnat. Ba chiar l-aș propune de deputat... Dar, ca să fim sinceri, el n-are nici un merit personal. Într-adevăr, acumă este un tovarăș just, însă numai datorită colectivului care l-a îndreptat. Fiindcă n-a fost întotdeauna așa...

Deci Nelu Cipic este un tînăr de ispravă.

Dar n-a fost întotdeauna un tînăr de ispravă.

Să ne întoarcem cu cîteva luni în urmă...

Nelu Cipic era un tînăr de ispravă: frumos, cinstit și modest, harnic și simpatic. Într-o bună zi însă a început să consume alcool. Întîrzia dimineata la lucru. Venea nebărbierit, ceea ce îi schimba în rău fizionomia. Rebuta piese. Nu se mai tundeă. Se obrăznicise cu mama lui... Colectivul vedea, se întrista și aștepta ca Nelu să se îndrepte. Dar el nu se îndrepta. Dimpotrivă.

S-a apucat să-i facă o curte la început tovarășei Păuna, pînă cînd fata s-a îndrăgostit de el. Colectivul credea că dragostea Păunei o să-l schimbe, și spera. Din păcate, el, în loc să-și elimine obiceiurile proaste și să redevină un tînăr de ispravă, i-a cerut Păunei să-și schimbe numele, pe motiv că nu-i place. Astfel că fata, din pricina sentimentelor scăpate de sub control, nemărturisind nimănui problema ce-o frămîntă, n-a putut fi ajutată și a ajuns să-și schimbe numele în Nitramonia, după dorința lui Nelu, urmînd să răspundă la diminutivul Moni. Dar el, în loc să se căsătorească imediat cu ea, drept consecință a condiției îndeplinite, a declarat că Moni i-a dovedit că e o proastă și că el nu se poate însura cu o fată care poartă numele de Nitramonia — nume amintind, e drept, de o întreprindere

dată în funcțiune în anii noștri, și de echipa de fotbal aferentă, dar cu toate acestea nepotrivit pentru o persoană feminină cu pretenții.

Inconștiența cu care Nelu Cipic trata aceste probleme a indignat o mare parte din colectiv. Sărmana Moni, fostă Păuna, s-a supărat atât de rău, încît, după ce a adus pagube întreprinderii, rebutînd o serie de piese, a acceptat din răzbunare să se căsătorească numaidecît cu tovarășul Anason, care s-a oferit s-o consoleze.

Atunci, într-o ședință, s-a luat hotărîrea de a se acționa asupra lui Cipic, deși puțin tardiv, în sensul că Păuna era măritată deja. Renée Chichirez, intrînd în vacanță și avînd mai mult timp liber seara, și-a luat angajamentul să ducă o muncă de lămurire susținută și să-l îndrepte.

Dar lucrurile nu s-au petrecut atît de simplu. Renée își găsea de lucru de cîteva ori pe schimb și venea la Nelu să-l întrebe ba una, ba alta, iar cînd se termina programul, îl ruga s-o conducă pînă acasă, pe tot parcursul drumului ea vorbindu-i despre ce calități consideră personal că trebuie să posede un tînăr de ispravă. Toată secția aștepta cu sufletul la gură să observe primele schimbări în bine, avînd o încredere nemaipomenită în posibilitățile pedagogice ale tovarășei Chichirez.

Pînă într-o zi cînd a venit la fabrică soțul lui Renée și s-a plîns că Renée a-nceput să se strice, că se plimbă cu un tînăr pe nume Nelu Cipic și că a fost văzută cu el într-un bufet, bînd monopol cu sirop de vișine, în timp ce copiii ei așteptau la cămin să fie luați acasă de mama lor. Oamenii din secție i-au explicat soțului lui Renée că dincolo de

aparențe se ascundea o acțiune de recuperare a unui tânăr care trebuia îndreptat, și soțul a fost foarte bucuros să afle că soția lui nu-l înșela, ci, fapt lăudabil, îndeplinea o sarcină. Din nefericire, nu după mult timp, într-o ședință, Renée, cinstită și sinceră, cum era cunoscută în toată fabrica, și-a făcut autocritica, spre mirarea tuturor, în ceea ce privește atitudinea ei față de Nelu, declarând că tot ducându-se cu el pe la bufete, în scopul de a-l supraveghea, a-nceput să-i placă monopolul cu sirop de vișine și că s-a și îndrăgostit nițel de tovarășul Cipic, încît era gata-gata să-și părăsească familia.

Ei, stai, așa nu merge, s-au alarmat oamenii. Cipic, precum mărul putred, va strica tot colectivul. Și ce-o să ne facem dacă toată fabrica va începe să bea monopol cu sirop de vișine și-și va părăsi familia, ducându-se după Nelu Cipic ? Nu ! a strigat șeful lui de echipă, un tânăr brunet și foarte capabil. Îl vom îndrepta ! Chiar astăzi voi discuta cu el.

Ceea ce a și făcut în felul următor :

— Dragă Nelule, trebuie să-ți spun că de cîteva luni comportarea ta lasă de dorit.

— Întotdeauna este loc pentru mai bine.

— În primul rînd, consumul de alcool, ceea ce nu e bine pentru sănătate. Și în plus, băutura consumată de tine mărește cantitatea băută pe cap de locuitor. Îți închipui că vom ajunge fruntași și va rîde Europa de noi.

— Serios ? N-am știut. Păi, în cazul ăsta, gata cu monopolul !

— Te felicit !

— Mulțumesc.

— Cu plăcere... Dar mai e și povestea cu întârzierile....

— Te deranjează ?

— Mă.

— S-aranjează. O să mă scol mai devreme.

— Și să te bărbierești !

— Începînd de mîine.

— Și să nu mai dai rebuturi.

— Gata, bătrîne : să mor dacă n-o să fiu mai atent !

— Și să nu mai fii obraznic cu mamă-ta.

— Crezi că mie îmi plăcea ? Dacă nu mai beau, nici obraznic nu mai sînt.

— Și să te tunzi !

— De tuns — nu mă tund !

— Nelule ! Mă dezamăgești !

— Nu vreau să te dezamăgesc, dar mai lasă-mă puțin, pînă se schimbă moda. C-am auzit c-o să fie ceva extra : freză numărul zero ! Dar atunci să nu mă critici că n-am părul mare.

— Nu. Îți promit.

— Atunci mă tund de-acum.

— Bravo ! Știam eu că ești băiat bun.

Și de atunci Nelu Cipic s-a îndreptat.

N.B. Dacă se va găsi vreun amator să dezvolte acest subiect, ar trebui să aibe în vedere un aspect nesemnlat aici, și anume motivele pentru care, la început, Nelu Cipic s-a transformat vremelnic dintr-un băiat de ispravă într-unul demn de criticat.

J A L E F Ă R Ă H A P P Y - E N D (subiect de poveste pentru copii precoci) : Sora Veronicăi avea zece ani, știa pe dinafară componentele lotului feminin de handbal în 7, îi plăcea *enorm* Claudia Cardinale și la școală primea numai 10. Acasă mînca bătaie pentru obrăznicie și asculta cu sufletul la gură — cînd era cazul — emisiunile radiofonice pentru copii. Citea tot ce-i cădea în mînă, fie că înțelegea, fie că nu, și-și *asasina* sora mai mare (expresia aparține Veronicăi) cu rugăminți fierbinți de a-i spune povești.

Pe Gogu l-a atacat frontal.

— Îmi dai voie să-ți zic tu ?

— Îți dau.

— Dacă *vorbești* cu soru-mea, trebuie să fii în relații bune și cu mine. Îmi spui o poveste ?

— Îți spun... A fost odată un moș ș-o babă. Ei aveau un fiu pe care-l chema Făt-Frumos...

— Alta nu știi ?

— Nu.

— Atunci inventează una.

— N-am încercat niciodată.

— Nu-i nimic, încerci acum.

Veronica îl rugă din ochi să accepte și Gogu tuși bătrânește și concentrat.

— Dar să nu fie o poveste obișnuită !

— Bine, se învoi Gogu, și începu : A fost odată ca niciodată un moș și-o babă. Erau bătrâni și tare triști că n-aveau copii care să le scoată sufletul și să le mănince zilele și de aceea se rugau lui Dumnezeu, că alt șef nu aveau, nemaifiind în producție, să le dea un fecior care să le cheltuiască pensia...

— Îmi place ! aplaudă fetița.

— ... S-au tot rugat ei, pînă-ntr-o zi în care au pierdut orice nădejde. Au rămas tot singuri și triști și tot așa au și murit...

Dar un alt moș și-o altă babă aveau un fiu care se numea Costică Făt-Frumos-Spaima-Fricilor. Și crescuse Costică înalt de 1,80 și zdravăn, încît ajunsese campion județean la trîntă clasică. Era brunet, cu ochi albaștri și-și rădea mustața. Într-o zi, numai ce zice Costică-Făt-Frumos-Spaima-Fricilor : „Taică și maică, am auzit că Bej-împărat vrea să-și mărite fata. Mă duc s-o cer“. Bătrînii se bucurară și-l îndemnară s-o ia cu orice preț, numai să fie frumoasă, cuminte, gospodină, deșteaptă și să aibă o diplomă — că împărații azi sînt, mîine nu sînt, dar ce are ea în cap și pe hîrtie nu poate nimenea să-i ia. Și plecă Făt-Frumos Costică spre palatul lui

Bej-împărat. Cum ajunse, împăratul îl chemă și-i zise : „Mă Costică, treci tu fain-frumos pe la serviciul personal, anexează la cererea de căsătorie o autobiografie detaliată și vino mâine !“ A doua zi, Costică se înscrise la audiență. Împăratul îl salută de departe : „Ai noroc cu referințele, că altfel nu prea eram de acord. Fata vrea și ea, dar pune condiția ca s-o scoți în lume, peste nouă mări și nouă țări, în fiecare concediu. Să fie-ntr-un ceas bun !“

Făcură nunta și petrecură ca-n filme. Numai că, spre seară, o pașă de curent cufundă palatul în bezna cea mai autentică. Pînă să-și dea seama Costică ce s-a întîmplat, Mitică-Zmeul-Zmeilor o fură pe prințesa Lenuța-Cosînzeana și-o duse cu heliicopterul pînă la un motel din vîrfurile munților. Costică — după ei ! Prințesa Lenuța o ținea tot într-un leșin. Zmeul o lăsă la prima urgență și se întoarse ca să se bată cu Făt-Frumos. Costică avea la el trei revolve cu aer comprimat și-un pistol-mitralieră. Zmeul emitea radiații *gama* și purta ochelari cu 4 dioptrii. Se bătură ei o zi, o noapte, o săptămînă, zece, cîteva luni, și nu reușeau să se răzbească. Trecu un an, zece. Bej-împărat făcea tratament cu Gero-vital, că nu-și mai amintea cum o chema pe fiică-sa, prințesa. Prințesa se căsătorise cu barmanul de la motel, care era frate cu doctorul de la prima urgență, care o trezise din leșin. Și îmbătrîni Lenuța-Cosînzeana, avea o droaie de nepoți și cea mai mare distracție a ei era să se uite la televizor la ultimele știri, cînd se dădeau aspecte filmate de la lupta lui Costică și Mitică. Iar Costică-Făt-Frumos-Spaima-Fricilor și Mitică-Zmeul-Zmeilor încă se mai băteau. Cu toată asistența medicală gratuită, ei arătau destul

de bătrîni. Spre sfîrșitul vieții, Zmeul îl răzbi pe Făt-Frumos și în clipa aceea simți că i se oprește inima. Căzură amîndoi pe spate și atît mai apucară să gîndească : „Ce proști am...”

Gogu se aștepta la proteste vehemente. Fetița însă cugeta.

— Ți-a plăcut povestea ?

— Nu. Dar e interesantă. Eram sigură că Făt-Frumos va învinge, și asta a-nceput să mă plictisească.

LAUDE ȘI ANGAJAMENTE sau Corul bărbătesc din Bărbăteșteni : Cînd mă gîndesc la cîte îmi lipsesc, și-n primul rînd la talentul acela special de a fi crezut pe cuvînt, mă apucă disperarea și-mi vine să mă las păgubaș ; dar, fiind singurul om din județ care cunoaște în amănunt povestea, n-am dreptul să dau înapoi, chiar de nu mă simt în stare. Dacă aș fi Homer, aș putea chema în ajutor vreo zeiță. Însă nu-s Homer. Așa că îmi cer scuze pentru tot ce n-o suna bine în urechea cititorului.

De întîmplat s-a întîmplat că Amara Bumb, care avea o funcție în cultură (și acuma lucrează tot în cultură, dar ceva mai sus) și se afla într-o duminică searbădă, fără activități (soțul era plecat într-o delegație — la Varșovia —, iar puștiul, selecționat în

lotul de juniori la popice, fusese chemat în cantonament), a simțit un gol în suflet. De obicei, când simțea un gol în suflet, citea câteva pagini dintr-o carte extrem de interesantă (*La sauvage aux seins pendants* de Bernadette Bucher) în care era analizată geneza mitologiei formate în iconografia secolului al XVI-lea în Europa, cu privire la Lumea Nouă și la americani. În duminica aceea n-avea nici un chef de citit. A deschis radioul la întâmplare și a ascultat fără să-și dea seama Psalmul Nr. 13 de Zemlinsky. Următoarea bucată fiind Messa Glagolitică a lui Janacek, Amara Bumb a observat că era vorba de muzică religioasă și a închis aparatul. Și atunci...

Vedeți, totul ar părea fără nici o legătură. Și de fapt nimic nu are legătură cu nimic. Numai că Amarai Bumb i-a venit pe nepusă masă ideea că ar trebui să se ducă pînă la Bărbăteșteni. Ceea ce a și făcut, suindu-se imediat în „Dacia“ personală.

Nu interesează ce s-a întîmplat la Bărbăteșteni, fiindcă nici nu s-a întîmplat ceva neobișnuit. Amara Bumb a petrecut o jumătate de zi în casa fratelui ei Petre, primarul comunei, după care s-a întors acasă.

Cred c-ar fi trebuit s-o iau mai de-a dreptul și făceam economie de-o pagină. Trebuia să-ncep astfel :

Luni dimineată, tovarășa Amara Bumb îl chemă pe inspectorul Iason și îi comunică următoarele :

— După informațiile pe care le dețin, corul bărbătesc din Bărbăteșteni împlinește luna viitoare cincizeci de ani.

— Tiii ! se miră în extaz Iason. Bună treabă !

— Bună, dar tot eu trebuie să mă gîndesc ? Eu să țin evidența ? Eu să am grijă ?

— Să vedeți...

— Nu vreau să văd decît un lucru : referatul referitor la festivitatea de sărbătorire a corului ! Programul ! Invitații ! ... Trebuie anunțate forurile, poate vor fi și ceva decorații ... Și acum — la treabă ! Dă-i bătaie, că sîntem în întîrziere !

TIMP DE TREI ZILE LA BĂRBĂTEȘTENI

Timp de trei zile la Bărbăteșteni au avut loc festivitățile de sărbătorire a corului bărbătesc din comună, care tocmai a împlinit 50 de ani. O jumătate de secol în viața acestei prestigioase formații înseamnă și mult, și puțin. Mult pentru că nu este un lucru de neglijat să perpetuezi existența unei astfel de activități culturale prin care bărbații din Bărbăteșteni își înnobilau puținul lor timp liber dovedind că țaranul știe și poate să prețuiască folositor binefacerile muzicii și versului, eliminînd distracțiile facile din existența lor.

Cei 50 de bărbați (faptul că numărul coriștilor este egal cu numărul anilor sărbătoriți constituie o coincidență plăcută), talentați,

vînjoși, frumoși, maturi și harnici cooperatori au executat cu o incredibilă finețe nuanțată muzică corală dificilă. Corul din Nabucco a ridicat sala în picioare. Fiecare femeie își aclama, bărbatul, încît într-un mod foarte original se auzeau strigăte : „Bravo, Ioane ! Bravo, Gheorghe ! Bis, Vasile !“ Iată, mi-am zis la un moment dat, uitînd că mă deplasasem la Bărbăteșteni în scopul scrierii unui reportaj pentru ziarul nostru, cît entuziasm !

Găsesc nimerit, cu această ocazie, să propun tovarășilor din Bărbăteșteni să atragă în corul lor și pe tovarășele femei, care sînt sigur că ar primi cu bucurie invitația de a cînta și ele alături de bărbații aceia minunați în

corul lor, vestitul cor bărbătesc al comunei. Astfel, în-cît, într-un viitor apropiat, să poată face turnee în stră-nătate, fiindcă nu știm de ce pînă acum organele de deci-zie culturală au ocolit corul din Bărbăteșteni.

În altă ordine de idei, am observat cu multă satisfac-ție că în rîndurile coriștilor

se aflau, ca o materializare a ideii de înfrățire, mai mulți tovarăși din Filarmo-nica noastră, care cu bucurie au ținut să ia parte în felul acesta, adică nu festiv, ci prin muncă, la sărbătorirea cîntului de pe plaiurile lor natale (...).

Aristotel Mechezu

— Alo ! Tovarășu' redactor-șef ? ... Alo ! Cine-i ăsta, Mechezu, tovarășe ? Cine i-a pus pixu-n mînă, tovarășe ? Cum l-ați lăsat să scrie atîtea prostii, to-varășe ? ... Cum, care prostii ... *Am observat ... așa ... că ... așa ... mai mulți tovarăși din Filar-monica noastră ...* Nu vă dau voie nimic ! Cum, ce e rău în asta ? ... Și ce dacă-i cunoaște ? ... Tovarășe redactor-șef ! Dar nu vă dați seama ! Sînt indig-nată ! ... Este o greșeală ... catastrofală. O să-l in-formez pe tovarășu' ...

— Mechezule ! Vreau adevărul : au fost filar-moniști la Bărbăteșteni, sau n-au fost ?

— Au fost. Vreo cinci sau șase. De ceilalți nu sînt sigur, că erau toți bărboși și semănau ca frații.

— Cum, bărboși ?

— Adică aveau barbă.

— Băiatule, tu te-ai prostit ! Unde-ai mai văzut tu țărani cu barbă ?

— Păi... N-or fi fost toți ceapiști. Or fi fost și cadre di...

— Mechezule, te-ai ars !

— Eu nu-nțeleg pentru ce să...

— Nici eu. Adică înțelegem amîndoi, dar n-avem nici un interes.

— Petre ! Mă Petre ! Hai pîn' la primărie, că s-au strîns muierile și cică fac ședință.

— Ce-am eu cu ele ?

— Tu n-ai cu ele, da' nu-ș' ce-au ele cu tine ! Cică le-a plăcut coru'. 'Ceau că de zece ani n-au văzut atîția bărbați faini strînși la un loc. Toți -- unu și-unu ! Și ce glasuri... Nici popa Ghiță nu s-ar putea pune cu ei... Hai, vii ? Că m-au luat pe mine la rost. Că bine, mă Lae, de ce nu-i dai și tu o sugestie primarului, că bine-a făcut că ne-a făcut cor bărbătesc, că de zece ani ăl care-a fost s-a desființat, că bărbații noștri sînt cam plecați. Noi ducem ceapeu-n spate, să ni se recunoască măcar asta, și cică dacă le-ai făcut cor, păi măcar să le lași coriștii-n sat, să-i ții aici la noi, că avem cu ce-i hrăni, cu vitamine, c-avem și ouă pentru glasuri...

Alo, tovarășa Bumb ? Noroc, tovarășă Bumb !... Bună, Amara-dragă. Am auzit de acțiunea de la Bărbăteșteni. Regret mult că n-am putut să vin și eu, dar sper să-i văd și să-i aud pe oamenii ăia minunați la concurs... Treaba asta a picat la țanc. I-am cam neglijat pe tovarășii din Bărbăteșteni. Noi îi neglijăm și ei uite ce minuni fac. Ne obligă la o autocritică severă. În orice caz, te felicit.

*

— Petre, activează imediat corul, că se-apropie concursul și vrea să-l audă tovarășu'...

— Cum să-l activez ?

— Să-mi scoți din pământ, din iarbă verde 50 de coriști.

— N-am nici 20. Mai bine vezi tu ce poți cu băieții ăia de la filarmonică. Au lăsat în sat o impresie grozavă.

— Cu ăia nu se mai poate.

— Atunci ce să fac ? Nu-mi rămîne decît să înființez un cor bărbătesc format din femei.

— Ar fi o soluție... Ar fi primul cor bărbătesc de acest fel din județ. Te simți în stare ?

— Nu prea, însă pentru obrazul tău orice sacrificiu nu-i prea mare.

— Mersi, Petrică.

MAICA FLOARE: Bătrîna Floare iese întotdeauna să stea pe banca din fața blocului. Rămîne acolo un ceas—două, uitîndu-se ba spre cer, bucata aceea de cer dintre acoperișurile clădirilor, ba spre pămîntul din spatele băncii (în fața e numai asfalt), o fișie de doi-trei metri, pe care crește o iarbă anemică și unde umblă mereu cîteva furnici trudnice. Cînd trece vreun vecin, îl urmărește cu ochii ei mici și negri ca niște mărgеле, salută cu „Bună zîua, maică!” și, invariabil, propune: „Nu stai cu mine o țîrucă? Ori ai treabă... ’Ceam să te-ntreb ceva...”

Dacă e cald, își deznoadă colțurile basmalei negre și și le ridică pe creștetul capului. Își întinde un picior, dreptul, să-l bată soarele. Spune c-o doare, o țîne o durere continuă pe care numai razele soarelui i-o mai alină. Părul îl are alb, alb-gălbui, subțire

și moale, de parcă nu-i natural. Pe frunte, de sub basma, își scoate două bucle mici, ca două semicercuri, reminiscențe dintr-o modă trecută demult, de mai bine de cincizeci de ani. O fotografie — FOTO *Splendyd* — o arată foarte tânără și frumoasă — asemenea frapantă pare neverosimilă — cu priviri îndrăznețe și batjocoritoare, cu o salbă de galbeni, pe trei rînduri, odihnindu-se pe o ie lucrată în „fluturi“, sub care stau să țîșnească sînii pietroși și bogați. „Asta am fost eu!“ — spune bătrîna Floare mîndră și nu cu tristețea firească a vîrstei de acum. Și adaugă : „Eu și la cin'zeci de ani eram tînără. Și aveam o poftă să trăiesc... De-aia *m-am menținut* tînără, că mă simțeam tînără, cu toate necazurile. C-am avut și necazuri...“

Se îmbracă în culori închise : fustă neagră cu sort cenușiu, bluză cenușie înflorată trist și nelipsita basma. Și cojocul maroniu. „Nu mai îmi trebuie nimic. Cred că am cancer. *Ei* nu-mi spun, dar eu simt. De ce-aș putea muri eu, dacă nu de cancer?! Încă nu mă doare tare...“

— Nu stai cu mine o țîrucă? Ori ai treabă...
'Ceam să te-ntreb ceva...

— Întreabă-mă, maică.

Un vecin : Dicu. Un om gras, încet și blînd. Contabil la C.F.R.

— Ai timp?

— Am... Ieșii să iau o gură de aer și să mă dezmoțesc.

— 'Ceam să te-ntreb, că ai carte multă, dacă se socotește păcat c-am avut doi bărbați fără cununie.

— De ce-ar fi păcat? se îndoiește Dicu. Parcă știe cineva ce-i cu adevărat păcat și ce nu-i păcat? Și ce-i acela păcat?

— Aşa gîndeam şi eu. De ce-ar fi păcat ? Că doar...

Nu continuă. Oftează lung şi schimbă poziţia piciorului bolnav.

— Aici nu e prea cald vara, observă ea şi-l priveşte pe vecin cu un fel de reproş. Acesta se simte vinovat şi se scuză :

— Dar nici iarna nu-i prea frig.

— Chiar !... Mie nu-mi plac lucrurile oprite la jumătate. Ca la noi în sat nu-i pe oriunde. Acolo aveam vara-vară şi iarna-iarnă. Mureau microbii. De-aia nu erau atîtea bolesniţe... Ai părinţi, nu ? Mai trăiesc ?

— Trăiesc.

— Îs bătrîni ?

— Bătrîni. De şaptezeci de ani.

— Nu-s bătrîni-bătrîni. Îs în vîrstă. Eu am optzeci şi şase.

— Mulţi înainte !

— Mulţumesc... Bătrînă sînt eu. Cînd s-au născut părinţii dumitale, eu eram măritată. În 902. Cu Petre. Petre s-a prăpădit în primul război... Atunci am trăit c-un neamţ. Om cumsecade. Niclos îl chema. Îi plăcea lunca noastră. Aveam o luncă — rai. Acolo puteai să mori de-o sută de ori şi nu simţeai. Aşa era de frumos. Şi mie îmi plăcea în luncă... Aicea sînt prea multe blocuri şi nu-s pomi. Dac-ar fi pomi mulţi...

— De, maică : bine-ar fi să fie totul bine.

— Chiar !... Adevărat.

Tac un timp. Apoi Dicu se ridică şi spune parcă scuzîndu-se :

— Să mai mă mişc puţin...

— Du-te, du-te, plimbă-te ! Că mîine-poimîine trece concediul și gata ! Mai bine plecai în vreo stațiune ...

Dicu mormăie ceva nedeslușit și se îndepărtează.

E liniște. O oră calmă, de dimineață. Copiii se află la școală, părinții — la lucru.

— Bună zîua, maică ... Nu stai cu mine o țiră ?

O vecină : doamna Lenuș. Bătrîna Floare se încapățînează s-o cheme „doamna Lenuța“. Doamna Lenuș vine cu două sacoșe pline. Cartofi, zarzavat, pîine, lapte, fructe. De-abia le duce.

— Stau, că mi s-au tăiat mîinile de greutate. Nici nu știu cum oi urca scările. Că mi s-a urît. În fiecare zi — aceeași poveste : du-te, cară, fă mîncare, spală rufe ... Cînd să mă mai și odihnesc ? Că sînt în schimbul doi ...

Se așază și numaidecît începe să-și caute țigările în poșetă. Pufăie de cîteva ori.

— Uite, numai de fumat n-am încercat niciodată, spune bătrîna Floare. N-am fost curioasă ... Prin 930 trăiam c-un morar, de zicea că mă ia cu copii cu tot și nu m-a mai luat, c-a avut un accident și-a rămas schilod. Bineînțeles că nu s-a mai despărțit de nevastă-sa. Așa că ... Îl chema Grigore. El voia să mă-nvețe la tutun ... Nu-ți face rău ?

— Dracu' mai știe ? ! De murit tot o să mor odată și-odată.

— Chiar ! ... Dacă-mi pare rău de ceva, îmi pare rău că or să mă îngroape aicea, la oraș ... Aicea e prea multă piatră. Și beton. Și asfalt. Ți se usucă sufletul. Nici în cimitir nu-i verdeață multă, ca la noi ...

— De ce-ai fi venit dumneatale la oraș și n-ai stat acolo la lărgime și la aer curat?! se miră doamna Lenuș, deși cunoaște toată povestea.

— Lasă că bine-am făcut c-am venit! Am ajutat-o pe Lucica. Am vîndut casa și i-am dat banii pentru apartament. Altfel cînd își mai cumpărau ei apartament? Numai din leafă, cum să strîngă ei atîția bani?!... Avea nevoie de mine, la copii. Cum s-ar zice, strănepoții mei. Acuma ei sînt mari, mărișori, nu mai este cine știe ce nevoie de mine. O să mor și-o să aibă și loc mai mult. Că acum mai pot sta amîndoi, dar peste trei-patru ani o să le trebuiască la fiecare cîte o odaie, că-s fată și băiat. Însă pînă atuncea mor eu, n-o să fie nici o... Că puteam să mă duc la Geta, că mai am nepoți, slavă Domnului, Geta stă mai bine, dar eu mai mult am ținut și țin la Lucica, fiindcă ea seamănă cu mine. Seamănă de parcă mă văd pe mine în oglindă cum eram eu odată... Mie numai de cimitir îmi pare rău. De cimitirul nostru din sat. La capul fiecărui mormînt crește ba un cireș, ba un prun, ba un nuc... E tare frumos. Parcă nici nu mori. Doar treci dincolo și răsufli prin flori și prin frunze.

— Doamne! Ce vorbești, maică? se miră doamna Lenuș. Ce tot spui de cimitir? Dumneatale te ții mai bine ca unele de patruzeci de ani.

— Chiar!... E-adevărat, mă țin bine pentru anii mei. Că am trăit cu poftă, nu-n silă. De-aia *m-am menținut*.

Doamna Lenuș termină țigara, își ia sacoșele și intră în bloc.

— Mai vorbim noi! promite ea din mers.

Bătrîna Floare vede un om la o fereastră. Nu deosebește — e departe, sus, la etajul IV — dacă e bărbat sau femeie, tînăr ori bătrîn.

— Poți să-mi spui și mie cît e ceasul? strigă subțirel și omul îi răspunde prompt:

— 10, maică Floare.

— 10?

— 10.

— Numai 10?

— Numai.

— Pînă la 12 mai e.

Mai este. La 12 se întorc copiii de la școală. Le dă să mănînce. Apoi așteaptă să se facă ora 4. Atunci vine Lucica de la lucru. Lucica și soțul ei.

— Săru'mîna, maică Floare!

Alt vecin: Nelu Pițu. Bărbat frumos. Cu părul numai inele. Șofer. Cîntă la clarinet.

— Să trăiești, maică... Nu stai cu mine o tîrucă?

— Nu stau că, mă grăbesc.

— 'Ceam să-ți spun să nu te mai ferești de mine cînd vii cu vreo fată. Că eu sînt ca și cum n-aș fi.

Pițu se oprește.

— Cine se ferește? Eu? Fii serioasă, maică Floare! De ce să mă feresc? Ce, nu-s liber să fac ce vreau? Deranjez pe cineva? Sînt cavalier!

— Ești, ești... Cît mai ești... Că una tot o să... Că fetele vor să se mărite... Eu m-aș fi putut mărita de-o sută de ori, de-aș fi vrut. Dar cînd ai copii, e greu să le găsești un tată bun. Bărbați sînt pe toate drumurile. Dar tați... N-ai auzit, e-adevărat că se lărgește șoseaua și taie din cimitir?

- Care șosea ?
- Asta.
- Autostrada ? Nu știu. N-am auzit.
- Ar fi păcat să strice odihna morților. Ce vină au ei ? !
- Ehe, morții nu mai simt nimic. Ei sînt fericiți.
- De unde știi, ai fost mort să știi cum e ? ... Cît e ceasul ?
- 10 și jumătate ... Aoleu, e tîrziu, m-am dus ! Săru'mîna !
- Mergi sănătos !

E 10 și jumătate. Nu mai are mult de așteptat. Și deodată își amintește de niște vorbe pe care le prinsese fără să vrea : „Lasă, tu, să vezi ce fain o să fie cînd o să moară maica ! M-am gîndit cum o s-aranjez camera ei ...” Ei, vorbe ... E firesc să se gîndească. Bine că se poartă frumos cu ea. Alții, cum pun mîna pe bani, cum încep să-l chinuie pe bietul bătrîn, grăbindu-i sfîrșitul. „Eu am noroc ... Păcat numai de cimitir.“

M O T O U R I pentru povestiri, referate, nuvele, romane, dări de seamă, poeme, capitole, amintiri, fragmente de eseuri, epigrame etc. :

Fetelor dragi, cum aș mai lăsa pe degetele voastre prelungi sărutările mele calde și moi.

(Ion Arieșanu, în „Scrișul bănățean“, nr. 6, 1958, p. 27)

Or ca vals,
Or ca cadril,
N-are cîntăreața stil.

(Aurel Baranga, *Fabule*, Ed. Eminescu, 1977, p. 2)

Fetico, fa, întinde bine lanțul,
Uite, pe-aicea o să fie șanțul . . .

(Ion Băieșu, în „Almanahul tinerilor scriitori“, Ed. Tineretului,
1953, p. 61)

Iarba rîde și nu știe.
Shakespeare stă în tragedie.
Dumnezeu rămîne mut.
Ce-a avut și ce-a pierdut.

(Ion Bănuță, *Panoramă-n dor de domnișoara Pogany*, Ed.
Albatros, 1977, p. 99)

Pe răni la trunchiuri cleiu-i pansament,
Sub streșini rîndunele spun : Present !

(Mihai Beniuc, în „Contemporanul“, nr. 17 din 29 aprilie 1977)

Poate o să-ți fie greu să mă crezi, dar nu regret deloc vremurile grandorii mele.

(Napoleon Bonaparte, apud Las Casas, *Memorialul din Sfinta-Elena*, vol. II I, Ed. Minerva, 1975, p. 51)

Andromaca mulge vaca.
Vaca lînge Andromaca.
Andromaca bate vaca.
Vaca-mpunge Andromaca.
Andromaca-mpușcă vaca.

Morală :

Ce-ai făcut fă, Andromaca ?

Uite, nu mai este vaca !

(Emil Brumaru, în „Echinox“, nr. 4/aprilie 1978)

Da, e ușor să te naști.

(Lucian Bureriu, *Afectivități conștiente*, E.P.L., 1968, p. 65)

După prea amară viață
Nu fi lacom la dulceață.

(I. L. Caragiale, *Fabule, satire, parodii*, Ed. Facla, 1972, p. 13)

Tovarășe, în visurile mele,
Eu nu doresc decît să fiu poet.

(Radu Cârnecki, în „Almanahul tinerilor scriitori“, Ed. Tineretului, 1953, p. 312)

Traian ne e tată și mumă Decebal.

(Romulus Cojocaru, *Flori de mac*, Ed. Scrisul românesc, 1977, p. 46)

...o imagine brutal stopată urma alungirea ei absurdă, illogică, replierea o reintegre în liniile convenționale, clasate prin construcție.

(Alexandru Deal, *Lașii*, Ed. Cartea românească, 1971, p. 11)

Genunchiul tău îndoit îmi tulbura buzele.

(Anghel Dumbrăveanu, *Oașe de corăbii*, Ed. Tineretului, 1968, p. 7)

Dădui, pînă la urmă, peste papala bulă.

(Șerban Foarță, în „Efigii“, Casa de cultură a studenților din Timișoara, 1968, p. 34)

Vorbim

ca maioneza la tigae :
De ce-i mai torni ulei,
mai rău se taie !

(Tudor George, *Armura de sudoare*, Ed. Albatros, 1972, p. 55)

Dansatorul Pomîès, mort de timpuriu, se antrena jos,
sub scenă.

(Jean-Louis Barrault, *Amintiri pentru mîine*, Ed. Meridiane, 1978, p. 102)

HILIBHIS-ILIBH-HIL-LIB-ILI-IBHIS-BHIS

(Ion Gheorghe, *Dacia Fëniks*, Ed. Cartea românească, 1978, p. 143)

Ce bun e vinul ăsta prost !

(Ana Maria Gheți, exclamație din 10 august 1977, aflată în colecția de amintiri a autorului)

Rapid — un sac de jucători fără fund

(Dumitru Graur, în „Flacăra“, nr. 31 din 4 august 1977, p. 22)

Dacă Nae nu vorbea și mergea totuși alături, ca acum, atunci însemna că tăcerea lui era mai mult decât absența absolută a oricărei veleități de a vorbi.

(F. Ionescu și Ioan Dinu, *Spion fără voie*, Ed Junimea, 1973, p. 174)

Tofan avu senzația clară că încerca să străpungă cu o scobitoare o bilă de biliard.

(M. Ionescu, *Singurătatea calului troian*, Ed. Junimea, 1976, p. 69)

Gura-mi mușcă
din felia
De brinză
Și simt sarea
care este parcă
A timpului...

(Claudiu Iordache, în „Orizont“, nr. 52 din 26 XII 1975)

Vlad lupta pentru propria-i autoperfecționare

(Lydia Lascu-Mocanu, *Unde a greșit Ștefan Vlad*, Ed. Albatros, 1976, p. 104)

La rîndul său, nemernicul se îndrăgostise cu adevărat de nevasta sa.

X. de Montépin, *Lumină în amurg*, Ed. Eminescu, 1977, p. 97)

Haia-paia, lalulaia...

(C. Miu-Lerca, *Sus stele, jos stele*, Ed. Cartea românească, 1971, p. 17)

Cîte lucruri interesante am fi putut scrie, dacă nu
ne-am fi pierdut vremea cu fleacuri !

(K. Paustovski, *Cartea peregrinărilor*, Ed. Univers, 1972,
p. 158)

De mă pătrunzi cu ochiul p n' la fund,
La multe întrebări am să- i răspund.

(Victor Rusu, *Aer de tulnice*, Ed. Ion Creangă, 1977, p. 10)

Cu acel prilej am avut dese convorbiri reci proce.

(D. Sm nt nescu,  n „Orizont“, nr. 7 din 20 februarie 1976, p. 5)

Partea de jos este compusă din :
partea de sus a p r ii de jos  i
partea de mijloc a p r ii de jos  i
partea de jos a p r ii de jos.

(Nichita Stănescu,  n „Flacăra“, nr. 41 din 12 octombrie 1978,
p. 15)

Un scriitor este bun numai după ce-i mort.

(John Steinbeck, *Eu și Charley descoperim America*, Ed. Tineretului, 1967, p. 44)

Pe cerul tău de iarbă pasc caprele în soare
Și-o dragoste în mine ridică mușuroaie.

(I. D. Teodorescu, în „Orizont“, nr. 24 din 16 iunie 1977)

Domnule, cu o asemenea gândire profundă puteți
deveni oricând milițian.

(Chiril Tricolici, *Un dolar, doi dolari*, Ed. Cartea românească, 1974, p. 44)

Să-ngenunchem, iubito, pe-o obadă

(Aurel Turcuș, *Umbra rîului*, Ed. Facla, 1972, p. 54)

În întrebări mai gîdilă cleștarul
Și prepelița se întreabă : Unde-i ?

(Georghe Uscătescu, în „România literară“, nr. 30 din 28 iulie 1977)

Acești tineri cu cîte cinci degete nu știau precis ce vor și, lăsîndu-se pradă pornirilor instinctuale, descoperiră binefacerile dezmierdărilor, ce se rezumau la simple sărutări.

(Ion Velican, *Rătăcirile de duminică*, E.P.L., 1969, p. 64)

NOTE PE MARGINEA UNUI CÎNTEC POPULAR (Idee de subiect de teză de doctorat): La o lectură globală și superficială, textul în discuție nu prezintă aspecte insolite, ci, dimpotrivă, epica pare să fie banal-livrească, deoarece majoritatea motivelor fabulei pot fi întâlnite aiurea, fiind deci inspirate din lecturi vechi, insuficient asimilate și reconsiderate prin prisma noilor puncte de vedere recunoscute unanim în cercurile de specialitate continentale; banal-firească, întrucît se pare a fi „o poveste dintr-o mie” — cum ar categorisi-o marele salonikez (ne referim, evident, la folcloristologul nordic rezident în portul egeean, și nu la filozoful omonim — omonimie care îi onorează pe amîndoi în același timp și pe fiecare în parte, confirmîndu-se astfel o dată în plus adagiul petit-

clouean : „Spiritele alese sînt complementare, nu se reduc“.) ; banal-logică, fiindcă nu vedem nici o pîruetă sofisticată, legăturile cauzale oferind lectorului îmbinări simple și trainice, de un bun-simț popular coplesitor.

Totuși informațiile care ne sînt impuse cu ajutorul unei melodii plăcute ne pun involuntar în situația de a re-judeca măcar o parte din ele, fapt care conduce spre o concluzie preliminară neașteptată și îngrijorătoare. Luate pe rînd, *faptele* ridică semne de întrebare imposibil de evitat și demne de a li se da răspunsuri pe măsura lor.

(Aici se intercalează cîteva considerații succinte asupra naturii semnului de întrebare și asupra locului său în constelația semnelor în general).

Iată, de exemplu, primul vers : *Foaie verde de-o sipică*. Înțelegem că nu trebuie să căutăm înțelesuri ascunse în *Foaie verde*, deoarece, după cum am văzut și-n alte părți, aceasta este un fel de *Cheie Sol*, sau un fel de nimic la cheie, fapt ce ne indică tonalitatea în care trebuie cîntată melodia (În acest caz : Do Major !). Dar *sipica* ! Mai întîi sîntem nevoiți să aflăm ce este o *sipică*. Este o plantă cu flori galbene, *Scabiosa ochroleuca*. Numele științific, în latină, nu sună prea frumos, însă nu are nici o legătură cu ceea ce ni se pare nouă că ar semăna. Cu această explicație ne-am putea declara mulțumiți (În ultimul moment ni se comunică o mică rectificare : *sipică* i se mai spune și altei plante, o ierbacee cu flori alb-albastre : *Cephalaria transsilvanica*.), dacă nu ne-am întreba cu legitimă mirare : Bine, dar de ce *sipică* ? Din nefericire, chiar dacă nu întrebăm, tot nimic nu cîștigăm, fiindcă ni se pare nepermis de

simplu să declarăm că motivul apariției *sipicii* ar fi pur și simplu impus de necesitatea de a găsi o rimă cuvîntului final din versul imediat următor : *mititică*. Firesc ar fi ca *mititică* să depindă de *sipică* și nu invers, *sipica* avînd întîietate, fără a mai fi nevoie să explicăm de ce. Dacă am zice *Foaie verde de-o mușcată*, *mîndra*, bineînțeles, n-ar mai putea fi *mititică* și cele două versuri ar suna astfel : *Foaie verde de-o mușcată*, / *Mîndrulița mea e fată*. Deși un spirit cîrcotaș sau un specialist extremist ar profita de ocazie pentru a întreba ironic : Și de ce-o mai spui ? Putea fi băiat ?

În fine, să zicem că totul este în ordine pînă aici, fiindcă de aici încolo lucrurile (cuvintele) evoluează într-un mod ciudat. Am înțeles că *sipica* a fost luată la întîmplare, am înțeles că *mîndra* a devenit *mititică* (și nu *fată*) din cauza rimei. Ne este însă aproape imposibil să explicăm logica versului al treilea : *Aș iubi-o, dar mi-e frică*. De-am fi pornit de la *mușcată*, acum El ar iubi-o în contumacie, Ea fiind, mă rog, *plecată*, sau *la armată*, sau *să cumpe-re-nghețată*, și ar fi fost clar. Dar de ce să-i fie frică ? Doar, slavă Domnului, trăim într-o țară civilizată. De cine să se teamă ? De părinți ? De miliție ? De comitetul de locatari ? Și pentru ce ? Ce rău avea de gînd să comită ? Nici un rău. *Aș iubi-o* ... S-o iubească sănătos ! Noroc că versul al patrulea ne lămurește copios. El ar lăsa-o să mai crească (*Aș lăsa-o să mai crească*). Înseamnă că de-aia n-a iubit-o, fiindcă Ea încă nu are vîrsta legală. Nici măcar nu-i majoră ... Bine, de acord, s-o lase să mai îmbătrînească. Dar ce te faci cu huli-ganii ! El așteaptă să mai treacă niște ani, și vine

un huligan... Asta nu poate fi admis. De aceea, în mod cu totul și cu totul logic, el ia hotărîrea s-o iubească personal. (*Aș lăsa-o să mai crească, / Vine altul s-o iubească*) Alege, adică : ori huliganul, ori El ! Dacă e pe ales, se alege pe el, normal ! Și ca nu cumva să fie învinuit că n-a lăsat-o să mai crească, se face c-a uitat și aduce în sprijinul noii sale teze un argumnet imbatabil : *Mai bine s-o iubesc eu / Că-i fată din satul meu !* Ceea ce nu poate fi contestat.

Astfel stînd lucrurile, dezbătînd problema mai cu atenție și examinînd fiecare amănunt, găsind pentru capitole niște titluri bogate, întocmind o bibliografie strălucitoare și în cinci limbi, ar putea ieși ceva foarte foarte folositor.

Optimistele versuri oltenești de mai jos pot fi utilizate la fel :

Nu știu, dealul s-a lungit, / Ori valea s-a adîncit, / Ori eu am îmbătrînit, / Că prea greu mi-e la suit, / La suit și coborît ...

O P U N E R E Î N T E M Ă : Umorel este un fenomen natural, o formă a unui fenomen și mai natural, numit comic, care provoacă râsul, deși nu tot ce ne face să rîdem este comic. Cîteodată rîdem degeaba, după cum, alteori, plătim ca să rîdem. Rîsul este alt fenomen natural, împărțit științific în două soiuri selecționate de selecționeri cu studii de specialitate : rîsul pur și simplu și artistic. Rîsul pur și simplu este ceea ce vedem la om cînd ride. Rîsul artistic, nu e, cum s-ar putea crede, un rîs mai cultivat, învățat, de pildă, de actori la institutul de teatru, pentru care, printre altele fie spus, avem o deosebită stimă și considerație, ci acela care se produce în noi, chiar cînd nu se observă nimic pe dinafară, în situația că dăm de ceva comic.

Oamenii au rîs de cînd sînt ei oameni, însă n-au știut de ce (n-au avut habar că rîsul nu este un fel de opus al plînsului, cum își poate închipui orice nespecialist neavizat, luîndu-se după antonimele populare rîsu-plînsu), pînă în momentul nașterii filozofilor. Ei ne-au învățat cum stăm cu rîsul și, de la Aristotel la Bergson, au făcut fel de fel de teorii — cele mai multe fiind triste.

Umorul — spun unii — e frate cu satira, adică au aceeași mamă, mamă numită comic. Umorul nu caută să omoare pe nimeni și se manifestă prin glume și ironii. El nu dă cu parul. Cînd umorul e trist, umoristul e pesimist. Cînd e vesel, și umoristul e vesel. Și viceversa, cîteodată. În legătură cu acest subiect, poate fi citată o epigramă al cărei autor s-a pierdut :

*Ciubucarii — din ciubuc,
Tutungii — doar din fum.
Umoreștii bine-o duc
Din umor. Însă postum.*

Cu satira e altă poveste. Am cunoscut un om care a murit după ce a fost satirizat. De aceea, de obicei, nu se satirizează oameni, ci noțiuni, simboluri. După o noțiune nu plînge nimeni.

Umorul poate fi întîlnit la oameni, în societate și, în unele cazuri excepționale, la cenaclurile de specialitate, dar e foarte greu de depistat. Este necesar un simț tehnic, un detector, că altfel poți să fii plin de calități, diplome, talente, frumusețe, sănătate, și pe deasupra și membru titular al Uniunii scriitorilor, că tot degeaba !

Umorul și cu soru-sa satira folosesc cînd la rîs, cînd la îndreptat moravurile strîmbe. Se procedează astfel : se ia un morav (n-am găsit alt singular al pluralului *moravuri*, așa că *morav* nu se referă la Moravia) strîmb și se acționează asupra lui cu satira. Noi rîdem din cauza umorului, rîde și moravul, nedîndu-și seama că e vorba chiar de el, iar cînd își dă seama, în mod paradoxal, în loc să se strîmbe (și mai rău) de rîs, se îndreaptă (personal, n-am văzut pînă acum nici un morav îndreptat după această rețetă). Dacă nu se îndreaptă, înseamnă că e prea strîmb (eventual, din naștere) și se poate rupe, provocîndu-i fracturi la coloana vertebrală. În cazul moravurilor fără șiră a spinării, nu se produce fractura. Mai precis, după ultimele cercetări în domeniul respectiv, părerile sînt împărțite între cercetători, pe bază de tabel nominal.

În literatură, umorul este rar. E rar fiindcă, pe de o parte, a cam fost consumat de înaintași, iar pe de altă parte, contemporanii sînt preocupați de subiecte serioase. Cînd îndrăznește unul să facă umor, sar criticii și zic că e neresios. Sau zic că nu e just să rîzi de cine nu trebuie. Pe umorist l-apucă plînsul, luînd totul în tragic. De aceea umoriștii nu fac niciodată umor în contul colegilor lor mai bine situați ierarhic. Oamenii cu prea mult simț al umorului pot să rîdă de ei înșiși, dar riscă să facă un infarct. E de preferat să utilizăm umorul la care nu se rîde.

În încheiere, ar fi necesar un moto : „Rîsul este o chestiune de motiv“.

OROLOGIUL (fișă pentru o nuvelă istorică) : Orologiul din turnul fostei primării nu mai suna de mulți ani, întrucît gospodarii orașului hotărîseră înlocuirea lui cu un ceas electric. Motivele care au stat la baza acestei măsuri radicale și pline de curaj civic erau multiple și variate.

În primul rînd, însăși noțiunea de orologiu părea să fie incompatibilă cu modernul secol XX, secol al electricității, al vitezei, al călătoriilor în spațiul periterestru, al supei Supco și al fișfișului.

Într-al doilea rînd, dat fiind că trebuiau făcute economii — pe schema de funcțiuni existau la poziția 421 un „îngrijitor de orologiu“ (cel care ungea mecanismul și întorcea arcul, conform atribuțiilor stabilite de comisia de normare a muncii), iar la poziția 420 un „îngrijitor principal de orologiu“ (cel care supraveghea, îndruma, coordona și controla activitatea poziției imediat inferioare) —, postul de îngrijitor simplu fu restructurat, realizîndu-se astfel un fond suplimentar de salarii, indice prețios la stabilirea condițiilor de premiere.

Într-al treilea rînd, era imperios necesar să i se găsească o ocupație beneficiarului poziției 420 rămas fără subaltern, situația rezolvîndu-se prin montarea ceasului electric care nu avea nevoie să fie întors, ci numai potrivit săptămînal după semnalul orei exacte de la radio.

Într-al patrulea rînd, vechiul orologiu nu se încadra în noua fațadă a edificiului, fațadă transformată cu grijă și pricepere dintr-un baroc tîrziu și autentic în stilul fără nume al unui colectiv anonim.

Într-al cincilea rînd, orologiul nu mai funcționa, avînd o piesă uzată și imposibil de recondiționat sau

de înlocuit, deoarece nu s-a găsit decît o uzină care să fie dispusă s-o fabrice, dar numai într-o serie de 10 000 de bucăți, pentru a se asigura rentabilitatea produsului ; îngrijitorul de la poziția 421 a propus s-o facă el, însă două impedimente au zădărnicit operația : omul ar fi lucrat piesa cu mijloace foarte puțin automatizate, ba chiar rudimentare — ceea ce, în secolul nostru, ar fi fost de-a dreptul o batjocură tehnică — și, pe deasupra, nu accepta remunerația pe bază de virament, neavînd cont personal la bancă.

P E I S A J M A T R I A R H A L : Moto : Ma-
triarhatul s-a ivit dintr-o necesitate obiectivă pe
scena lumii, bărbații simțindu-se la un moment dat
astenici.

Mnkattică își îndreptă breteaua de la pielea care
îi acoperea torsul păros și se opri să mai răsufle.
Poteca se încovoia obosită printre stîncile din acea
perioadă a comunei primitive și părea că nu va mai
avea niciodată un capăt. Hpgwdrydzcă se așezase pe
o piatră și își examina zgîrietura căpătată în urma
unui joc educativ cu care își consumau timpul copiii
tribului dimineța, în curtea colibei destinate lor.
Acolo, sub supravegherea calificată a unor bătrîne
— tinere sau mai în vîrstă — ce pălăvrăgeau despre
cotele trocului, copiii învățau să-și aștepte tații.

— Hai ! spune Mnkattică. Trebuie să ne grăbim.
Mai am o groază de treburi.

Mnkattică argăsea piei de rinocer și munca aceasta, deși nu era prea grea, ca de pildă altele, îi răpea totuși opt ore pe zi, plus pauza de masă și transportul de acasă la slujbă și de la slujbă acasă. După încheierea programului de lucru, fugise în pădurea virgină, în luminișul 5, unde, în schimbul a zece colți de mistreț, când îi venise rîndul căpătase o halcă de carne de mamut, mai mult grăsime și os. Mai procurase niște nuci de nocos (aici probabil că e o greșeală de corectură : nuci de cocos !), apoi, tot într-o fugă, trecuse să-l ia pe Hpgwdrydzcă.

— Hai ! spuse încă o dată și poteca plină de ghimpi fosili începu să se scurgă pe sub pașii lor neevoluați.

În peșteră domnea o dezordine nemaipomenită. Dimineata se grăbeau și Mnkattică nu avea timp de curățenie. Se apucă să măture, să scuture blănille de urs natural (*ursus cavernae*) așternute lângă pereții decorati cu desene rupestre. Aprinse focul și puse carnea la fript.

— Tată, îl strigă Hpgwdrydzcă, mama cînd vine ?

— Ce-ai cu ea ? se răsti tatăl, nemaivăzîndu-și capul de treburi.

— Mi-a promis că-mi face un arc.

— Mai bine te-ai juca în colțul tău cu păpușile. Un băiat n-are de ce să-și dorească un arc. Arcul e pentru fetițe.

— Vreau arc ! scînci Hpgwdrydzcă, dar Mnkattică nu-i dădu atenție.

Gwdrydzca sosi de la vînătoare după vreo oră și jumătate. Era necăjită fiindcă i se rupsesse tocul de la opincă.

— Gata masa ? întrebă din pragul peșterii, în loc de bun-găsit.

— Imediat, dragă ! răspunse Mnkattică, ștergându-și mâinile de blănița de ied care-i servea de șorț.

— Sînt moartă de foame ! mai spuse Gwdrydzca și se trînti pe niște bolovani.

— A mers bine treaba astăzi ? se simți dator Mnkattică să facă puțină conversație.

— Nu prea. N-o să ne alegem cu mai nimic la sfîrșitul lumii (aici probabil că este tot o greșeală de corectură : la sfîrșitul lunii !) ... Marea speranță ar fi ca șefa să se țină de cuvînt. Mi-a promis c-o să mă avanseze.

— Zău ? se bucură timid bărbatul, neîndrăznind să spere.

— Mda ... Așa zicea ... Și după o pauză : Pe seară avem adunare. Vezi să am o piele călcată.

Se așezară să mănînce. Gwdrydzca miroși friptura și strîmbă din nas.

— Iar mamut ? Ți-am spus nu o dată și ți-am pus în vedere că am poftă de niște piftii de pterodactyl !

— Nu te supăra, te rog, dar n-am mai găsit. Se terminase.

— Tu nu găsești niciodată nimic ! Pentru tine totul se termină ! Nu ești bun de nimic !

Bărbatul se gîndi cu durere că mereu trebuia să înghită și să tacă. Mîncă zilnic bruftuluială, însă bine cel puțin că nu-l și bătea, cum li se întîmpla altora. E drept că existau și bărbați care știau să-și trăiască viața. Dacă șefa le pretindea „unele lucruri“, ei nu făceau nazuri. Ba se mai alegeau și cu cîte un cadou. Ca să nu mai amintim de protecția perma-

mentă. Și degeaba unii, din invidie, le aruncau în față cuvîntul acela urît, care are formă pentru masculin, dar nu același înțeles ca la feminin, ei o duceau bine și puțin le păsa. Și pînă la urmă tot ei puneau mîna pe cîte o femeie cu situație și îngăduitoare ce nu s-a pomenit. Mde, așa se întîmplă, tot ăștia au noroc !

— Mămico, îmi faci un arc ?

— N-am vreme. După masă trebuie să dorm vreo două ceasuri. Cine știe cînd s-o termina adunarea. Sînt unele care au mîncărime la limbă și bat apa-n pîuă pînă la miezu-noptii.

— Să nu vii tîrziu, cutează Mnkattică, ciugulind ce mai rămăsese de pe un ciolan. Stăm atît de puțin împreună... Să mai ieșim și noi...

Gwdrydzca izbi în pămînt cu o bucată de silex.

— În tot ce spui tu nu e pic de logică ! Minte de bărbat — ce vrei ? Ieri mi te plîngeai că ești prea împovărat, că ai prea multă treabă, și-acuma ai chef de distracții. Să termini cu poveștile astea, că mă enervez și nu mă mai gîndesc la ăsta micu'. Întotdeauna îmi strici siesta.

Mnkattică strînse suspinînd farfuriile de frunze de palmier. Se gîndea cu mintea lui de bărbat că nu va reuși să termine astăzi tot ce era necesar să facă. Luă toporul de piatră și ieși să spargă lemne. Se duse cît putu de departe, să nu audă soția zgomotul. Gwdrydzca rîgii de cîteva ori și adormi greu. Așa se întîmplă întotdeauna cînd te culci cu stomacul plin de friptură de mamut. Mai apucă să-și amintească de partida de pietre programată în seara aceea, și zeul Flflîsfr, bunul zeu al gînteii, o cufundă într-un somn primitiv.

**PLĂCERILE LUI CLEM AMĂRĂ-
ZEANU:** Avea cîteva subiecte de conversație pe
care le stăpînea bine, cîteodată perora magistral
despre Imaculata — soția lui se numea foarte banal
Maria, iar el îi căutase mult timp un nume potrivit,
Imaculata fiind, după părerea lui, norocos de potri-
vit —, și întotdeauna era fermecător cînd făcea un
fel de jurnal vorbit al noutăților. Le aduna cu pa-
siune de colecționar, le tria, le împerechea după o
știință perversă, încît spuse cu glasul acela ce me-
reu se afla în contratimp cu ideile din fraze, sunînd
trist cînd era vorba de o poantă nostimă și vesel
în cazul unui anunț mortuar, aveau o savoare unică.
Ar mai fi fost desigur întîmplările din profesiunea
lui, nu rar pline de sugestii, bogate în sentimente
sau în judecăți de valoare, dar el nu le povestea
niciodată, nu se simțea în stare să le filtreze și să
se debaraseze de culoarea sau de tonul banal, se
aflau prea aproape de el și nu reușea să se detașeze
într-atîta, încît să le privească fără patimă, cu bă-
trîna ironie înțeleaptă a celor care au dreptul să
judece și să dea sentințe. Mai existau în viața lui
și orele de teatru, seara, pe scenă sau în sala de
repetiții; dar dragostea lui pentru instituția aceea
populară era prea lucidă: evalua cu aproximații
infinitesimale cît și ce realizau acolo ei, artiștii ama-
tori, așa li se spunea, deși profesau cu adevărat ac-
toria, aducînd și un câștig, deoarece intrarea la spec-
tacole nu era gratuită, însă n-ar fi putut rîde de
colegi, îi respecta într-un mod aparte, adică le ra-
diografia neîmplinirile și de fiecare dată măsluia
conștient filmul, din alb-negru îl făcea colorat, cu
alte cuvinte le arăta, fără ca ei să vadă, respectul

pentru chinul lor infinit. În același timp avea și conștiința propriei amăgiri; de fapt mai mult deducea prin logică, deoarece, după lungi introspecții siciitoare, enervante, conchidea ferm că nici el nu putea fi altceva decât un biet om comun. Probabil că fiecare gîndea astfel și nici unul n-o recunoștea cu glas tare. Totuși Clem Amărăzeanu se deosebea de ei toți prin luciditate și printr-o anumită autoironie care-l salva adeseori de la ridicol. Își spunea că de îndată ce simte orice ton fals, orice urmă de nefiresc a gestului, la alții, dar și la el însuși, cenzurîndu-se atent, înseamnă că este în stare să despartă albul de negru, frumosul de urît și să nu pedaleze inconștient pe un drum înfundat și fără întoarcere.

Avea nevoie de teatru nu numai pentru că îi plăcea să joace (niciodată n-a iubit aplauzele și nici celebritatea aceea de oraș de provincie, după care colegii de scenă alergau cu sufletul la gură), ci și dintr-o nevoie organică de a intra în altă piele, de a-și schimba firea, biografia, totul, măcar pentru o oră-două. Nu-și ura viața cea adevărată, cea trăită, dar schimbarea îl reconforta. Nu era vorba deci de un refugiu, de o evadare, ci pur și simplu de o terapie, așa după cum unii s-au obișnuit să aibă zilnic ora lor de masaj. Și, la fel cum după un bun masaj un pahar de vin sau o sticlă de bere merge minunat, după ora de repetiție, cîteodată și înainte, mergea un pahar de rom. Sau două. Sau trei... Amărăzeanu nu se socotea bețiv și ar fi fost indignat dacă ar fi auzit că lumea îl încadrează în categoria vicioșilor. Alcoolul nu-i devenise încă un stăpîn. Amărăzeanu putea oricînd să se lipsească de paharul de rom, însă ce rost ar fi avut să-și interzică o plăcere?

Ținea forate mult la plăcerile lui, nu erau multe și considera că fără ele viața ar fi prea monotonă și prea din cale-afară de banală.

Alții nu aveau aceeași părere și poate că-l invidiau, părîndu-li-se că Amărăzeanu nu mai știe ce se să facă de fericit ce era, că prea mult noroc avea în toate cele și numărau pe degete lucrurile pentru care el merita invidia lor, înfrumusețîndu-le voit, mințind de ciudă. Iată, spuneau ei, e tînăr, de-abia a împlinit treizeci și cinci de ani și nimic din ce și-ar dori nu i-ar fi imposibil să obțină, o soție bună are, liniștită, gospodină, iar el, pe de lături, nu refuză vreo subalternă mai fișneată, fiindcă există și femei care fac primul pas, ele au inițiativa, nu țin seama de nimic dacă-l plac așa cum este el, blond și subțirel, cu ochii lui albaștri nevinovați, de copil naiv, cu aerul lui de intelectual visător, puțin miop și distrat, respectabil (din cauza ochelarilor unii îl credeau poet); apoi teatrul, piesele, rolurile pe care le interpreta foarte firesc, de-l confundai cu personajul „lucrat” de el; apoi faptul că-l căutau și dușmanii, îl urau dar profitau de prezența lui pentru a se dispune, pentru a afla ceva nou, se instruiau adică fără efort, ascultîndu-l doar pe Amărăzeanu.

În general, femeile țineau la el, îi arătau un fel de dragoste maternă, ocrotitoare, ca pentru un copil sau pentru un bolnav, și ele erau acelea care-i născoceau micile aventuri erotice, nevrînd să credă că Amărăzeanu ar fi fost numai al Imaculatei. În realitate, Amărăzeanu nu avusese cînd se gîndi la altă femeie. Era prea prins de teatrul lui și de romul lui, de discuțiile lui. Bineînțeles că de-ar fi încercat, nu se știe dacă ar fi existat vreo femeie în orașul lor, chiar dintre cele mai virtuozase, care să-i refuze

o oră de dragoste (după cum, tot atît de probabil ar fi putut fi şi cu totul împotrivă). I s-ar fi dăruit dintr-un fel de milă neajignitoare, ar fi simţit de datoria ei să-i ofere o compensaţie pentru faptul că părea atît de fragil şi atît de neajuns la maturitate. Le plăcea şi lor să-i asculte poveştile, dar nu acele noutăţi care îi interesau pe bărbaţi, ci veşnicul basm, fiindcă era ca un basm, cu Imaculata. Ele aveau atunci impresia că şi despre ele soţii lor vorbeau la fel şi, deşi găseau cîteva motive pentru a fi supărate de felul în care Amărăzeanu credea că e necesar să laude o femeie, adică exista o mare deosebire între ce socoteau ele că este o calitate şi ce considera el, se amăgeau că sînt iubite şi urmăreau foarte atent basmul ştiut.

Să ştiţi de la mine — spunea Amărăzeanu, clipind mărunt din ochi şi cu privirea aceea absentă pe care o au numai miopii cînd îşi scot ochelarii — că dragostea de dragul dragostei e ca arta pentru artă : fără nici un chichirez ! Nu se poate, domnule, s-o iei razna numai fiindcă te-ai îndrăgostit. O prostie mai mare ca asta nu există ! Aflaţi de la mine că secretul constă într-o piruetă de logică. Te îndrăgosteşti ? Perfect ! Iubeşte-o cît vrei şi cît vrea. Dar fă un mic calcul. Nu un calcul meschin, Doamnefereşte ! De fapt nici nu se numeşte calcul. E un simulacru. Un artificiu de calcul, un calcul la rinichi, un cal cu latura mare de patru toli, cum să vă explic ? Fraţilor, fiţi tari, deştepti şi înţelegători faţă de slăbiciunile semenilor noştri . . .

Cînd am cunoscut-o pe Măriuca, pentru că pe atunci nu era Imaculata, m-a străpuns un fior, ca

un electroșoc și am știut, vă dau cuvîntul de onoare, am știut că era singura femeie din lume pe care aș dori-o de soție. Am știut. Am fost sigur că altă femeie nu-mi trebuie. Și acum logic : dacă numai cu ea aș fi fost în stare să fac pasul cel dramatic, atunci ce întrebare se punea ? Nu, în clipa aceea nu mă interesa consimțămîntul ei. Mă interesa doar dacă pot s-o cer. Puteam ? Aparent, da. În realitate, nu. Încă nu. Mai întîi trebuia să știu dacă mă va face fericit. Mie nu-mi era necesară numai iubirea ei. De m-ar fi iubit ca o nebună, ca-n filme, ca-n Shakespeare, și tot n-aș fi fost mulțumit. Vedeți, aici e calculul ăla. Judecata aia. De aici pornește totul și pe asta se bazează totul. Mă cunosc foarte bine. Cum sînt eu ? Sînt un tip agreabil. Sînt un tip ordonat. Sînt un tip deștept. Doctorul Echimoză — așa îi zic eu doctorului Beneș — spune că am un coeficient de inteligență sub limita admisă, dar el vorbește întotdeauna serios, așa că nu-l iau în seamă. Sînt un tip cu gust artistic. De talent nu pomenesc nimic, fiindcă nu știu ce este talentul. Am la îndemînă numai definiția lui Caragiale, dar definiția lipsei de talent. De-aș fi psiholog, aș... Caragiale spunea că lipsa de talent este incapacitatea de a găsi formula de comunicare intelectuală a simțirii ce ne-au produs-o împrejurările materiale... Deci am ceva calități. Am însă și defecte. Îmi place să fiu iubit. Mor după tandrețe. Dacă se poate, cu rom. Tandrețe cu rom... Joc teatru. Nu-s în stare să *distrez* o nevăastă. Sînt pretentios. Foarte pretentios. Am tabieturi de om bătrîn. Am pacienți care mă scoală din pat, mă cheamă, și eu las iubită, las tandrețe și mă duc să prescriu un piramidon. Că-mi vine să... Observați că nu-njur. Nu vorbesc urît.

Nici la policlinică. Asta din teatru am deprins-o. Deși nu m-ar fi ținut nimeni de rău. Medicilor li se iartă cînd spun lucrurilor pe nume. Cică ei n-au timp de eufemisme. Minciuni ! Au, dar le e lene și fac pe grozavii cu idiomul lor medicalo-porcos... Așa că, înainte de a da drumul la sentimente, am cercetat niște vecini, niște rude, niște foști pacienți, niște foști colegi și-am aflat cîteva chestiuni esențiale. Măriuca, mi s-a spus, e tare proastă, însă e duioasă ; e gospodină și mă-sa i-a băgat în cap să-și vadă lungul nasului, adică să nu se uite prea sus, ci la nivelul ei de bacalaureată nefrumoasă, nedeșteaptă și nebogată. Bravo ! am aplaudat eu. Felicitări pentru educația sănătoasă aplicată empiric și salutar ! Puteam s-o cer. Imaculata — fiindcă pe loc am transformat-o în ceea ce era de fapt fără s-o știe — avea să fie fericită. Imediat am schițat tabloul sentimentelor ei viitoare. Mă va iubi ca orice femeie. Nu cred să existe vreo femeie care să nu aibe o predispoziție congenitală pentru a mă iubi. Mă va respecta, mă va adora, voi fi soarele ei, lumina ei, viața ei, Dumnezeuul ei. Eu, doctorul Clem Amărăzeanu. Firește, tot din calcul. Un calcul asemănător cu al meu. Păi, cum să nu mă iubească și cum să nu mi se închine ? Doar era nevasta mea ! În neamul lor, de n-aș fi fost eu, în vecii vecilor n-ar fi intrat un doctor. Pentru sacrificiul meu (așa cugetau toți din neamul ei), că m-am dus tocmai în Adunații-din-Deal să iau o biată bacalaureată proastă, care ardea gazul pe la căminul cultural, în loc să mă-nsor cu o doctoriță (pentru cei din neamul ei, doctoriță se numea treapta cea mai înaltă la care putea visa o femeie) cu vilă și mașină... Astea au fost calculele. Perfecte. M-am însurat, am făcut fericit un neam

întreg de la Adunații-din-Deal și împrejurimi, iar sârmana Imaculata chiar și după un an tot mai credea că visează. E și normal să se uite la mine ca la un zeu. Nu știe ce să-mi mai facă. Dar și eu o iubesc și n-o-nșel. N-am timp, stimată doamnă, când s-o-nșel? Bolnavii — bolnavi, teatrul — teatru, romanul — rom, discuțiile — discuții... Când? Când ajung acasă, obosit, de-abia mai am răbdare să-i ascult ciripeala, c-o fi, c-o păți, noutățile ei de femeie tânără care în fiecare zi descoperă ceva nou în oraș. Și c-o naivitate care mă face să plîng mă întreabă mereu: „Ai să mă iubești întotdeauna, Clem?” sau „Spune-mi, povestește-mi cum de m-ai ales tocmai pe mine dintre atîtea!” În fiecare seară îngenunchează lîngă pat și spune o rugăciune păgînă. Ah, sînt convins că nici o doamnă inteligentă n-ar fi în stare să gîndească așa ceva. Imaculata se roagă la mine: Iubitule, tu, care m-ai creat din nimic, ajută-mă să fiu veșnic sclava ta, în casa ta și-n inima ta. Te iubesc și mă supun ție, chiar dacă nu-ți înțeleg porunca. Ochii mei sînt orbi pentru lume, urechile mele sînt surde. Fii mereu stăpînul meu, amin...” Uite, mi-au dat lacrimile... Foarte des mă invinuiesc că, în afară de nume, îi dăruiesc prea puțin. Săraca, mă iubește, iar eu nu prea stau pe acasă. Și asta e tot un calcul: dacă nu mă vede toată ziua agățat de fusta ei, mă va dori mai mult, pentru că sînt un oaspete prețios, scump la vedere, nu?

Da, fraților, sînt atîtea lucruri interesante în lumea asta și se întîmplă atîtea, încît n-ar trebui să

mai avem nevoie de ficțiuni. Orice roman sau film sînt niște fleacuri palide și banale în raport cu ne-verosimilitatea unor întîmplări adevărate. Judecata asta e valabilă și pentru alte domenii. Uite, de exemplu, dacă iei trei-patru versuri ale poetului Tadeusz Rozewicz :

Imi plac femeile bătrîne

Femeile urîte

Femeile rele

și le pui lîngă cartea lui Ihara Saikaku, adică nu lîngă literatură, ci vis-à-vis de faptul real de la care a plecat scriitorul, nu-ți mai este necesară nici o deșteptăciune numită operă literară. Acest Saikaku a scos prima ediție prin 1680 și ceva, sub titlul *Kashoku itchidai-onna*. Nu știu dacă francezii l-au tradus exact prin „Viața unei prietene a voluptății“. Faptul real, pentru că el mă interesează, este următorul : o doamnă din elită a fost prinsă, mă rog, dovedită că-și înșela soțul și, conform legilor țării, un tribunal a condamnat-o la prostituție... Nu, Saikaku nu e inventat, el a existat. Sau ea, fiindcă nu-mi dau seama dacă e vorba de un autor sau de o autoare... Închipuiți-vă urmările pedepsei. Doamna aceea, care „a greșit“ din plăcere, ajunge să facă din plăcere o obligație, obligația, ca orice obligație, devenind un lung chin. Pedepsa e îngrozitoare, de un rafinament psihologic teribil... Și-acum legați întîmplarea asta de versurile pe care vi le-am spus. Dacă puteți. Și încercați un comentariu...

Adevărul este că știm foarte puțin, dar că mereu lăsăm să se creadă că sîntem niște enciclopedii am-

bulante. Găsiți-mi mie un ins care să răspundă iute și degajat „Nu știu !“ Întotdeauna ne este greu să recunoaștem, de parcă... Era să zic „de parcă ne-ar fi rușine“. Păi, chiar așa, ar trebui să ne fie rușine. De pildă, ce știm noi despre pisici ? Cine poate să-mi spună câte pisici sînt în România ? N-avem timp de așa ceva ? Ar trebui să ne facem. Pisică nu înseamnă numai joc cu motocei și tors casnic. Înseamnă și șoareci. Șoareci în minus. În afară de asta mai putem discuta și despre felul în care pisica a fost văzută și apreciată. După Baudelaire, „le chat est la bête favorite des intellectuels, des amoureux fervents et des savants austères“. Victor Hugo spunea că ele au suflet. Scheletul pisicii lui Petrarca este conservat la muzeul din Padova. Du Bellay a scris un epitafor pentru Belaud, mîțul mult iubit. Montaigne a remarcat că pisicile „vorbesc“ între ele. Buffon le detesta. Ambroise Paré găsea că au un miros urît. La egipteni erau socotite un fel de zeitate. Citez din Hegel : „Se povestește că un roman omorînd cîndva o pisică la Alexandria, s-a iscat o răscoală, în cursul căreia egiptenii l-au ucis pe roman“. ... În timpul inchiziției, pisica a fost învinuită că este încarnarea diavolului... Mai țineți minte, mă adresez celor crescuți la țară, cum se spăla pisica voastră ? Pisica-barometru. Știe cineva că e sensibilă la muzică ? Pentru ele, nota Mi este ca un afrodisiac. Cel puțin așa susține o franțuzoaică, am citit într-o revistă.

Adevărul este că sîntem superficiali. Ne menținem mereu la parter, unde n-avem nevoie de lift, nu ne obosim picioarele și nici măcar ochii : privim de la și spre același nivel. Ne mulțumim cu ce ne cade sub ochi...

— Dom'le, hai să mîncăm ceva, că mor de foame...

Amărăzeanu auzi. Nu era prieten cu judecătorul Bițin, dar acesta nu lipsea de la nici una din ședințele acelea. Bițin părea veșnic flămînd, poate din cauza uscăciunii trupului său lung, însă mînca rar și puțin. Rar și puțin, dar cu oarecare pasiune, o pasiune a mîncatului cu dichis, cu poftă. Nimic nu se potrivea la el cu datele înscrise în tabelele fiziognomonice ale lui Brillat-Savarin. La ele se gîndi instantaneu. Amărăzeanu și continuă, abordînd de fapt alt subiect :

— El a scris despre gurmanzi că sînt predestinați să fie așa și că au următoarele semnalmente : statură mijlocie, față rotundă, ochi strălucitori, frunte mică, nas scurt, buze cărnoase, bărbie rotundă... Înainte de a muri, sora franțuzului ăștia, simțînd că e pe ducă, a cerut să i se aducă iute o prăjitură, pînă ce nu-și dă sufletul. El a murit în 1826, un an după ce-a publicat anonim „Physiologie du goût“. Cartea a fost mereu reeditată. Baudelaire a cam înjurat-o, în schimb Balzac a elogiat-o. Cam de circumstanță, e drept. Cea mai recentă ediție este prefațată de Roland Barthes, ceea ce nu-i de colo.

Dar ce voiam să vă spun ? Voiam să spun că există o întreagă literatură despre gurmanzi. În afară de Brillat-Savarin, mai cunosc un Jean-Paul Aron, cu „Mangeur du XIX-e siècle“, un Grimaud de la Reynière, cu „L'Almanach des gourmands“, dar bineînțeles că nu am epuizat lista...

— Dragii mei, spuse atunci Bițin, totuși cuvintele nu ne țin de foame. Hai să mîncăm ceva și să ne ducem pe la casele noastre, c-o să ne pomenim

într-o zi părăsiți de iubite, de neveste, și n-o să ne consolăm cu poveștile lui Clem.

— Mama lui Brillat-Savarin, ținū să adauge Amărăzeanu, era verișoară cu Juliette Récamier... După Roland Barthes, el a comis tentativa de a fonda o știință a gustului...

— De acord. Dar colesterolul ?

— Ce-i cu el ?

Judecătorul nu mai spuse ce era cu colesterolul și se apucă să-i explice fetei care-i servea, cum să-i prepare o frigăruie după rețeta bucătăriei de la „U Kalicha“, crîșma lui Șveik.

Se făcuse foarte tîrziu. În orașele mici de provincie, rămase încă în afara marilor prefaceri, tîrziu era ceva relativ. Tîrziu putea fi la ora 5 dimineata, sau la 9 seara, totul depindea de omul care da sentința.

Se despărțiră.

Amărăzeanu descuie încetișor ușa și se strecură în casă. Bijbii ca întotdeauna, ferindu-se să nu se lovească de măsuta din hol, apoi trecu în bibliotecă. Aprinse lumina, aici putea s-o aprindă, fiindcă n-o deranja pe Imaculata. Se dezbracă, rămase doar în chiloți, și-și aprinse o țigară bună, scoasă dintr-un pachet aflat undeva, după un teanc de cărți. Îl ținea acolo, ascuns, Imaculata fuma toate țigările pe care le găsea în casă.

Cînd în sfîrșit se hotărî să se culce și merse în dormitor, aproape că nu se miră de faptul că în patul larg nu dormea nimeni. Patul nici măcar nu era făcut, adică pregătit pentru noapte și părea mortuar, din pricina cuverturii grele de catifea vișinie. Deasupra unei perne fantezi, lucea o foaie de hîrtie și Clem o luă, tot fără mirare. Se părea că știe

dinainte, cunoaște ordinea întâmplărilor și, deși nu avusese de unde să afle că Imaculata plecase, nu se îndoia că ea îl părăsise. Avea un sentiment ciudat de siguranță și neîncredere, era convins că pentru Imaculata el nu putea fi decît bărbatul unic, iubit orbește și de neschimbat, iar pe de altă parte nu se îndoia că ea fugise. Pe hîrtie, doar cîteva cuvinte : „M-am săturat. Plec definitiv. Fă ce crezi“. Îl duru ceva în piept, în partea stîngă și știu că-l dureau primele cuvinte : „M-am săturat“. Ar fi putut s-o spună altfel. Femeile, cît ar fi de lustruite, tot își dau în petec și-și trădează dedesubturile negeluite, originare. Ar fi putut să găsească altceva. Ar fi putut să nu scrie nimic. Oricum, gestul ei rămînea de neînțeles. Care alta ar mai fi dat cu piciorul unei asemenea situații sigure și liniștite ? ! „Putea să mă înșele. ticăloasa, dar nu să mă părăsească !“

Căută de băut, găsi niște alcool tare și recită din Apollinaire :

Et tu bois cet alcool brûlant comme ta vie

Ta vie que tu bois comme une eau-de-vie ...

După aceea îl chemă la telefon pe doctorul Echimoază și, deși acela îi reproșă fără delicatețe că nu era o oră potrivită pentru convorbiri telefonice, îl obligă să-l asculte și-i povestește despre o anchetă în legătură cu salariile medicilor francezi. La sfîrșit, cu totul lipsit de vreo legătură, adăugă :

— Poate nu te interesează, dar Imaculata m-a părăsit.

Închise și formă numărul lui Bițin.

— Alo, domnu' jude, nu te supăra că te deranjez, însă trebuie să-ți spun că Imaculata m-a părăsit. Și nici măcar nu știu pentru ce.

A doua zi colindă oraşul în căutarea cunoscuţilor.

— Salut !

— Salut !

— Ai aflat ? Imaculata m-a părăsit. Încă o dovadă că femeile sînt proaste, nu ?

Pe seară, se îmbătă şi plîse cu poftă.

PRIETENUL (la tragedie se cunoaşte) : Hokusai (un pseudonim, desigur) este un prieten al meu de la care niciodată n-am auzit vorbe rele. Numai bune. Numai laude. El îmi aduce veştile cele mai frumoase. El îmi povesteşte — primul ! — ce ne-cazuri are cutare coleg mai avansat pe scara ierarhiei scriitoriceşti judeţene. El îmi propune să mă propună pentru un premiu, al Uniunii Scriitorilor, al sindicatelor, al Consiliului municipal, Nobel, Goncourt, Herder, care-o fi, zicînd că merit. El rîde cel dintîi cînd spun o glumă. El face un haz nebun cînd îi desconspir poanta unei schiţe satirice pe care tocmai mă pregătesc s-o scriu. El mi-a mărturisit că am un fiu inteligent. El s-a ridicat o dată în tramvai şi mi-a oferit locul, precizînd că n-o face din cauza vîrstei mele — că el mă vede mai tînăr chiar de cît mă simt eu —, ci din respect pentru talentul meu care merită să stea jos, pe scaun adică. El mi-a cumpărat de două ori cîte o carte de-a mea de la anticariat, şi mi le-a adus fericit că am intrat în rîndul clasicilor ; că numai clasicii, afirmă el convins, cîrulă pe la anticariat. El mă felicită de ziua mea. El mi se adresează cu „maestre“ şi are grijă

să precizeze că l-a citit pe Arghezi, dar că nu-i de acord cu poezia aia cu...

Sînt sigur că n-am un prieten mai bun ca el. Mai ales că, am auzit, nu se dă în lături să mă laude și cînd nu-s de față. Mă laudă nu de formă, ci cu argumente. De exemplu, dacă vreun cunoscut vorbește despre un scriitor *bun*, Hokusai sare imediat și susține că și eu sînt bun. El mi-a băgat în cap că proza mea este eminamente veselă și că ar fi păcat să nu mă fac umorist.

Hokusai (sper că ați reținut: e un pseudonim, n-are nici o legătură cu Katsushika Hokusai) e un altruist. Niciodată n-am băgat de seamă c-ar avea vreun cîștig că mă laudă. De fapt, dacă mă gîndesc mai cu atenție, nu l-am auzit niciodată criticînd pe cineva. El numai laudă. Chiar și pe șefii de la revistele literare. Laudă pe toată lumea... Îmi închipui că asta este ceva destul de obositor. Dar nimic nu mă va face să-mi schimb sentimentele față de el! Ce dacă-i laudă și pe alții? Să-i laude! Să le facă, și lor o bucurie! Că, oricum, îi laudă degeaba. Din milă... De-aia-l iubesc eu pe Hokusai. El numai pe mine mă laudă sincer. Fiindcă de fapt numai eu merit să fiu lăudați pe cît nu merit.

Așa am gîndit pînă ieri.

De ieri, Hokusai nu se mai bucură de prietenia mea. S-a terminat. Gata! L-am scos definitiv din suflet. Tocmai cînd voiam să-i dedic tragedia pe care am scris-o în mare secret, nu cumva să-mi fure carera subiectul. Am scris-o ca un protest împotriva faptului că astăzi nu se mai scriu tragedii. E vorba

de o mare iubire, o iubire însă imposibilă, datorită faptului că El și Ea aparțin unor lumi diferite. Fiecare rămâne legat de mediul lui și nu se poate smulge de acolo pentru a se uni cu celălalt. Nu se mai pune problema, ca-n tragediile clasice, de destin, sau de înfruntarea etică dintre sentiment și datorie, ci, pe fundalul unui univers evoluat din punct de vedere științific, protagoniștii, negăsind altă soluție mai convenabilă, se sinucid, după care tot universul explodează. Se dezbate aici marele semn de întrebare ancestral : ce ne facem cu antimateria ? Ce ne facem dacă ne îndrăgostim de o persoană alcătuită din antimaterie ? Și, după cum se vede, răspunsul nu este din nefericire prea optimist.

Am vrut să-i aflu părerea. M-am apucat să-i citesc piesa. Nici n-am emis bine prima replică și el a emis primul hohot de râs. În tragedia mea totul era de plîns, iar el rîdea. Și a mai avut neobrăzarea să se scuze : cică lui i s-a părut că era ceva de râs ! (Eh, nu-i nimic, așa se adună materialul pentru o viitoare *Istorie comică a literaturii române din partea asta a țării !* Încet-încet, nu mă grăbesc deloc.)

RĂZBUNAREA DIABOLICĂ: Stăm de vorbă cu Monique, soția scriitorului Durnad-Holbein, și ea tocmai se găsisese să se supere când i-am spus că e frumoasă.

— J'aime bien qu'on me dise que j'ai un sourire agréable mais, si c'est pour me faire comprendre que je n'ai que Ça, que se ne suis qu'une joile femme, je déteste...

Adică nu i-ar fi plăcut să fie socotită doar frumoasă și ar fi cerut să i se recunoască, știu eu, inteligența, cunoștințele, și alte calități pe care credea că le are.

Eu, la urma urmei. nu voisem s-o jignesc, fiindcă de fapt nici nu mi se părea grozav de frumoasă, dar n-am mai întârziat să-i explic după cum intenționam, parafrazîndu-l pe Montaigne: C'est icy une affir-

mation de bonne foy !, ci am părăsit-o destul de nepoliticos, abia servindu-i un motiv cusut cu ață albă.

Nu sînt sigur că voi fi înțeles cum trebuie, însă o să mă străduiesc să înșirui logic ideile — și cine o putea să mă urmărească va avea cu siguranță o mare satisfacție estetică.

Spuneam deci că discutam cu Monique Durand-Holbein și la o laudă a mea ea s-a supărat, socotind că merita să fie lăudată și pentru alte calități. Cu alte cuvinte, omul se poate supăra chiar cînd îl lauzi. Dacă se supără, înseamnă că lauda nu-i face plăcere. Care laudă nu-i face plăcere ? Lauda unei calități pe care el n-o consideră a fi cea mai importantă. Dar dacă mă apuc să laud niște calități inexistente ? La început, probabil că individul va fi încîntat. Eu continui. Îl agasez. El încearcă să scape de mine. Eu mă agăț de el ca scaiul. Nu-l las. Nu-i dau drumul. El nu poate să se debaraseze. Nu poate cere ajutor. știu eu, la miliție, la procuratură... pentru că eu nu-l înjur. Eu îl laud. Cum să meargă la tribunal și să ceară să mă condamne pentru că-l laud ?

Îmi fac deci o plăcută datorie de a consemna aici recunoștința mea față de Monique Durand-Holbein, care mi-a dat ideea celei mai diabolice răzbu-nări din istoria faptelor urîte.

Da, așa plănuisem *să-l distrug* pe Iorgu. Nu aveam nici o remușcare anticipată. Nu mă învinuiam nici cît e negru sub unghie. Iorgu merita *să fie distrus*, într-un fel chiar cu armele lui. Fiindcă el te îmbrățișează și-ți declară prietenie veșnică, nu-

mai cu cinci minute înainte, ori după ce te-a săpat sau te-a luxat sau te-a zburat — că există o groază de vorbe care arată tot felul de mișcări de acest gen.

Mie, pînă acum, nu mi-a făcut nimic, deși îmi este șef direct. Acest fapt mă îndreptățește să acționez cu foarte multă detașare, nefiind orbit de patima răzbunării, nefiind implicat în atîtea și atîtea nedreptăți sembrate de Iorgu. Eu voi fi un fel de sabie a dreptății, a destinului dacă vrei, sau achir dacă nu vrei, și-l voi lovi, îl voi ciopîrți cu tact, cu eleganță, cu măiestrie, încît nici nu-și va da seama că se împuținează treptat. Sau va fi conștient, va fi, cu siguranță că nu e prost, va observa dureros cum îl distrug în rate, va urla în neputința de a-mi contracara loviturile și nici măcar nu va fi în stare să-mi facă vînt, deoarece toată lumea s-ar întreba, cum, ăsta îl laudă și-i este recunoscător și-l ridică-n slăvi, iar el îl mută disciplinar? — pentru că se poate face orice, dar trebuie păstrată fațada, de mucava, de hîrtie, subțirică, fragilă, transparentă, dar totuși o fațadă, asta e o lege nescrisă pe care și cel mai amărît șef de birou o respectă cu sfințenie. Ar fi posibilă o mutare în interesul serviciului, cu avansare, și asta mi-ar conveni. Cine m-ar împiedica să-mi continui lupta și după aceea? Iar el va fi sufocat de întrebarea: De ce?

Așa că în prima ședință, cînd directorul direcției noastre s-a apucat să ne spele pentru niște povești încurcate, atingîndu-l și pe Iorgu, bineînțeles, eu m-am ridicat inocent și-am început să bifez punctul 1 din războiul meu.

Și-am spus fără legătură cu ordinea de zi că trebuie să fac publică recunoștința mea față de tovarășul Iorgu, care de cînd îl cunosc m-a ajutat în-

continuu, m-a îndrumat dezinteresat, sfătuindu-mă întotdeauna cu multă competență, care este un om de-o bunătate incomensurabilă, căruia îi mulțumesc din inimă și nu voi obosi niciodată să apreciez cu uimire și admirație calitățile sale de om și de șef. Atît. Deocamdată.

Foarte curios — oamenii sînt niște ființe ciudate —, a fost suficient să deschid gura și să arunc o idee nouă, ca întreaga discuție să se rupă și să înceapă alta. Scumpii mei colegi, auzindu-mă cum tam-nisam îl laud pe Iorgu, și-au închipuit că treaba asta nu era întimplătoare, că probabil avusesem sarcină să-l laud și, ca să nu se lase mai prejos, au continuat și ei, fiecare după talent și alte posibilități, să exprime mulțumiri tovarășului Iorgu. Directorul nu înțelegea nimic și făcea eforturi zadarnice să înțeleagă. Iorgu, și el nedumerit, părea că treptat se va simți excelent.

A doua zi, la bufet, în pauza de la 11, toată lumea schimba noutăți, era un fel de ping-pong de zvonuri, care mai de care mai uniforme: că Iorgu va fi promovat. Cînd a apărut el, eu m-am grăbit să-l salut respectuos. S-a oprit, mi-a întins mîna și a scos un he-he, care însemna rîs jovial.

— Ai cam exagerat, he-he.

— N-am exagerat, tovarășu' Iorgu! Binele pe care mi l-ați făcut dumneavoastră nu se poate cîntări.

— Bine, bine... a zis el cu o jenă mimată, fiindcă ascultau toți. Eu nu-mi amintesc să...

— Eh, pentru dumneavoastră nu-i nimic, că doar nu numai eu am beneficiat de bunătatea dumneavoastră, dar nu mă puteți opri să vă fiu recunoscător și să nu fac din asta un secret.

Se vedea că tot nu pricepea de-unde-pînă-unde, însă m-a lăsat și s-a dus să ia o cafea, deși de obicei bea turcească și nu filtru, și i-o prepară secretara.

Pe urmă i-am scris. Pe adresa de acasă. O lungă scrisoare de mulțumire, concepută magistral. Știam — nu spun de unde — că soția îi citește corespondența, deci eram sigur că o să-l întrebe ce-i cu mine și *cu ce m-a servit*. La care el va trebui să inventeze ceva, dacă nu i-o trece prin cap să spună adevărul, că habar n-are de nimic.

În altă ședință, aducînd vorba despre relațiile dintre oameni, despre etică și așa mai departe, i-am mulțumit din nou tovarășului Iorgu pentru bunătatea lui dezinteresată. Apoi l-am chemat la telefon, să-i mulțumesc iarăși și cînd nu l-am găsit i-am mulțumit soției. Am dat și la ziar, la Mica publicitate, așa cum li se face medicilor sau cum li se adresează felicitări învățătoarelor din partea comitetelor de părinți.

La a 16-a intervenție am observat prima schimbare: Iorgu căuta să nu dea ochii cu mine. Am văzut clar cum m-a ocolit, evitînd astfel să audă cum îi mulțumesc din nou. Fericit că teoria mea se confirma, am întocmit un lung memoriu „de mulțumire“ pentru tot ce-a făcut pentru mine tovarășul Iorgu și l-am înaintat tovarășului ministru personal. În fine, după cea de a 23-a luare de cuvînt în adunarea generală, din direcția noastră generală, cînd l-am elogiât din nou, tovarășul Iorgu a protestat violent — ajunsese probabil la capătul răbdării, neștiind cît poate suporta omul —, strigînd pur și simplu: „Mai lasă-mă, omule, în pace, nu ți-am făcut nici un bine, mai termină, că te trimit la balamuc, sau mă duc eu!“ La care, prompt, am reacționat

genial, uzînd de cîteva chichițe retorice, cum ar fi una al cărei nume l-am uitat, întrebînd adunarea, ca și cînd el n-ar fi fost de față : „Există oare un om în care bunătatea să se îmbine atît de organic cu modestia ? Există oare un om care să se confunde cu personificarea zeului modestiei ? Da există ! Există, tovarăși ! Iar dacă n-ar exista, ar trebui inventat, pentru a avea veșnic în fața noastră un exemplu viu, grăitor, despre cum ar trebui să fim toți. Tovarăși ! Să nu-i permitem acelui mare și unic om să se sus-tragă de la omagiul nostru unanim ! Să-l aclamăm, tovarăși !” Și sala l-a aclamat.

După al 30-lea mulțumesc, m-a căutat acasă. M-a implorat să-l iert. Nu l-am iertat. Simțeam că prăbușirea lui este pe aproape. Mi-a mărturisit că de fapt el mi-a făcut ceva rău, nu un rău mare de tot, dar rău, și că nu mai poate să mă mai audă mulțumindu-i. Că e bolnav. C-a slăbit. Că nu mai se odihnește noaptea. Și eu l-am compătimit și i-am oferit ajutorul meu recunoscător, am zis că frate-meu, care-i medic, își va pune cariera la bătaie, numai să-l vindece. Cancer, de-ați avea și cancer, am spus eu plin de elan, și fratele meu tot v-ar vindeca !

Cred că unii dintre colegii mei au prins mișcarea, fiindcă mă susțineau cu plăcere, fără să le-o cer eu. Adică, la un moment dat, nu mai mulțumeam singur. Pesemne că bănuiau că eu am vreun cîștig material din afacerea asta, și voiau să se înfrupte și ei.

Și uite-așa, mă apropiam de un jubileu : a 50-a oară cînd într-un mod sau altul îi mulțumeam lui Iorgu. Dar nu l-am apucat.

Ni s-a spus : „Opinia de masă creată în jurul tovarășului. Iorgu ne îndreptățește să credem că dînsul este, pe lingă calitățile sale profesionale, și un om

foarte bun, inimos, modest, care știe să-și apropie subalternii, făcînd din ei un colectiv strîns unit în jurul lui ; de aceea tovarășul va fi promovat în muncă, va trece în funcția de director al unei alte direcții, în locul tovarășului care a și primit alte însărcinări“. Deci, în jos, sau în sus, noi scăpăm de el !

Eu însă — nu. M-a luat cu el. Pe lingă el. Se obișnuise cu laudele mele. Avea nevoie de un lăudător. Unul calificat. Ca mine. Începuse să viseze fotoliul de director general.

R E P O R T A J : Ne aflăm cu carul nostru de reportaj în incinta șantierului patru al trustului local de construcții. După cum vedeți și dumneavoastră, stimați telespectatori, chiar în fața noastră un grup de constructori acționează manual cu mijloace tehnice adecvate asupra unei grămezi de pietriș pe care îl pregătesc pentru intrarea în porcesul tehnologic. *(Camera se apropie de grupul de constructori care, cu lopețile în mînă acționează asupra unei grămezi de pietriș. În prim plan, un bărbat bine ras, bine frezat, cu cămașă albă, cravată, halat impecabil călcat).*

— Puteti să ne spuneți ce faceți dumneavoastră aici ?

— Da. Într-adevăr, mă numesc inginer Costică Costache ...

După această introducere, indiferent de urmare, reportajul va fi urmărit cu interes de telespectatori, fapt verificat de mine însumi în foarte multe ocazii.

S FÎRȘITUL UNEI MARI IUBIRI:
Fiica își șterse nasul cu putere, sau chiar cu furie, parcă vrînd să se răzbune pe ceva. Plînse puțin. Nasul îi curgea din cauza unui guturai rebel, care nu se lăsa înfrînt cu una — cu două. Plînse nu atît de dor, ori din deznădejde, fiindcă nu era cazul să plîngă de dor ori din deznădejde, ci cu un fel de poftă, vrînd să se convingă că este ofiînță simțitoare. Șe repetă aceeași poveste monotonă, ca pe o litanie :

— ...și ne iubeam cumplit, oh, Doamne, odată era să ne desfacă la amîndoi contractul de muncă, fiindcă am uitat să ne ducem la lucru, cine-ar fi crezut, Doamne, că sufletul lui e atît de schimbător, mai ales că totul începuse sub auspicii atît de bune — auspicii, nu ospicii, ce, îți arde de spirite ? —, cu nuntă cu dar excelent organizată, că de ne-am fi

propus mai mult, am fi avut și mașină, însă am fost modești și nici nu-mi pare rău, și n-o spun cu nostalgie, dar avea ceva atât de bărbătesc în privire, că toate femeile întorceau capul după el, le hipnotiza ticălosul, c-am jurat să nu mă las de el nici moartă, iar el lăcrima de emoție când se uita la mine și-mi promitea că, dac-o să-l părăsesc, se va sinucide în aceeași zi, cine-ar fi zis, Doamne, c-o să mă lase și-o să se ducă orb cu cea mai slabă femeie din cartier, cine-ar fi bănuیت că va ajunge să scrie cu mîna lui asemenea cuvinte, cum să calific gestul lui neelegant care încheie penibil o poveste atât de frumoasă ? Cum ?

Și reciti, pentru a zecea oară, rar, cu o oarecare pedanterie, textul de mai jos :

— Prin prezenta vă rog să binevoiți a vă pronunța la punerea unui sechestrul asupra unor bunuri rezultate din căsnicia noastră, deoarece în urma procesului de divorț intentat de soția mea, dînsa intenționează să le înstrăineze, după cum urmează, menționînd și valoarea lor în paranteză : 2 acoperți lină (400), 1 plapumă lină a 4 kg (450), 1 dună fulgi a 4 kg (450), 1 butoi a 400 l (320), 4 perdele (200), 1 fier călcat (120), 1 scîndură brad (183), 1 sobă fontă (360), 2 fețe dună olandină (224), 1 roabă lemn (100), 1 cordon fier călcat cu ștecher (35), 25 farfurii (200), 5 m.c. nisip (200), 10 căni lapte (60), 300 buc. cărămizi (1 500), 1 cantă zinc (45), 1 albie rufe (60), 1 lighean (50), 1 aparat radio (1 300), 6 linguri și furculițe (80), 1 mașină tocat carne (80), 5 cărți (57), 1 coteț cîine (85)... Mobila provine din zestrea ei, iar aragazul și televizorul fiind bunuri achiziționate de subsemnatul înainte de căsătorie... Ticălosul ! Ticălosul !

Prin ușa deschisă, din bucătărie se auzea în surdină o melodie săltărească.

— Închide, te rog, ai măcar atita bun-simț! ...

Și pleacă odată! Du-te odată că nu te mai suport!

În prag apărură el, în maieu și blugi.

— Tii, am uitat veioza!

— Ce-ai uitat?

— Veioza.

— N-ai decît să ți-o duci. Eu n-am nevoie.

— Dacă n-ai nevoie, de ce-ai început să cari din lucruri la maică-ta?

— Eu? Dovedește!

— Știi care-i norocul tău? Că eu sînt om cumsecade. Că nu-mi place scandalul. Că altfel ai vedea tu.

— Ce să văd?

— Te-aș face de rîsul cartierului. Ce, crezi că eu nu știu că te-ai încurcat cu Tase?

— Eu? Cu Tase?

— Tu. Cu Tase.

— Cin' ți-a spus?

— El.

— El?... Și ce dorești? Eu pe el îl iubesc. Ne iubim. Ne căsătorim. Îl iubesc. Și puțin îmi pasă de sechestrul tău. N-ai decît să-ți iei cărămizile! Și nisipul! Nici n-am nevoie.

— N-ai, că oricum casa asta tot o dărîmă. Aici o să facă un bloc.

— Știi tu...

— Știu.

— Poate-ai fost în stare să și intervii ca s-o dărîme.

— Poate-am fost. Că-s prieten cu toți.

— Frumos ! Atît a rămas din iubirea ta cea mare.

— Şi dintr-a ta.

— Cine-ar fi crezut, Doamne !

STATISTICI UTILE : Iacint Zambilă, statistician principal, petrecîndu-şi concediul la mare şi nevrînd să-şi piardă timpul cu plaja, a încercat şi a reuşit să facă o amplă anchetă culturală, antrenînd în vasta operaţie o mulţime de statisticieni care îşi petreceau concediul la mare şi nu voiau să-şi piardă timpul cu plaja. După încheierea muncii de strîngere a datelor, rezultatul a fost următorul :

1. 97% din cei care expediază de la mare cărţi poştale ilustrate compun textul de mai jos :

Salutări de pe frumosul nostru litoral !

În funcţie de timpul probabil, continuarea poate fi :

Vremea e frumoasă şi apa caldă.

Sau :

Vremea e urîă şi apa rece.

2. 1% , nedecişi, au răspuns că nu-şi amintesc cu exactitate ce au scris pe ilustrate, deoarece se lasă în voia inspiraţiei ; însă, de obicei, trimit salutări, fiindcă nu văd ce altceva ar putea trimite, şi se referă la starea vremii, deşi sînt siguri că pe adresanţi nu-i interesează asta în special.

3. 2% au refuzat nemotivat să răspundă.

Pornit pe panta statisticilor, Zambilă a efectuat încă vreo cîteva memorabile anchete. El a fost acela care a descoperit că 99% din cei care promit :

„Ți-arăt eu ție !“ nu se țin de cuvînt și nu precizează niciodată ce anume au de arătat. Toți (100%) cei care anunță : *Cînd ți-oi da una ? !* nu dămuresc ce vor să dea și ce se va întîmpla *cînd* vor trece la fapte.

În urma unor investigații îndelungate și minuțioase, tot el a stabilit că este imposibil de aflat în ce măsură (%) oamenii nu spun adevărul sau mint atunci cînd declară cu seninătate și convingere :

Vă spun sincer

Nu mă cred mai grozav ca alții, dar ...

Eu n-am nici un cîștig la afacerea asta

Îți spun pentru ultima oară

Regret, dar nu pot

Dacă aș fi în locul tău, eu aș ...

Aș vrea să te văd în locul meu

— Eu ? Niciodată !

Persoanele de față se exclud

Dealtfel nu-i băiat rău

Are cap drăguț, dar în rest ...

Ce frumoasă ești astăzi !

Eu mă spăl pe mîini.

Dar că este 100% indicat să nu credem niciodată asemenea afirmații ; în schimb pare să fie oportun să lăsăm impresia că nici prin minte nu ne trece să punem la îndoială bunacredința a interlocutorului. De exemplu, dacă el spune : *Bag mîna-n foc !*, noi să-l immobilizăm în scopul de a-l împiedica să-și ardă mîna. (N.B. În prealabil ne vom interesa care mîna intenționează să-și sacrifice).

(N.A. Despre Iacint Zambilă s-ar putea scrie un roman de actualitate.)

Dăm mai jos încă vreo cîteva mostre de statistici întocmite în timpul său liber.

28% din anchetați se simt jigniți de inscripțiile care împodobesc diverse ziduri : **PĂSTRAȚI CURĂȚENIA !** Sau **NU SCUIPAȚI PE JOS !** 72% recunosc că niciodată nu s-au simțit adresanții ai acestor îndemnuri. 11% au fost tentați să întocmească un tabel de interdicții curente care le înfrumusețează existența, dar numai 0,3% au trecut la fapte. Iată câteva dintre aceste prețioase liste :

Interdicții scrise :

Cîntatul în local interzis !

Este interzis a se discuta cu șoferul în timpul transportului.

Fumatul strict oprit

Intrarea interzisă

Nu călcați pe iarbă

Pescuitul interzis

Nu vă aplecați în afară

Nu intrați cîine rău

Nu rupeți flori !

Nu intrați nechemăți

Interdicții vorbite :

Nu arăta cu degetul !

Nu faceți gălăgie !

Nu sta în curent !

Nu te șterge la ochi cu mîna murdară !

Nu te urca din mers !

Nu te scobi în nas !

Să nu fugi după tramvai niciodată !

După femeii nu trebuie să fugi niciodată !

Interdicții necesare dar încă netipărite : *Nu fiți egoiști ! Nu mințiți ! Nu trageți chiulul ! Nu înjurăți ! Nu fiți huligani ! Nu vă îmbătați ! Nu de-lapidați !*

43,50% din călătorii unui autobuz au fost de părere că s-ar simți înviorați de unele îndemnuri mobilizatoare, ca de exemplu :

Fiți fericiți !

Fiți frumoși !

Fiți inteligenți ! (Eventual : *Fiți foarte inteligenți !*)

Fiți norocoși !

Fiți sănătoși !

Fiți simpatici !

Fiți talentați !

Fiți tineri !

0,80% au declarat că n-au nevoie decît de bani.

SUBIECT CASNIC : Un oarecine, făcător de bine, că se găsesc destui (Ce-i drept, puțini la număr și care nu caracterizează marea masă de cetățeni — după cum avem grijă să precizăm, nu cumva să creadă vreun răuvoitor că-n cartierul nostru nu există decît făcători de bine !), i-a șoptit soției mele că sînt umorist, adică un ins dintre aceia ce scriu povești vesele, de mori de rîs citindu-le, întâmplări nostime și neverosimile (că la cele verosimile de obicei ne întristăm) și cu puținică satiră, să se simtă cei vizați și să declare de bună voie și siliți de conștiință : Da (de exemplu), am furat un milion, dar nu mai fac ! Mi-e rușine de nevastă-mea, de copii. Vă jur că de mîine nu mai pun mîna, pe cuvîntul meu de cinste !

Ajunsă acasă, consoarta despre care vorbeam în paragraful precedent (și onoratul cititor și-a dat

seama imediat că era vorba de eroina acestei povestiri și nu de soția mea, în carne și oase ; iar eu, cel care povestesc, nu-s soțul soției mele, ci al eroinei cu pricina !) a inițiat un dialog la care din nefericire am contribuit și eu. Drept pentru care îmi fac autocritica.

— Gogy ! (Așa îl alintă Ea pe El.) Am fost informată că tu ești umorist.

— ! ?

— Bine, dragă, tot orașul știe, numai eu — nu. Tocmai eu care ar trebui să fiu pusă în curent încă înainte de comiterea faptei.

— !

— Nu-s bîrfe, mi-a spus un om serios. Nu ți-aș fi reproșat niciodată, dar știi, cît îmi place să rîd și cît mă chinuiesc să rîd, ba la radio, ba la televizor, ba la Urzica. Ești pur și simplu inconștient. Și egoist. Îi faci pe alții să rîdă ...

— ?

— ... iar pe mine mă lași să mor de seriozitate. Te rog să mă faci să rîd imediat ! N-am mai rîs de-un veac ... E drept că niciodată n-am văzut la tine umor. Că oricît ai fi ținut pentru alții, oricît ai fi ascuns de mine, ca să dai pe furiș la vreo rudă de-a ta, că tare mult le mai iubești, tot ai fi scăpat din nebăgare de seamă măcar un bob, pe jos, în casă, și m-aș fi împiedicat de el sau ar fi blocat aspiratorul ... E drept însă că nici ăla care mi-a spus nu-i nebun. Ce interes ar fi avut să mă mintă ? Înțeleg să-mi fi șoptit că mă-nșeli. Adică înțeleg să te fi turnat cu ceva reprobabil și demn de represalii din partea mea. nu cu o calitate ... Hm ... Dar poate că era subtil. Dacă-l torni pe om cu o calitate dubioasă, asta este egal cu ...

— !

— Totuși este foarte suspect ! Pe cine-ai mai făcut tu să rîdă de cînd te cunosc ? O singură dată ai încercat, ții minte, și te-a criticat tovarășul ăla de la Iași, sau era o doamnă ?, și ți-a dovedit punct cu punct că te chinui degeaba. Mie puțin îmi pasă de ce cred alții despre tine. Sînt convinsă că individul ăla care a insinuat că tu ești umorist e un intrigant. Și tu, un naiv, dacă sperî c-ai să poți să mă înșeli. Recunoaște că nu ești capabil să mă faci să rîd și lasă-mă, domnule, în pace, nu m-amăgi cu speranțe deșarte ! Spune-mi, în definitiv, ce știi tu să faci ?

— ...

— Să nu mă iei pe departe, cu satira, că... Ai vrea tu să faci satiră, dar nimeni nu te crede. Și nu că nu te crede, ci nu observă. Nu observă că tu faci satiră. Știi tu ce e satira ? Satira e ceva care trebuie să zguduie, să usture, să doară, să te facă să plîngi. Ca o pereche de palme. Să simți că tu ești cel vizat.

— !

— Taci ! Lasă-mă ! Știu ce vrei să spui : c-ai primit o dată din greșeală o palmă și că nu te-ai simțit nici satirizat, nici vizat. Glumele tale nesărate... Iar aia ce faci tu nu e satiră. E un umor călduț, la care nu rîde nimeni, nici nu plînge, de te-apucă mila. Și de fapt am stabilit că nu e deloc umor. Nu știu ce este. Iar de satiră — să nu mai vorbim ! Uite un exemplu ! Cică un dialog. „Ai fost la teatru ?“ „Da.“ „Ce s-a jucat ?“ „O piesă de Shakespeare.“ „Ăla, cu Hamlet ?“... Ce e asta ? Nici tu nu știi. Ai merita să nu te mai iubesc. Dar parcă văd c-o să-mi răspunzi că ești de acord, dacă eu cred asta te-ar face fericit.

Ș E F: Este un cuvînt foarte întrebuițat în limba română. De aceea credem că ar corespunde în funcția de erou literar. Iar unde ai un erou, ai imediat și o *bucată literară*. Povestea poate fi foarte serioasă. Dacă o facem prea serioasă, deviem în comic, adică exact unde voiam să ajungem.

La început se trăgea (etimologic) din Franța (*chef*, pronunțat *șef*). Nu înțelegem de ce nu s-a împămîntenit sub forma de *chef*, care sună mai plăcut. Am observat că starea noastră psihică depinde foarte mult de *cheful șefului*, din care fapt reiese clar legătura dintre cele două cuvinte, înrudirea lor indubitabilă. La C.F.R., problema stării psihice amintite mai sus nu se pune, deoarece toți sînt șefi (a se vedea nomenclatorul de funcțiuni : șef de gară, șef de comandă, șef de manevră, șef de tură, șef de birou, șef de tren, șef de serviciu, șef de magazie, șef

de pază, șef de echipă, șef de depozit, și ceilalți care răspund la apelativul „don șef“). Genul feminin este reprezentat în mai slabă măsură, existent doar în două cazuri : o șefă de gară (autentică !) și șefița (adică soția șefului de gară. Soția șefului de manevră, de pildă, nefiind șefiță). Nu intră în discuție categoria redactor șef, din motive lingvistice subînțelese.

Șef mai este întrebuințat și în chip de alint : „Șefule, vrei să te duci după Sportul ?“ (șefule = dragă); dar numai de sus în jos. Vă închipuiți că faptul este APROAPE imposibil invers, fiindcă atunci șefule = tovarășe șef, ceea ce nu se potrivește cu „vrei să te duci după Sportul ?“ Mai ales dacă șeful nu se omoară după sport, deși este foarte sănătos și indicat să facem sport în cadrul asociațiilor sportive. *Domnu' șef* are o nuanță familiară inacceptabilă (din două motive : mai întâi fiindcă, se știe, domnii au fost desființați) și nerecomandabilă de norme de bună conviețuire. Semnalăm și un barbarism : *toaășef* sau *tarișef*, neindicat într-o exprimare îngrijită. În limbaj casnic întâlnim expresia : „Ssst ! Doarme șefu“ ! Ar fi de preferat : „Ssst ! Doarme soțul meu și tatăl vostru, copii !“ În anumite compartimente ale comerțului, șeful este oficial responsabil, dar nu în toate cazurile.

TOTUL DESPRE TOATE (dialog) : — Am fost în oraş să-mi cumpăr nişte pantofi...

— Cu autobuzul ?

— Da. Vine toamna şi...

— E mare-nghesuială. Şi-aştepti o groază de timp !

— Da... Şi-mi trebuiau nişte...

— Tot aşa zicea şi George.

— Dacă-ncep ploile... Care George ?

— Nepotul doamnei Popescu, n-o ştii tu. Nu nepot. Ginere. Locuia lângă noi înainte de a ne fi mutat. Are ea o fată, nu asta de-i căsătorită cu George. Alta. E avocată. Cea mai elegantă din oraş. Nu se poate să n-o cunoşti. Are ea un câine elveţian. Şi ți-ai luat ?

— Da, dar i-am lăsat la pantofar, că mă strâng puţin, să-i pună pe calapod.

— Aveam un pantofar, unul Petrică, un bărbat foarte prezentabil. Cu toc lat ? Ați putea să vă cumpărați și voi mașină. Fata doamnei Popescu a schimbat două pînă acum. George spunea că n-ar fi atîta aglomerație dacă oamenii ar fi disciplinați. El a fost întotdeauna foarte galant și atent. Întotdeauna își scotea pălăria și-mi spunea „Sărut mîinile, ce mai faceți ?“ Săracu' !

— Pentru toamnă, un toc lat este ideal și odihnitor. Dar ce i s-a întîmplat ?

— Cui ?

— Lui George.

— Dar tu de unde-l cunoști ?

— Nu-l cunosc. Tu spuneai că-și scotea pălăria. Au și barete.

— Nu George își scotea pălăria. Petrică. Se poartă acum.

— Nevasta lui Petrică a schimbat două mașini ?

— Da de unde ! Avocata. Dar tu de unde-l știi ?

— Pe cine ?

— Pe Petrică.

— Nu-l știu. Tu spuneai că e un bărbat foarte prezentabil.

— Acum nu mai e. A fost.

— A murit ?

— Nu. De ce ?

— Ai zis c-a fost.

— Ce să fie ?

— Prezentabil.

— A, Petrică. Sigur c-a fost prezentabil. Dar nu mai e.

— Asta-ntrebam : a murit ?

— Ce-ai cu omul de-i tot dorești moartea ?

— Cine-i dorește ? Tu ai zis că nu mai e.

— A ! Am zis că nu mai e prezentabil. Însă nu contează. Soțul meu n-a fost niciodată, deși e șef de serviciu !

— Nouă nu ne trebuie mașină.

— Ba eu mi-aș lua, dac-aș avea bani. Ce culoare ?

— Maro.

— Nu-s banali ?

— Nu. Și mi-e și frică de accidente.

— Ehe, rar găsești câte unul binecrescut. E plăcut dacă-s odihnitori.

— Soțul tău e foarte drăguț. Când se-ntilnește cu al meu întotdeauna nu uită să trimită sărutări de mîini acasă ! Aș fi vrut și-o poșetă în ton.

— Cît ?

— 310. Mai poartă mustață ?

— Pentru 310 ar trebui să fie perfecți. Nu. O știi pe Margareta ?

(Va urma)

**UN DELICT CE NU SE PEDEP-
SEȘTE:** Corcoduș este un om cinstit. De cînd s-a
născut n-a păgubit pe nimeni nici măcar cu un ac.
Pentru el, a fi cinstit este egal cu a respira. Și
fiindcă nimeni nu ia în seamă cum respiră și ce
cantitate de oxigen consumă, tot așa și Corcoduș e
cinstit fără să fie conștient de asta. Cuvîntul hoție
nu intră în vocabularul lui, iar cînd altcineva îl
rostește, cred că nici nu-l aude. Sunetele se izbesc
de timpanul lui, timpanul nu vibrează și ele se în-
torc de unde au venit. De aceea e fericit Corcoduș.
El nu se indignează cînd i se povestește de vreo
„afacere“ sau de vreo „lovitură“, sau de vreun „bis-
nis“ mai mititel, nu este invidios pe cei care *au* din
senin prea mult. Bănuiesc că e un mare naiv care
observă lumea dintr-un unghi propriu. De fapt nici
n-o vede.

Dar fiindcă oamenii nu-s perfecți, nici Corcoduș nu-i perfect. Fiecărei calități îi corespunde un defect. Îmi pare rău, însă asta e situația. Întâlnești o femeie frumoasă ca o zână (zîne n-a întîlnit nimeni de aceea sînt luate drept etalon) și, presupunînd ca frumusețea este o calitate, imediat apare și defectul pereche : dumneaei e proastă. Sau invers. La Corcoduș, calitatea cînstă se împerechează cu defectul frică. Păcat ! Corcoduș este fricos. Se teme de accidente de circulație, de soție, de moarte. Asta, recunosc, îl face mai uman. Altfel, cu cînstea lui... Din pricina cînstăi nici nu vorbește. Bănuiesc că nu vrea să spună minciuni. Nici adevăruri nu spune, dar desigur că le gîndește. Să fiu sincer, mi-ar plăcea să fiu ca el. Am afirmat că e fericit. Păi cum să nu fie fericit ? Nu se ceartă cu nimeni, nu contrazice pe nimeni, nu-l interesează... Și dacă nu se ceartă, nici nu se împacă. Am citit undeva : „Pînă la urmă au ajuns să se împace și după aceea s-au urît toată viața...” Și nimeni nu se ceartă cu el, nu-l contrazice, nu-l... E o afacere să fii liniștit și să nu te doară capul !

Pînă aici toate-s bune și la locul lor, însă am aflat ceva înfricoșător. Vestea m-a făcut praf, m-a întors pe dos ! N-o să mă creadă nimeni, dar tocmai soția lui Corcoduș a fost aceea care a venit la mine plîngînd cum numai femeile știu să plîngă, cu hohote, sughițuri și suspine, și m-a încunostințat că amicul meu Corcoduș este un hoț. „Imposibil !” am strigat eu. Ea s-a calmat și mi-a explicat : „Nici eu n-am crezut, deși de mult aveam o bănuială. Era prea cînstă ca să fie cînstă, pricepi ? Am stat mereu cu ochii pe el, i-am urmărit fiecare mișcare și în sfîrșit l-am prins ! Închipuie-ți : Corcoduș se fură

singur !“ „Draga mea, ce spui tu e o prostie ! am zis eu. Cum asta ?“ „Foarte simplu : își fură banii din portmoneu, am văzut cu ochii mei, și-i ascunde în buzunarul de ceas. O dată a comis și-o spargere !“ „O spargere ? Cum ? Unde ?“ „La noi acasă. M-a trimis la cinema, a spart un geam, a intrat pe fereastră și a furat un covor. L-a ascuns în cămara de lemne unde l-am găsit eu a doua zi. Ce părere ai ?“

Ce să zic ? Îmi trec atâtea prin cap, încît nu pot s-aleg nici una. Cum să înțeleg faptele lui Corcoduș ? O fi totuși un hoț, dar fiind fricos n-are curaj să fure din altă parte. O fi nebun ? În orice caz, eu o cred pe cuvînt pe nevastă-sa. Mai ales că soția mea, auzind povestea, și-a spus și ea părerea : „Bărbații sînt în stare de orice. De cînd se nasc și pînă mor nu fac decît prostii !“

Deci Corcoduș se fură singur. Curios... El care nu se indignează în fața hoției, el care n-aude și nu vede nimic, el care e liniștit, el care n-are bătaie de cap, el care e atît de indiferent și de cîstit...

VASILICĂ PUNE PUNCTUL PE I:

La intrare, în hol, stau rezemați de pereți vreo treizeci de oameni. Lângă scară, la masa adusă de președintele comitetului de locatari sînt așezați Șnur, proprietarul mesei, Trică, împuternicitul numitului comitet, și Vinuică, „delegatul“. Acum vorbește Vinuică. E oacheș, gras-lucitor și plin de sine. Și deși în unele cercuri se crede că, odată cu lichidarea analfabetismului, toți cetățenii au început să se exprime mai mult decît corect românește, Vinuică perorează ca-n Caragiale :

— ...înr-adevăr că ce e educația dacă nu că să-nvățăm copiii că să nu se espună la accidente pe carosabil. Că ei e naivi și nu știe că carosabilu e un aspect care trebuie ridicat cu simț de răspundere. Cetățenii care nu acceptă sezizări la adresa copiilor lor este demni de sacțiuni. Noi, la municipiu, aten-

ționăm. Dumneavoastră fiecare la blocu lui să fie dator într-adevăr de a fi etici cu copiii și să nu mai urle în jocuri nepetagogice, cum a arătat și tovarășul primar că problema importantă în principal e conștiința, cînd discutăm de noua generație de copii care e schimbul nostru de mîine...

Vasilică Tulai nu are copii. Nu că nu-i plac, ci pentru că deocamdată nu i-a adus barza. Deci, nefiind, cum s-ar spune, în cauză, e convins că nu va fi subiectiv, acest lucru neconstituind singura lui convingere. Este șef de echipă la Fabrica de vagoane, are 28 de ani și s-ar putea plînge de o surzenie parțială (50%) la urechea dreaptă, fapt pentru care vorbește puțin cam tare și obișnuiește să se supere atunci cînd interlocutorul ridică glasul — Vasilică bănuindu-l că-l crede surd.

— Uite, ce e, tovarășu': în primul rînd permițeti-mi, ca-n numele meu personal, să nu vă dau voie să ne țineți lecții. Se observă că nu aveți calificarea necesară. Și chiar că aș fi curios să aflu ce calificare aveți. Întîi și-ntîi învățați dumneavoastră să vorbiți corect și după aia mai discutăm. Să nu ne jigniți bătîndu-vă joc de limba noastră. În '45 aveam dreptul să nu știm multe, că ținea scuza cu burghezia care nu ne-a permis să ne dezvoltăm. Acum însă nu mai avem dreptul ăsta. După 30 de ani cred că sîntem obligați să terminăm măcar opt clase.

— Tovarășu' ! Tovarășu' !

— Vă, rog ! Eu nu v-am întrerupt !... Într-al doilea rînd, ce tot aveți cu bieții copii ? Vrem să fie ca brazilii și sănătoși ca piatra, dar nu le dăm voie să facă sport. Unde să facă sport ? Adică să se joace ?

A prevăzut „municipiul“ vreun loc de joacă aici, în cartier ? Nu.

— A fost unul... spune cu timiditate Udişteanu, locatar la etajul IV.

Vasilică are replica pregătită :

— A fost. Imediat o să amintesc de el... Aţi îngrămadit bloc lângă bloc, iar loc de joacă — ioc !... Şi atunci vine tovarăşu' Vinuică, „delegat“ cică. Eu îl cunosc mai de mult, de cînd i s-a desfăcut contractul de muncă de la Vagoane, şi mă mir cum s-a învîrtit dumnealui ca delegat. Ce delegat ? Cum delegat ? Al cui delegat ?... Într-al treilea rînd, să ne spună dumnealui, că tot a venit oficial, ce s-a-n-tîmplat cu terenul de sport de lângă dispensar ? Ştiu că era frumos, practic, a costat circa 30 000 de lei, a funcţionat patru luni, după care s-au năpustit asupra lui nişte buldozere şi nişte excavatoare, şi-acum acolo se mai construieşte un bloc. Să ne spună tovarăşu' Vinuică, să ne explice dumnealui cine îşi permite să facă praf 30 000 de lei, banii „municipiului“, adică banii noştri ? Aştept răspuns imediat şi la obiect !

— Tovarăşu'... se încruntă roşu-negru Vinuică, în ceea ce privesc banii...

— În ceea ce priveşte ! strigă Vasilică. Şi vă rog să nu ţipaţi, că nimeni nu-i surd aici ! Nu ne poluaţi fonic !

— Tovarăşu'... reluă mai moale Vinuică, degeaba faceţi afirmaţii după ureche şi neverificat. Banii n-au fost ai „municipiului“. Problema e cunoscută... Banii a fost daţi de-o-ntreprindere, nu de...

— Cum ? Asta e justificare ? N-am luat din buzunarul drept, am luat din buzunarul stîng ! Deci e-n regulă ! Bravo !

Vasilică făcu un pas înainte și se întoarse spre masă. Șnur se scărpină disperat după ureche, iar Trică pufăia ca la un concurs de fumat.

— Așa că eu propun : tovarășu' aici de față, Vinuică, să se ducă frumușel de unde-a venit și să raporteze în stilul său caracteristic — fiindcă acum i-l cunoaștem — ce are de raportat. Și cu asta să închidem ședința, că mai avem și alte treburi.

— Tovarășu', protestează Șnur, stați, nu plecați ! N-am hotărît ce facem cu copiii ...

— Cu copiii ? Simplu. Îi facem, îi creștem și-i lăsăm să se joace. După ce-au terminat lecțiile. Și-n afara orelor de liniște. Ce atîta vorbărie ? !

V O R B E (bune de citat cu tristețe în diverse ocazii comice, sau de amestecat printre cugetărie săptămînale ale unor cugetători)

* A mîncat toți lei și a murit de foame.

(Juan F. Jonja)

* A scris pentru sertar, nu pentru masă ; și a rămas în raft.

(G. Poverini)

* Cine recenzează cărțile ? Niște oameni care n-au scris niciodată vreuna.

(Mark Twain)

* Cînd o femeie (un bărbat) spune despre soțul său (soția sa) că îl (o) respectă, de obicei îl (o) înșală.

(Pierre Daninos)

* E de un calm proverbial : și-l pierde numai cînd se înfurie.

(Cornelius)

* E mult mai ușor să faci o prostie, decît s-o repara.

(H. Sienkiewicz)

* Era atît de sărac, că nici amintiri nu avea.

(Franz Mutterlied)

* În război, ca și în dragoste, nu trebuie să privești prea departe.

(N. Bonaparte)

* Lăsați-vă iubiți de femeile altora : ca să fiți chit.

(S. Malack)

* Nu-i putem cere cîrciumarului Palivec să vorbească ales ca doamna Laudova.

(J. Hašek)

* Nu tot ce-i albastru e cer.

(Jacques Pruneau)

* Oferiți-vă șansa de a avea întotdeauna dreptate.

(Edward Mc Nursey)

* ...poporul nu poate trăi fără ocrotitori, binefăcători, lecuitori și cîntăreți populari, ba chiar și mincinoși populari.

(Ivailo Petrov)

* Tămîierea afumă, dar și conservă.

(O. Zitron)

- * Trebuie să ai mare curaj ca să fii foarte prost.
(J.-A. Petitchou)
- * Trebuie să mori tânăr și cît poți mai tîrziu.
(Vercors)
- * Trebuie și eroii să se ducă la culcare cîndva...
(Enn Vetemaa)
- * Un dascăl preferă să aibă în clasă cîțiva măgari,
decît un singur geniu.
(Hermann Hesse)
- * Viața este scurtă chiar și pentru longevivi.
(Sarah Bernhardt)

WEEK-END ÎN ANUL 2900 ȘI CEVA:

Chiar în această clipă, în urma invitației noastre, vă aflați cu totul întâmplător în studioul nostru. Profitând de ocazie, o să vă iau un interviu pe care, în prealabil, l-am pregătit împreună, reușind să-i dăm spontaneitatea necesară. Deci...

— Știu că vă place literatura de anticipație. Ce părere aveți despre felul în care apare viitorul în proza științifico-fantastică?

— Am o părere foarte bună (N-ar strica să-mi spui totuși maestre, ca eu să am ocazia să protestez !)

Fiecare și-l închipuie cum poate. Distingem totuși două direcții principale. Prima : OMUL copleșit de mașini, de roboți, de butoane, de cadrane, de comutatoare, de... A doua : OMUL necopleșit de mașini, de roboți, de...

— ...butoane, de cadrane, de comutatoare, de ecrane...

— Exact ! De unde știi ?

— Mă joc și eu de-a anticipația.

— Nu te juca. E treabă serioasă.

— Puteți să dați un exemplu ?

— De ce întrebi ? Doar am stabilit că voi putea da un exemplu... În primul caz : Acțiunea se petrece, să zicem, în anul 2900 și ceva. Eroul principal, Kuk, pleacă în cosmos. Are o defecțiune tehnică.

— Cine ?

— Racheta. Roboții o repară. Aparatele de bord semnalizează o primejdie necunoscută. Creierul electronic dă soluția optimă și nava ocolește primejdia. Și așa mai departe, dus-întors.

— Palpitant !

— Într-al doilea caz : Acțiunea se petrece tot în 2900 și ceva. Kuk pleacă în cosmos. N-are defecțiuni tehnice.

— Cine ?

— El. Roboții n-au ce repara. În schimb, Kuk e frământat foarte. Înainte de plecare, s-a certat cu un coleg, un tip invidios și incapabil (reminiscente din vechea societate). În plus, Kuk e gelos (alte reminiscente !). Iubita lui n-a venit să-l conducă la gară... Vreau să spun, la cosmodrom. Kuk face un sindrom fără nume, plînge, se zbuciumă. Și se sinucide aruncîndu-se în vid.

— Urît din partea lui... Dar dumneavoastră, cum se zice : personal, cum vedeți anul 2900 și ceva ?

— Visez un week-end ! O familie tip : El, Ea și Al mic. Povestea s-ar petrece cam așa...

El : Iubito, grăbește-te ! O să-ntîrziem.

Ea : Sigur c-o să-ntîrziem. Și numai din vina ta. Ți-am telecomunicat de-atîtea ori că robotul ăsta cosmetic e-nvechit. Nu e-n stare de nimic ca lumea. M-am machiat singură ! ... Acum caut să intru în legătură cu robotul-pedagog. A plecat pe Lună cu Al mic și nu reușesc să ...

El : Eu nu te mai aștept. Ne-ntîlnim pe Venus.

Ea : Nu treci să mă iei ?

El : De cîte ori să-ți explic ? Tu ești pe Marte. Eu pe Pămînt. Luna e mai aproape de mine. Fug după Al mic.

Ea : Ce drăguț ești !

El : Așa sîntem toți. Pa ! Ai grijă să nu depășești 5 000 pe oră, că strică la ten.

Ea : Rachetotelul ăsta e foarte șic.

El : Bine că nu e-nghesuială, ca simbăta trecută ... Ce obicei prost : toată lumea — hai să facem week-end-ul pe Venus. Vin toate țatele și toți țărarii. Li s-a urcat democrația la cap.

Al mic : Tăticule, mă lași să sintetizez niște sirop de bambus ?

El : Nu. Ești pedepsit. Am pierdut trei minute pînă te-am găsit. Să nu te mai prind pe Lună, că nu-ți mai dau voie să-ți faci lecțiile !

Ea : Lasă-l, dragă, asta nu-i pedagogic. Ce vrei, să rămînă neevoluat ?

El : Vreau un singur lucru : să nu-și mai reprogrameze, singur robotul-pedagog și să se joace pe Lună de-a pirații ! Week-end-ul trebuie respectat !

Ea : Ne-ntîlnim o dată pe săptămînă și atunci îl cerți !

El : Dacă tu îl cocoleșești ? Unde nu-i bărbat la planeta omului...

Ea : Ușor, ușor, că nu te afli în patriarhat !

Al mic : Mămico, mai vreau o bucată de șnițel de alge.

Ea : Mănincă, mamă, cât poțtești, că algele n-au colesterol... De robot ai avut grijă, iubitele ?

El : Da, dragă. L-am băgat în priză. Se alimentează și el, săracu'.

Ea : Ce-ai mai făcut zilele astea ?

El : Am inventat un aparat care transformă lumina în alimente.

Ea : Serios ? Ce deștept ești !

El : Așa sîntem toți, ce nu-ți dai seama ?

Ea : Și ce vrei să faci cu el ?

El : Îți spun, dar rămîne între noi : o să-l trimit la Consiliul intergalactic, însoțit de o scrisoare anonimă.

Ea : Vai, ce modest ești !

El : Așa sîntem toți... Dar tu, cu ce te-ai mai ocupat ?

Ea : Eu am compus o melodie. Coproducție.

El : Nu mai spune ! Nu vrei s-o cînti ?

Ea : Ba da, cu plăcere...

El : Ce week-end frumos !... Și tu ziceai să mergem pe Jupiter !

Al mic : Vreau pe Jupiter ! Vreau pe Jupiter !

Ea : Lasă, pușor, peste trei luni împlinești cinci ani și atunci o să primești permis de conducere. O să poți merge și singur unde dorești.

El : Gata ! Plecăm !

WI ȘI CĂMILA (pretext de roman științifico-fantastic): Wi era singur în spațiu. Apăsă pe un buton și digestia se efectua electronic. Apăsă pe alt buton și se trezi acasă, pe a 20 planetă a lui Sirius. De fapt încă mai călătorea într-o rablă de rachetă, însă, conform teoriei lui Am, cu ajutorul fluxului de particule Pi-Beta-1002-Bis, moleculele se scindau, o parte — aparent întreagă, și de fapt era întreagă — rămânea pe navă, cealaltă — la fel de întreagă — călătorea instantaneu spre locul dorit. Mai existau desigur și defecțiuni de programare, se iscau încurcături, dar toate se rezolvau cu ajutorul Domnului descoperit între sistemul 0403 și minigalaxia 00401, pe un asteroid care circula pe o orbită fără nici un sens matematic.

Wi era singur, în spațiu și acasă, în laboratorul subacvatic al societății pentru descoperirea ultimilor dospanidzi din metagalaxie. Era singur, cu digestia perfectă, și în laborator, între niște strănepoți de aceeași vîrstă cu el, născuți cu trei secole după Wi, ca urmare a unei alunecări pe o curbă a spațiului. Prin cabină galopa videostereofonic o cămilă. Wi avea nevoie de o cămilă albă. Deșerturi nu existau, fiindcă fuseseră populate cu roboți din plastic transparent, care cîntau la orgă. Galaxia se contracta melodic și Wi avea nevoie de o cămilă albă. Era copil și se juca de-a marinarii. Acum zece milenii trăiseră niște marinari care nu mai trăiau. Ei fuseseră strămoșii lui Wi. Cămile nu mai existau de o secundă galactică, li se injectase un extract hormonal a cărui formulă e ținută secret, și evoluaseră spre speța cabalină. Nu mai purtau cocoașă și îndeplineau funcția de vehicol pentru poeți. Wi citea multă literatură, îi plăceau lucrările care îl solicitau intens, voia

să înțeleagă sau să simtă ceva și era fericit când eforturile lui se dovedeau zadarnice. Însemna că scriitorul era mai deștept decît el. De aceea își dorea o cămilă albă. Pe o orbită circulară, pe care trebuia să se întâlnească pe sine, luă un bisturiu și omorî cămila din vis. Apoi începu să viseze altă cămilă albă...

Z G O M O T E L E : Printre blocuri trece o pereche brunetă, el în pantaloni negri de catifea, strînși pe pulpe, în pantofi galbeni, vestă verde, cămașă de nailon înflorată cu fir de metal, și pălărie „borsalină“ bleumarin, tînăr, mustăcios, ochios și slinos ; ea foarte tînără, sub cincisprezece ani, cu fuste violente colorate, crețe, murdare, care îi subliniază mijlocul îngroșat de sarcină, bluză la fel de colorată, basma în ton, frumușică oarecum, dar cu părul plin de paie și fulgi, dovadă că n-a fost pieptenat de mult. Poartă saci — ca două fete de masă cusute în două —, saci plini, și strigă de mama focului, puternic, dar și cu oarecare lene a obișnuinței :

— Avem elefanți, doamne !

Dacă observă un chip la vreo fereastră, se opresc, interpelează, strigă, promit, se jură. Propun „bibilouri“ și vase de bucătărie. Cer o pereche de pantofi

vechi sau o haină uzată. Troc. Glasurile lor te trezesc și din morți.

— Avem sirvici, doamne !

— Dacă ai servici de ce umbli vandra ? strigă de la o fereastră doamna Cotigă, bine dispusă, însă nu așteaptă răspunsul. A umbla vandra înseamnă a umbla hai-hui. *Wandern, a hoinări*. În Oltenia se spune a umbla heria. Sau se spunea cîndva, prin Romanai.

S-a făcut liniște. E o după-amiază turtită de căldură. Deodată se aude un strigăt neomenesc, un urlat, ceva între *hă* și *òda*, cu siguranță de peste 100 de decibeli. E omul cu sifoanele. De fapt, el se anunță prin cuvîntul *sodaș* (ceea ce, în ungurește, înseamnă exact „cel care aduce sifon“). În schimb de cîțiva ani au dispărut acei rătăcitori (în realitate n-au dispărut deloc, doar *s-au reprofilat*) care colindau orașul, trezindu-l și sperîindu-l la ceasuri de odihnă cu *Raina pintito, itt a gábor ! Nincs reperálni valo ?* (Aici s-ar cuveni cîteva precizări și anume : în traducere, cele de mai sus ar însemna „Lipim vase, aici e Gábor ! N-aveți nimic de reparat ?“ Dar *raina pintito* în nici un caz nu e ungurește ; *reperálni* vine din argoticul *repárálni*, în maghiara literară „repară“ se spune *megjavit* sau *kijavit*, iar în unele cazuri *helyrehoz*. Să vină oare din *Reindelbin-der*, cîrpitor de cratițe ?

După binemeritata și nu prea lungă tăcere, se aude venind mașina salubrității. Capacele bidoanelor de gunoi sînt date fără milă peste cap, totul troznește, pocnește, uruie. Totuși nu atît de puternic și de insistent ca dimineața, tot bidoanele, cînd „echipele“ de țigănuși caută în gunoi tot ce poate servi drept hrană porcilor și păsărilor. Sau ca mo-

toarele automobilelor parcate pe alei : așa-zisa încălzire. Vișitutul acela enervant, detunătura metalică a portierelor izbite cu putere, strigătele copiilor duși spre creșe. Mai târziu, gospodinele, puținele femei care sînt numai gospodine, deschid ferestrele și aparatele de radio. Probabil există vreo legătură între mătură (sau aspirator, după caz) și emisiunea „Melodia preferată”. După 10, se găsește cineva să bată un covor. Îl bate fără poftă, dar loviturile au un ecou ciudat între ziduri, fiecare se multiplică dureros în urechi. Copiii încep numai după 12.

Pe la 3, doamna Cotigă, mamă a trei îngeri de 6, 8 și 10 ani, casnică, zdravănă, veselă și cu veleități intelectuale, iese din nou la fereastră pentru a-și supraveghea progenitura. Vocea ei ascuțită ca o pînză de fereastră are rezonanțe de megafon de gară.

— Costele ! Ce faci acolo ? Tu nu ești întreg la cap, pe cuvîntul meu de onoare ! Nu ți-am spus să nu stai jos, că te murdărești și răcești la stomac ? ... Lasă-l și pe el, că-i mai mic. Lasă-l măcar o dată să dea și el cu piciorul în minge ! ... Lasă, Nicușor, că-ți cumpără mami o minge numai pentru tine ! Costele, nu urla, că descind acum la tine, nu urla, că e ora de liniște ! Vrei să m-amendeze pentru tine, copil nerecunoscător ce ești ? ! Nicușor, n-ai batistă ? Gina, vezi că ...

Între timp, Valerian Moacă, asistent la Universitate, și-a scos motoreta pe alee și încearcă s-o repare. O repară în fiecare săptămînă, deși are marca Mobra. La blocul vecin, pe un balcon, un pionier suflă în trompetă, iar cineva s-a apucat să bată un cui în peretele prefabricat. Bătrînul Pintenoiu, pensionar și bolnav de inimă, nu mai poate suporta

ciocănitul și protestează într-un mod ingenios : lovește cu o lingură în calorifer.

Săptăminal, de obicei sîmbăta, într-un apartament sau altul are loc o sărbătorire. Musafirii cîntă în cor *De-ar fi mîndra-n deal la cruce, La umbra nukului bătrîn, Az a szép și, bineînțeles Mulți ani trăiască*. Pe la miezul-noptii, doamna Podeanu cere să fie liniște :

— Înțeleg, e o aniversare, dar aveți obraz și lăsați-ne să ne odihnim, că miine avem de lucru, nu mergem la plimbare, fir-ar să fie de treabă !

Ferestrele se închid, dar tot mai răzbate afară glasul unui chefliu care ține cu tot dinadinsul să-și etaleze calitățile vocale. Doamna Podeanu e gata-gata să telefoneze la miliție.

Duminică e duminică. Desigur că doamna Podeanu nu se duce la lucru, dar se trezește dis-de-dimineată. E necesar să meargă la piață. După o oră-două de făcut cumpărături, se întoarce și este numai bună de purtat discuții neprincipiale cu niște matinali vizitatori. Aceștia sună la ușă, lung, insistent, și cînd deschizi, îți oferă o tigaie sau o oală „modernă, cu buline“.

— Avem vase, doamne !

Printre blocuri, o fustă roșie bălțată cu verde și galben trece grațios.

— Sticle și borcane, cumpărăm, doamne !

Doamne !

S U M A R

Prefată	...	...	...	...	...	...	...	5
Amintiri de la cenaclu	...	...	...	...	...	...	...	8
Anunțuri de familie	...	...	...	...	...	...	...	12
Brinză bună	...	...	...	...	...	...	...	19
Bubi și Parisul	...	...	...	...	...	...	...	28
Chilipir	...	...	...	...	...	...	...	33
Despre satiră	...	...	...	...	...	...	...	40
Dialog	...	...	...	...	...	...	...	42
Divagație	...	...	...	...	...	...	...	43
Două scrisori	...	...	...	...	...	...	...	44
Dragoste	...	...	...	...	...	...	...	47
Eufemism	...	...	...	...	...	...	...	49
Fabulă	...	...	...	...	...	...	...	51
Fitul	...	...	...	...	...	...	...	52
Folclor	...	...	...	...	...	...	...	53
Greere	...	...	...	...	...	...	...	56
Honha	...	...	...	...	...	...	...	59
Inovația	...	...	...	...	...	...	...	62
Interviu	...	...	...	...	...	...	...	66
Întrebare	...	...	...	...	...	...	...	68
Îndreptarea lui Nelu Cipic	...	...	...	...	...	...	...	71

Jale fără happy-end	76
Laude și angajamente	80
Maica Floare	86
Motouri	92
Note	102
O punere în temă	106
Orologiul	109
Peisaj matriarhal	111
Plăcerile lui Clem Amărăzeanu ...	115
Prietenul	127
Răzbunarea diabolică	130
Reportaj	136
Sfârșitul unei mari iubiri	137
Statistici utile	140
Subiect casnic	143
Șef	146
Totul despre toate	148
Un delict ce nu se pedepsește	151
Vasilică pune punctul pe i	154
Vorbe	157
Week-end în anul 2900 și ceva	160
Wi și cămila	164
Zgomotele	166

Dicționarul întocmit de mine conține în toate ordinele imaginabile orice subiect comic posibil și imposibil. Scriitorii comici îl vor folosi toată viața, nemaifiind obligați să inventeze subiecte. Cititorii vor avea în casă o sursă inepuizabilă de umor, bună dispoziție, inteligență, învățături morale și de alte mijloace satirice de a se autoîndrepta. În felul acesta nu vor mai fi puși în situația de a trebui să cumpere alte cărți, dicționarul valorind cât o întreagă bibliotecă. Editurile nu vor mai consuma hirtie decât pentru edițiile succesive ale dicționarului meu, pe măsură ce noile generații vor ajunge la vîrsta comică, iar scriitorii vor fi scutiți de a mai scrie cărți, fiindcă nimeni nu le-ar mai citi. Ceea ce nu se află totuși în acest dicționar, se va găsi în volumul IDEI DE GATA pe care-l pregătesc.

LAURENȚIU CERNET